

KOZMİK ODA

KPSS SERİSİ

GENEL KÜLTÜR

30

COĞRAFYA

Deneme Sınavı

KPSS • GENEL KÜLTÜR COĞRAFYA DENEME SETİ

Yayın Koordinatörü
Selim IŞIK

Yazarlar
Komisyon

ISBN
978-605-73967-8-5

Baskı

© COPYRIGHT AKADEMİ DENİZİ YAYINCILIK

Bu kitabın her türlü yayım hakkı Akademi Denizi Yayıncılık'a aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası hükümleri gereğince kaynak gösterilerek bile olsa alıntı yapılamaz, herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, genel ağ ve diğer elektronik ortamlarda yayımlanamaz.

AKADEMİ DENİZİ YAYINCILIK

📍 Saray Mah. Fatih Sultan Mehmet Blv. No: 316
Kahramankazan / ANKARA

🏆 T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No
52497

☎ 0552 518 06 06

✉ akademideniziyayincilik@hotmail.com

🌐 www.akademidenizi.com.tr

TÜRKÇE

TARİH

COĞRAFYA

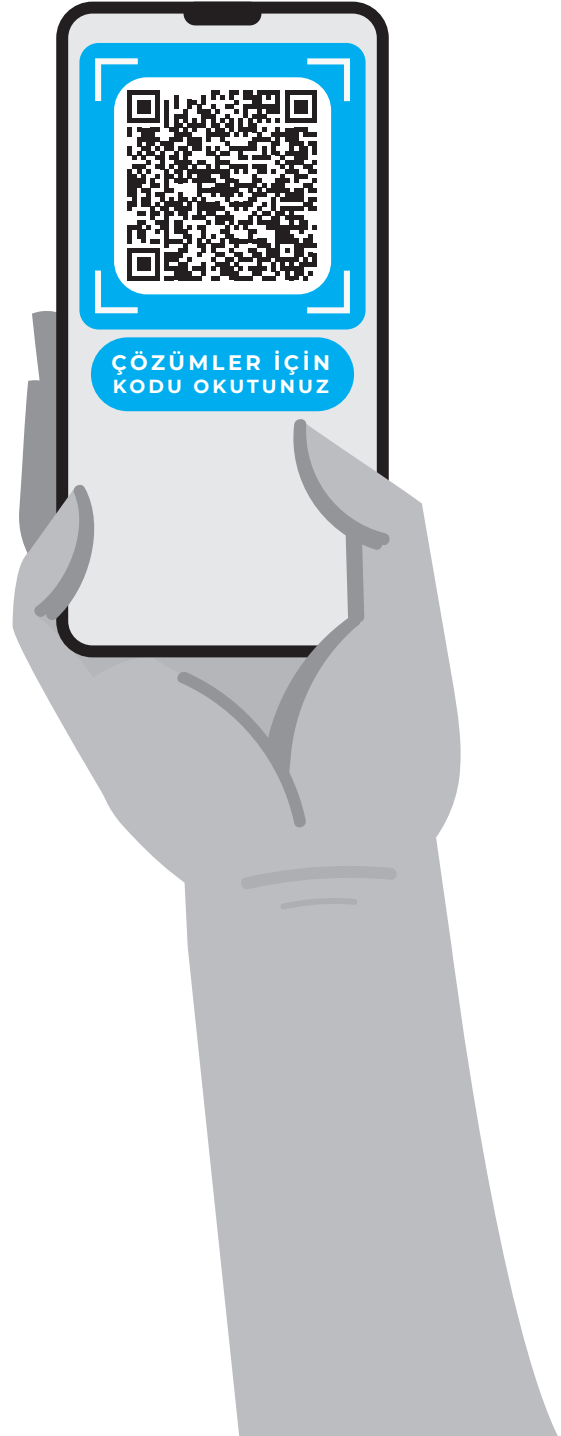
ANAYASA

İÇİNDEKİLER

■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 1	5
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 2	8
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 3	11
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 4	14
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 5	17
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 6	20
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 7	23
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 8	26
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 9	29
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 10	32
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 11	35
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 12	38
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 13	41
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 14	44
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 15	47
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 16	50
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 17	53
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 18	56
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 19	59
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 20	62
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 21	65
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 22	68
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 23	71
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 24	74
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 25	77
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 26	80
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 27	83
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 28	86
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 29	89
■ KPSS Coğrafya Deneme Sınavı • 30	92

PDF çözümler için QR kodu okutunuz.
ya da
www.akademidenizi.com.tr
adresini ziyaret ediniz.

1. Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi ile havzada akım düzensizliğinden kaynaklanan taşkınlar, erozyon, su ve çevre kirliliği sorunlarının çözümlenmesi planlanmaktadır. Proje tamamlandığında bölgenin ekonomisinin güçlendirilmesi diğer bir amaçtır. Ancak, bölgede nüfusu arttırmak bu projenin amaçları arasında yer almaz.

(Cevap E)

2. Podzol toprakları Batı Karadeniz Bölgesi'nde görülür. Nemli Bölge topraklarıdır. Nemli bölgelerde iğne yapraklı ormanlar altında gelişen kül renkli topraklardır. Yıkınma nedeniyle bitki besin maddelerinin çoğu taşınmış olup verimlilikleri düşüktür.

(Cevap A)

3. 1931 yılında Merkez Bankası, 1932'de sanayiye kredi sağlamak üzere Sanayi Kredi Bankası ve 1933 yılında tekstil ürünlerinin üretimi ve ticaretini gerçekleştirmek üzere Sümerbank kurulmuştur. Bu dönemde sanayileşmenin yanı sıra madencilığe de önem verilmiştir. Madenciligi geliştirmek ve yeni maden yatakları bulmak için 1935'te Maden Tetkik Arama Enstitüsü (MTA), madencilığe maddi kaynak bulması için de Etibank kurulmuştur. 1960 yılında ise Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kurularak 1963 yılından itibaren 5 yıllık kalkınma planları uygulanmaya başlamıştır.

(Cevap D)

4. Türkiye'de her bölgede yer aldığı için en yaygın sanayi kolları; gıda, tekstil ve çimento sanayidir.

(Cevap D)

5. Ülkemizde düzenli ve planlı nüfus sayımları Cumhuriyet ile başlamıştır. Türkiye'de ilk düzenli nüfus sayımı 28 Ekim 1927 tarihinde gerçekleşti. Bu sayım sonucuna göre ülke nüfusu 13 648 270 kişi olarak tespit edildi. Türkiye nüfusu, 1927-2020 yılları arasında yaklaşık 70 milyon kişi artmıştır. Her yapılan sayım sonucunda açıklanan rakam mutlaka bir öncekinden yüksek olmuş yani Türkiye nüfusu sürekli artmıştır. Nüfus artış hızı azalsa da Türkiye'nin toplam nüfus miktarı hiçbir dönem azalmamıştır.

(Cevap D)

6. Kruvaziyer turizmde, büyük yolcu gemilerinin yanaşabileceği uygun limanların varlığı önemli olduğu gibi geminin yanaştığı liman ve çevresindeki turistik çekiciliklerde önem taşımaktadır. Bu nedenle İstanbul ve Kuşadası Limanları genişliği ve turistik çekiciliğinden dolayı Kruvaziyer turizmde gelişme göstermiştir.

(Cevap D)

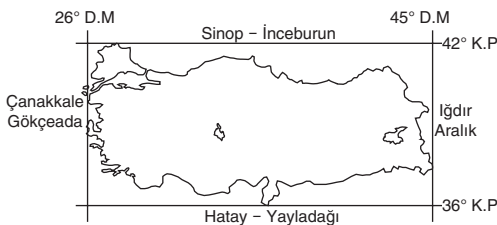
7. **Fosfat**; seramik, çimento, cam, petrokimya endüstrisinde kullanılır. 70,5 milyon ton olan fosfat rezervinin bulunduğu yataklar sınırlıdır. Mazıdağı (Mardin), Bitlis, Bingöl, Adıyaman fosfat yataklarının bulunduğu merkezlerdir. Türkiye’de fosfat, Mardin-Mazıdağı’nda bulunan tesislerde işlenir.

(Cevap D)

8. Türkiye’de buzul ve buzul şekillerinin dağların zirve noktalarına yakın yerlerde görülmesinin en önemli nedeni yükselti arttıkça sıcaklığın her 200 metrede 1°C azalmasıdır.

(Cevap A)

9. Türkiye’nin uç noktaları şekildeki gibidir.

(Cevap E)

10. Türkiye’yi etkileyen en önemli dönem 3. Jeolojik Dönemdir. Bu dönemde Kuzey Anadolu Dağları ve Toros Dağları oluşmuştur. Linyit, tuz, bor, petrol gibi madenler oluşmuştur. Aynı zamanda volkanik dağlar da bu dönemde oluşmuştur.

(Cevap C)

11. Türkiye’nin şekillenmesinde iç ve dış kuvvetler etkili olmuştur. Ancak en fazla katkısı olan iç kuvvet orojenik hareketler, dış kuvvet ise akarsulardır.

(Cevap E)

12. Bir ülkenin;

- Toplam nüfus miktarı,
- Okur-yazar oranı,
- Çalışan nüfusun sektörel dağılımı
- Kırsal ve kentsel nüfus oranları

gibi çeşitli özellikleri nüfus sayımları ile tespit edilir.

(Cevap B)

13. Sakin şehirler, hızla küreselleşen ve birbirine benzeyen şehirlere karşı gelişen bir harekettir. Bu birliğe üye olmak için bazı kriterlere uymak gerekir. Örneğin; Bir kentin Cittaslow olması için Cittaslow felsefesine uygun hareket etmesi, nüfusunun 50.000'in altında olması ve Birlik'e sunduğu başvuru dosyası üzerinden yapılan değerlendirmeden geçer puan alması gerekmektedir. Bir kentin değerlendirmeden geçmesi için çevre politikaları, altyapı politikaları, sosyal uyum, kentsel yaşam kalitesi politikaları gibi kriterlerin yerine getirilmesi gerekir. Türkiye'nin en kalabalık şehri olan İstanbul'da sakın şehir unvanı taşıyan belediye bulunması beklenemez. Türkiye'den Akya (Muğla), Gökçeada (Çanakkale), Perşembe (Ordu), Seferihisar (İzmir), Vize (Kırklareli), Yalvaç (Isparta), Yenipazar (Aydın), Halfeti (Şanlıurfa), Taraklı (Sakarya), Uzundere (Erzurum), Göynük (Bolu), Eğirdir (Isparta), Gerze (Sinop), Şavşat (Artvin), Mudurnu (Bolu), Köyceğiz (Muğla) ve Ahlat (Bitlis) belediyeleri bu birliğin üyeleri arasında yer almaktadır.

İzmir'in güneybatısında yer alan Seferihisar, 2009 yılında Türkiye'nin Cittaslow unvanını alan ilk şehridir. Ayrıca 2011 yılında Cittaslow unvanını alan ve Türkiye'nin en büyük adası olan Gökçeada, bu unvanı ile dünyanın ilk ve tek sakın adası olmuştur.

(Cevap B)

14. Doğal faktörler; yer şekilleri, iklim, su kaynakları, toprak çeşitliliği ve doğal bitki örtüsü çeşitliliğidir. Beşeri faktörler ise tarihi, idari ve askeri özellikler ve ekonomik faktörlerdir. (sanayi, ulaşım, madencilik, ticaret, tarım vb.)

(Cevap B)

15. Türkiye'de iklim özellikleri; tarımsal ürünlerin ekimi, olgunlaşması ve hasat edilmesini, akarsu rejimlerinin düzenli ve düzensiz olmasını, nüfusun dağılışını ve bitki örtüsünün çeşitli olmasını etkilemektedir. Güneş ışınlarının geliş açısı enleme bağlı olarak değişiklik gösterir.

(Cevap D)

16. Gaziantep'te kayak merkezi yer almaz.

(Cevap E)

17. Doğal kaynakları yenilenebilen, yenilenemeyen ve belirli koşullarda yenilenebilen kaynak olmak üzere sınıflandırabiliriz. Kömür, petrol ve doğalgaz gibi doğal kaynakların rezervleri sınırlıdır ve belirli bir süre sonra tükenmektedir. Örneğin 2009'dan 2014'e kadar geçen sürede yalnızca Soma'da rezervi tükenmediği için dört tane kömür ocağı kapanmıştır. Doğal kaynaklardan bazıları tükenmeyen özelliktedir. Bunların başlıcaları su, güneş ve rüzgârdır. Bazı doğal kaynaklar ise belirli koşullarda yenilenebilmektedir. Bu tür doğal kaynaklardan biri ormanlardır. Kesilen ağaçların yerine yenileri dikilmediği zaman orman tamamen yok olmaktadır.

(Cevap A)

18. Akdeniz iklimine uyum sağlamış olan; defne, yabani zeytin, keçi boynuzu, lavanta, koca yemiş ve mersin başlıca maki türleridir. Maki her mevsim yeşil kalabilen, yaprakları tüylü bodur ağaç topluluklarıdır. Makinin böyle bir yapıda olması kendini doğal koşullara uydurabilmesi nedeniyle. Maki daha çok Ege ve Akdeniz Bölgeleri'nde görülür.

(Cevap D)

1. Ülkemizdeki akarsuların büyük bölümü "akarsu turizmi" olarak tanımlanan rafting, kano ve nehir kayığı için çok elverişlidir. Çoruh Nehri, Köprü Çayı, Manavgat Çayı, Dim Çayı, Göksu Nehri, Fırat Nehri'nin bir kısmı ülkemizde rafting turizmine uygun akarsularımızdır.

(Cevap E)

2. Nüfus artış hızının çok düşük olması veya nüfusun artmaması, bir ülkenin varlığına ve geleceğine yönelik tehditler konusunda ciddi sorunlar teşkil etmektedir. Kendini yenileyemeyen nüfus yapıları; nüfusun yaşlanması başta olmak üzere iş gücü açığı, savunma zafiyeti gibi birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Artan yaşlı nüfusla birlikte sosyal güvenlik kurumlarının giderlerinin artması Türkiye'nin gelecekte yaşaması muhtemel sorunlardan biridir. Diğer seçeneklerde verilenler nüfus artış hızının yüksek olmasının sonuçlarıdır.

(Cevap E)

3. Türkiye'de ulaşımı etkileyen faktörler ikiye ayrılır.

Bunlar;

A) Doğal faktörler:

- Dağların geniş yer kaplaması ve yükseltinin doğuya doğru artması
- Derin ve dar vadilerin geçit vermemesi
- Çiğ ve heyelan olaylarının çok sık yaşanması
- Doğuya doğru gidildikçe uzun kış şartlarının ulaşımı zorlaştırması
- Buzlanma, sağanak yağışlar, sis, kar yağışları gibi hava olaylarının ulaşımı zorlaştırması

B) Beşeri faktörler:

- Yol yapımı, bakımı için sermaye eksikliği
- Köprü, yol, tünel vb. yapma ve bakımı için gerekli teknik eleman sorunu
- Yapım giderlerinin artması

(Cevap C)

4. Türkiye'de ilk kez 1940 yılında Raman Dağı'nda (Batman) çıkarılmıştır. Türkiye, 2017 yılı itibarıyla 324 milyon varil ham petrol rezervine sahiptir. Günümüzde başlıca petrol çıkarılan alanlar; Batman, Adıyaman, Siirt ve Diyarbakır'da yer almaktadır. Çıkarılan petrol; sorudaki haritada gösterilen Batman, Kırkkale, İzmit ve İzmir'deki rafinerilerde işlenmektedir. Ancak bu rafineriler arasında ham maddeye yakın olan yalnızca Batman'dir.

(Cevap A)

5. 1950 yılından sonra, tarım ve sanayi alanında büyük gelişmeler olmuştur. Sanayi tesislerinin kurulmasında yerli yatırımcıların yanında, yabancı yatırımcıları da teşvik etmek için, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası kurulmuştur.

(Cevap C)

6. Jeotermal enerji, yerin derinliklerinden gelen sıcak su ve su buharını ifade etmektedir. Türkiye'de ilk çağlardan beri temizlik ve sağlık amacıyla yararlanılan bu kaynak, günümüzde meskenlerin ve seraların ısıtılması amacıyla ayrıca elektrik enerjisi elde etmek için de kullanılmaktadır. Jeolojik bakımdan genç oluşumlu olduğu için çok sayıda aktif fay hattının bulunduğu ülkemizde, önemli bir jeotermal potansiyel bulunmaktadır.

(Cevap E)

7. İç Anadolu Bölgesi'nin az yağış almasında en etkili faktör yer şekilleridir. Bölgenin etrafının dağlarla çevrili olmasından dolayı nemli havanın iç kesimlere kadar ilerleyememesi kuraklığı artırmakta ve yağış miktarının az olmasına sebep olmaktadır.

(Cevap B)

8. Türkiye'de oluşumlarına göre dağlar; kıvrım, kırık ve volkanik dağlar olmak üzere üçe ayrılır. Oluşum yönüyle Türkiye'de en yaygın bulunan kıvrım dağlardır. Bu dağlar levhaların sıkıştırılmasına bağlı olarak esnek tabakaların kıvrılarak yükselmesiyle oluşmuştur. Böyle bir oluşumda yüksekte kalan (kubbeleşen) yerlere "antiklinal", çanaklaşan yerlere ise "senklinal" adı verilir. Cilo (Buzul), Munzur, Allahuekber Dağları Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki; Akdağlar da İç Anadolu Bölgesi'ndeki kıvrım dağlarıdır. Karadağ oluşum yönüyle volkanik bir dağdır ve İç Anadolu Bölgesi'ndedir.

(Cevap C)

9. İnsanların taşlardan yararlanması insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Paleolitik Çağ'da avcılık ve toplayıcılık yaparak yaşamını devam ettiren insanlar, avlanmak ve hayvanlardan korunmak amacıyla taştan kesici ve delici aletler yapmışlardır. Bu dönemde obsidiyen (volkan camı), sileks (çakmak taşı) gibi sert ve keskin kayalar yaygın olarak kullanılmaktaydı. İnsanların taştan yaptığı baltaların yanı sıra ateş yakma amacıyla çakmak taşlarını kullandığı, mevcut kaynaklardan öğrenilebilmektedir. Ayrıca obsidiyen ve sileks gibi taşların işlenmesiyle yapılan çeşitli süs eşyaları ve mermer ticaretinin günümüze kadar önemini koruduğunu söylemek mümkündür.

(Cevap E)

10. 1923–1963 döneminde uygulanan çalışmalar başlıca şunlardır:

- Altı ya da daha fazla çocuklu annelerin para ya da madalya ile ödüllendirilmesi
- Fazla çocuk sahibi olan ailelerin yol vergisinden muaf tutulması
- Çok çocuklu ailelere hazineye ait topraklardan tarla bağışlanması
- Nüfusu artırma politikası ile doğum evi kurulması, fakir vatandaşlara ücretsiz ilaç dağıtılması
- Evlenme yaşının erkeklerde 17, kadınlarda ise 15'e indirilmesi
- Çok çocuklu ailelere vergi muafiyetinin getirilmesi

Anne ve çocuk sağlığı hizmetleri ile aile planlaması çalışmalarının yürütülmesi ise 1963 sonrası uygulanan nüfus politikasıdır. Bu politikanın amacı nüfus artış hızını düşürmeye yöneliktir.

(Cevap C)

11. Haritada verilen merkezlerde donlu gün sayısında batıdan doğuya doğru artış olduğu görülmektedir. Bu durum üzerinde etkili olan başlıca sebep yükseltilerdir. Çünkü yükselti batıdan doğuya doğru gidildikçe artmaktadır. Ülkemizde donlu gün süreleri üzerinde yükselti, karasallık ve nemlilik gibi faktörler etkilidir.

(Cevap E)

12. Şehirleri kırsal yerleşmelerden ayıran en önemli özelliklerden biri sahip oldukları işlevsel yapılarıdır. Kırsal yerleşmelerde daha çok tarımsal faaliyetler ön planda iken şehirlerde ise yönetim, sanayi, kültür, turizm ve ulaşım gibi fonksiyonlar gelişmiştir. Ülkemizdeki çoğu şehrin ticaretin yanı sıra tarım, sanayi, ticaret, maden, ulaşım, turizm, kültür, idari ve askerî fonksiyonları da bulunmaktadır. Gelişmiş bir ekonomi ve kalabalık bir nüfusa sahip olan bu tür şehirlere İzmir örnek olarak gösterilebilir.

(Cevap D)

13. 1933'te Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlanmış, bu plan 1934'te uygulamaya konulmuştur. Bu plana uygun olarak yatırımlar yapılmış, hızlı bir sanayileşme sürecine girilmiştir. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı, başarıyla uygulanması üzerine İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı uygulanmaya başlanmıştır. Ancak İkinci Dünya Savaşı'nın 1939'da başlaması üzerine İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı tam olarak uygulanamamış, savaş ekonomisi politikaları belirleyici olmuştur. Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı'na girmemesine rağmen savaşa girecekmiş gibi hazırlık yapması, erkek nüfusun silah altına alınması gibi sebepler, özellikle tarımsal üretimde belirgin düşüslere yol açmıştır. Bu durum, büyük bir ekonomik krizi de beraberinde getirmiştir.

(Cevap A)

14. Bulunduğu ülkenin sınırları içinde dış ticaret, vergi ve ticari faaliyetler için daha geniş muafiyet ve teşviklere sahip bölgelere serbest ticaret bölgeleri adı verilir. İstanbul, Tekirdağ, Bursa, Kocaeli, Denizli, İzmir, Kayseri, Mersin, Antalya, Adana, Trabzon, Samsun, Rize, Gaziantep, Mardin ve Erzurum il sınırlarında serbest ticaret bölgeleri bulunmaktadır.

(Cevap B)

15. **Ülkemizin çeşitli bitki türlerine sahip olmasında etkili olan faktörler şunlardır;**

- İklimin çeşitlilik göstermesi
- Yeryüzü şekillerinin engebeli olması
- Yükseltinin farklı olması
- Toprak tiplerinin farklı olması
- Ülkemizin matematik konumu

(Cevap B)

16. Ülkemiz sınırları içinden doğarak ülkemiz sınırları dışında denize dökülen akarsular; Çoruh, Fırat, Dicle, Aras ve Kura'dır.

Sınırlarımız dışında doğup ülkemizden geçerek denize dökülen akarsular; Asi ve Meriç'tir. Ceyhan ve Kelkit ise sınırlarımız içinde doğarak sınırlarımız içinde denize dökülen akarsulardır.

(Cevap A)

17. Özel konum şartları, enlem etkisine ters düşen sonuçların yaşanmasına neden olabilmektedir. Kış aylarında Samsun'da sıcaklığın Ankara'dan yüksek olmasının sebebi denizellik ve karasalıktır. Denizelliğin (nemliliğin) fazla olduğu yerlerde aşırı ısınma ve soğuma görülmediği için günlük ya da yıllık sıcaklık farkları az olur. Karasal ortamlarda ısınma ve soğuma daha hızlı gerçekleştiği için sıcaklık farkları fazla olur. Ankara'de denizel etki az olduğu için karasalılık daha belirgindir. Bu nedenle kış aylarında daha soğuktur. Samsun'da denizelliğin etkisiyle kış aylarında soğuma daha azdır.

(Cevap E)

18. Gelişmiş ülkelerde sanayi atıkları, gelişmekte olan ülkelerde evsel atıklar ve erozyonla gelen maddeler akarsularda önemli boyutlara varacak kirlenmeye neden olmaktadır. Avrupa'daki akarsuların büyük bir bölümünde kimyasal madde atıklarından dolayı canlı hayatı önemli ölçüde yok olmuştur. Tuna Nehri bunların başında gelmektedir ve bu nehrin taşıdığı kimyasal maddeler Karadeniz'i de kirletmektedir. 2010'da Macaristan'daki kimyasal depolama tesisinin patlamasıyla Tuna'ya tonlarca kimyasal madde karışmıştır. Ülkemiz ile birlikte Karadeniz'e kıyısı olan Bulgaristan, Ukrayna, Rusya ve Gürcistan kıyılarındaki deniz suyu bu kirlilikten etkilenmiştir. Ancak Azerbaycan'ın Karadeniz'e kıyısı yoktur.

(Cevap E)

1. Türkiye’de nüfus artış hızı son yıllarda hızlı bir şekilde azalmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında şehirleşmeye bağlı olarak değişen aile yapısı, kadınların iş hayatında aktif rol alması, evlilik yaşının yükselmesi, eğitimdeki ilerlemelerle tarım dışı sektörlerdeki istihdam artışı etkili olmuştur. İlerleyen süreçlerde nüfus yapısının meydana getireceği muhtemel riskler kamuoyunda tartışılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte Türkiye, 1965’e kadar uygulanan ve nüfus artış hızını yükseltmeyi amaçlayan politikalara dönüş işareti veren bir söylem geliştirmiştir. Bunun yanı sıra doğum oranlarının artırılmasına yönelik özellikle 2014 yılından sonra yapılan bir dizi yasal düzenleme hayata geçirilmiştir. Ancak bebek ölüm oranının azalması, bu düzenlemelerin gerekçesi olamaz. Çünkü bu durum nüfus artış hızını azaltan bir etken değildir.

(Cevap A)

2. Lagün dalgaların taşıdığı kumların bir koyun önünü kapatmasıyla oluşur. Marmara Denizi’ndeki Büyük Çekmece ve Küçük Çekmece (İstanbul) ve Karadeniz kıyısındaki Terkos (Durusu) gölleri lagüne örneklerdir. Türkiye’deki bütün delta ovalarında küçük lagünler oluşmuştur.

(Cevap B)

3. Ülkelerin sahip olduğu coğrafi avantajlar, uluslararası siyasetteki önemini arttırmaktadır.

Bir ülkenin jeopolitiğinde etkili olan unsurlar şunlardır:

Değişmeyen unsurlar; coğrafi bütünlük, stratejik kaynaklar, coğrafi özellikler, su kaynakları, iklim ve bitki örtüsü, ülkenin coğrafi şekli (ada, kara, yarımada gibi), jeolojik ve jeomorfolojik özellikler jeopolitikte etkili olan değişmeyen özelliklerdir.

Değişen unsurlar; Askeri, ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel, teknolojik değerler gibi zaman içinde değişebilen unsurlardır.

(Cevap B)

4. Türkiye; 2007-2013 yılları arasında Dokuzuncu Kalkınma Planı’nı uygulamış, 2014-2018 yılları arasında ise 10. Kalkınma Planı’nı uygulamıştır. Ekonomide devletçilik politikasının azaltıldığı, yapılan özelleştirmeler ile millî gelirin artırılmaya ve enflasyonun düşürülmeye çalışıldığı bu dönemlerde özellikle ulaşım ve altyapı çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Yatırımların devlet eliyle yapıldığı devletçi ekonomi politikaları ise Cumhuriyet’in ilk yıllarında uygulanmıştır.

(Cevap E)

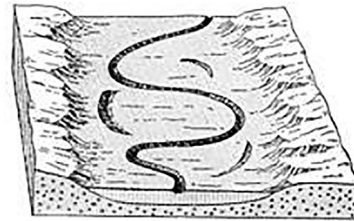
5. Köy, Türkiye’deki en küçük idari birimdir. Köy Kanunu’na göre, “Cami, okul, otlak, yaylak, baltalık, orman gibi ortak malları bulunan ve toplu veya dağınık oturan insanların bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte oluşturdukları yerleşmelere köy denir.”

(Cevap A)

6. **Menderes:** Akarsuların yatak eğiminin azaldığı yerlerde bükümler yapması ile oluşan şekillerdir. Menderes yaparak akan bir akarsuyun;

- Yatak eğimi azalır.
- Akış hızı ve aşındırma gücü azalır.
- Boyu uzar.

Menderes hem aşındırma hem biriktirme şeklidir. Ülkemizde Marmara ve özellikle Kıyı Ege’deki akarsular (Büyük Menderes, Küçük Menderes, Gediz ve Bakırçay) menderesler çizerek akar.

Menderes

(Cevap A)

7. Türkiye’de kağıt fabrikaları Giresun, Zonguldak, Balıkesir, Muğla, Mersin, Afyon, İzmit, Kastamonu, Kahramanmaraş ve Bartın’da bulunmaktadır.

(Cevap D)

8. Kentlerin hızlı büyümesinde en etkili olan faktör sanayidir. Sanayi şehirleri, fabrikaların ve atölyelerin yoğun olduğu şehirlerdir. İstanbul, İzmit, Adapazarı, Bursa, İzmir, Adana, Batman, Karabük, Ereğli, İskenderun ve Seydişehir gibi merkezler sanayi şehirlerine örnektir.

Çanakkale’de sanayi gelişmemiştir.

(Cevap B)

9. Türkiye’de ekonomik politikalar içinde mekânsal gelişim farklılıklarının azaltılması ve az gelişen bölgelerin ekonomik gelişimlerinin sağlanması amacıyla birçok proje ve uygulama devreye konulmuştur. Doğu Anadolu Projesi, Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi, Konya Ovası Projesi, Yeşilirmak Havzası Geliştirme Projesi, Zonguldak, Bartın ve Karabük Projesi bu bölgesel kalkınma çalışmalarının başlıcalarıdır. Ancak Sinop’un bu projelerden herhangi birinde yer aldığı söylenemez.

(Cevap B)

10. Bir yerde çevreye düşen yağış ile hayvancılık arasında sıkı bir ilişki varsa bu durum o yörede mera hayvancılığının yaygın olduğunun kanıtıdır. Mera hayvancılığı ülkemizdeki en yaygın hayvancılık şeklidir. Özellikle yaz yağışlarının ve gür çayırların bulunduğu yörelerdeki hayvancılık büyük ölçüde büyükbaş mera hayvancılığı biçimindedir. Doğu Anadolu (özellikle Erzurum-Kars), Karadeniz (özellikle Doğu ve Batı Karadeniz) büyükbaş mera hayvancılığının en yaygın olduğu bölgelerdir.

(Cevap A)

11. Akdeniz iklim grafiğinden çıkarılabilecek sonuçlar şunlardır;

- Akarsularda en fazla akım kış aylarında görülür.
- Yağışlar yağmur şeklindedir.
- Yaz sıcaklığına dayanıklı ürünler yetiştirilir.
- Yağış rejimi düzensizdir.

“Kış yağışları kar şeklindedir.” ifadesi ise sıcaklık değerlerinin sıfırın altına düşmesi durumunda gerçekleşen yağış şeklidir. Bu özellik Akdeniz iklim özelliği değildir, sert karasal iklim özelliğidir.

(Cevap C)

13. Bazı tarım ürünleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından verilen özel izin ile belirtilen yerlerde yetiştirilir. Haşhaş, kenevir, anason gibi ürünlerin uyuşturu yapımında kullanılmasını önlemek, tütünde kaliteyi korumak ve ekim alanlarının gelişigüzel artmasını önlemek, pirinç tarımının yapıldığı yerlerde sıtma hastalığının önüne geçmek bu durumun başlıca nedenleridir.

(Cevap D)

14. İzmir İktisat Kongresi, 17 Şubat 1923 tarihinde toplanmıştır. Bu kongrede alınan kararlar doğrultusunda yeni kurulacak devletin ekonomik yapısının milliyetçi ve liberal özellikte olması fikri benimsenmiştir. Bu ekonomi politikası, devlet desteğiyle özel sektöre geçişi önemseyen ve dışa açık bir görüntü sergileyen yapıdadır. Ancak kongrede ham maddesi yurt dışından karşılanan değil yurt içinde yetişen veya yetiştirilebilen sanayi dallarının kurulması gerektiği kararı alınmıştır.

(Cevap B)

15. Türkiye’de kış turizminin yapıldığı başlıca alanlar şunlardır;

- Bursa – Uludağ
- Bolu – Kartalkaya
- Kayseri – Erciyes
- Erzurum – Palandöken
- İzmit – Kartepe
- Kars – Sarıkamış
- Ankara – Elma Dağı
- Antalya – Beydağları (Saklıkent)
- Kahramanmaraş – Yedikuyular
- Şanlıurfa – Karacadağ
- Sivas – Yıldız Kayak Merkezi
- İzmir – Bozdağ
- Gümüşhane – Zigana
- Ardahan – Yalnız Çam
- Erzincan – Ergan Kayak Merkezi
- Kastamonu – Ilgaz Kayak Merkezi

(Cevap E)

16. Tarımsal üretimi etkileyen beşerî koşulların başında uygulanan tarım teknikleri gelmektedir. Gelişmiş teknolojinin uygulandığı ve modern yöntemlerle tarım yapılan yerlerde verim daha yüksektir. Geleneksel yöntemlerle tarım yapıldığı yerlerde verim düşük, iklime bağlı olarak tarımsal üretim miktarında yıllara göre dalgalanmalar fazladır. Türkiye’de özellikle Akdeniz ve Ege kıyılarında yapılan seracılık faaliyetleri, modern tarım metoduna örnek verilebilir. Ancak haritadaki V numaralı alan olan Erzurum – Kars yöresindeki tarım alanlarında modern yöntemlerin yaygın olduğu söylenemez.

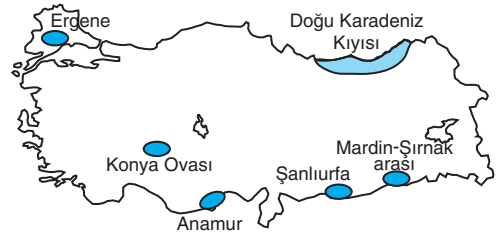
(Cevap E)

17. Buzullar, ülkemizin bugünkü yeryüzü şekillerinin oluşmasında en az etkiye sahiptir. Türkiye’nin matematik konumu bu durumun başlıca nedenidir. IV. Jeolojik Zamandaki Buzul Çağı’ndan kalma buzul şekilleri bulunmaktadır.

Erciyes Dağı, Süphan Dağı, Tendürek Dağı, Uludağ ve Toros Dağları üzerinde buzul şekilleri görülmektedir.

(Cevap D)

18. Türkiye deprem riski yüksek bir ülke olmasına rağmen bu riskin düşük olduğu dördüncü, beşinci dereceden deprem bölgeleri de bulunmaktadır. Türkiye’de deprem riski az olan yerler aşağıdaki haritada gösterilmiştir.

I, III, IV ve V numaralı bölgeler deprem riski az olan bölgelerdir. II numara ile gösterilen bölge ise Tokat ve çevresidir. Bu bölge Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde bulunmaktadır ve deprem riski fazladır.

(Cevap B)

1. Kalker, jips, kaya tuzu gibi kayaların yaygın olduğu sahalarda oluşan şekillere karstik şekil adı verilir.

Karstik aşınım şekilleri şunlardır;

Lapya: Karstik şekillerin en küçüğüdür. Boyutları birkaç santimden birkaç metreye kadar değişebilir.

Dolin: Karstik sahalardaki erime çukurlarıdır.

Uvala: Dolinlerin birleşmesiyle oluşurlar.

Polye: Uvalaların birleşmesiyle oluşur. En büyük karstik aşınım şeklidir. Tefenni, Acıpayam, Kestel, Korkuteli, Elmalı ve Muğla Ovaları bunlara örnektir.

Obruk: Karstik kayaların erimesiyle birlikte ortaya çıkan mağaraların çökmesi sonucunda oluşur. Mersin'deki cennet-cehennem obrukları bunlara örnektir.

(Cevap B)

2. Türkiye'nin doğrudan ve dolaylı sorunları şunlardır:

Doğrudan Sorunlar:

- Kıta sahanlığı
- Batı Türkleri
- Kıbrıs sorunu
- Adalar sorunu
- Ermeni Tehciri (1915 olayları)
- Suriye ile su ve göç sorunu
- Irak'ın işgali

Dolaylı Sorunlar:

- Güney Osetya, Abhazya
- Kırım'ın işgali
- Afganistan
- İsrail-Filistin
- Kuzey Afrika ülkeleri
- Bosna Hersek
- Doğu Türkistan

(Cevap A)

3. Türkiye'nin iç kesimlerinde yaygın olan karasallık nedeniyle yaşanan fiziksel çözülme, iç kesimlerde rüzgarın, yeryüzü şekillendirici etkisini arttırmıştır. Rüzgar şekillendirmesinin fazla olduğu alanların ortak özellikleri şunlardır:

- Bitki örtüsü oldukça cılız veya tamamen yok olmuştur.
- Kuraklık şiddeti fazladır.
- Toprak ince tanelidir.
- Kayalar fiziksel yolla çözülür.
- Yer şekilleri rüzgar hızını artıracak şekilde sadedir.

(Cevap D)

4. 1963 yılından sonra uygulanan nüfus politikası çalışmalarının başlıcaları şunlardır;

- Aile planlamasına yönelik eğitim ve tanıtım faaliyetleri başlatılmıştır.
- Gebeliği önleyici araçların ithalini ve satılmasını önleyen kanunlar değiştirilmiştir.
- Anne ve çocuk sağlığı hizmetleri ile aile planlaması çalışmaları birlikte yürütülmüştür.
- Aile planlaması ile ilgili olarak isteyenlere bilgi verilmesi ve başlatılacak programları uygulayacak kişilerin eğitilmesi kararlaştırılmıştır.
- Kadının kalkınmaya katılımı ve eğitimi için politikalar geliştirilmiştir.

Göçleri teşvik etmek amacıyla göçmenlere gümrük muafiyeti getirilmesi ise 1923–1963 döneminde uygulanan nüfus politikası çalışmalarındandır.

(Cevap E)

5. Dağınık dokulu kırsal yerleşmelerde evlerin konum olarak birbirine uzak olması dikkat çeken bir özelliktir. Arazinin engebeli, su kaynaklarının fazla ve tarım alanlarının parçalı olduğu yerlerde görülen bu tür yerleşmeler, ülkemizde Kuzey Anadolu Dağları'nın denize dönük olan kuzey yamaçlarında yaygın olarak görülmektedir. Ancak bu durum aşırı engebeli olan bu yamaçlarda platoların yaygın olduğu anlamına gelmez.

(Cevap A)

6. Hem aşınım ve hem birikim şekilleri olan menderesleri oluşturan akarsuların;
- Eğimi azalır.
 - Aşındırma azalır.
 - Taşıma gücü azalır.
 - Hidroelektrik potansiyeli azalır.
 - Boyu uzar.

(Cevap D)

7. Menteşe Yöresi, Yıldız Dağları, Gelibolu–Biga Yarımadası, Teke ve Taşeli Platolarının seyrek nüfuslu olmasının temel nedeni engebeli arazi yapısına sahip olmalarıdır.

(Cevap B)

8. Yağlı insan beslenmesinde, unu ise yem olarak kullanılan soya fasulyesi, en çok Akdeniz kıyısındaki illerde (% 90) üretilir. Ancak GAP ile birlikte Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde üretimi hızla artmaktadır. Yetiştirme dönemi kısa olduğu için daha çok ikinci ürün olarak ekilir.

(Cevap D)

9. Doğu Anadolu Projesi'nin özellikleri şunlardır:
- Alanı en geniş projedir.
 - 15 ili kapsamaktadır.
 - Tarım ve hayvancılığı canlandırmak ve kış turizmini geliştirmek amaçlanmıştır.

Kapsadığı iller ise; Sivas, Malatya, Erzurum, Bayburt, Elazığ, Tunceli, Bingöl, Erzurum, Muş, Bitlis, Van, Ağrı, Hakkari, Iğdır, Kars ve Ardahan'dır.

(Cevap B)

10. Çimento ve tuğla-kiremit fabrikaları Türkiye'nin her bölgesine dağılmıştır. Çimento ham maddesi olan kalker sahaları ülkemizde yaygın olarak bulunmaktadır. Rezerv yönünden herhangi bir sorun yoktur. Ham madde kullanımının çok yüksek olması, buna karşın nakliye maliyetinin yüksek olması gibi nedenlerle ham madde sahalarının fabrikaya yakın olması büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden Türkiye'de hemen hemen her bölgede ve ilde bulunmaktadır.

(Cevap E)

12. Akarsular tarafından taşınıp biriktirilen topraklara "alüvyal toprak" adı verilir. Taşınmış materyalden oluşan alüvyal topraklar, geçirgen ve derin topraklardır. İnorganik ve organik maddelerce zengin olduklarından tarımsal açıdan çok verimlidir. Delta ovaları da alüvyal topraklar ile kaplıdır.

(Cevap E)

13. Türkiye'de basınç merkezleri yaz ve kış aylarında etkili olmaktadır. Türkiye yaz aylarında ekvatorial basınç sistemlerinin kış aylarında kutupsal basınç sistemlerinin etkisi altındadır. İzlanda ve Sibiryaya kutupsal sistemli rüzgarlar olduğu için kuzey yönlüdür. Asor ve Basra ise ekvatorial sistemli olduğu için güney yönlüdür.

(Cevap D)

14. Kalsimorfik topraklardan olan vertisoller Trakya'da yaygın olarak görülür. Bu topraklar ayçiçeği tarımına uygundur. Killi, kireçli depoların yaygın olduğu Muş Ovası, Ergene Ovası, Van Gölü'nün güney doğusunda, Bursa-Karacabey arasında, Menemen ve Bornova Ovası ile Konya Ovası'nın muhtelif yerlerinde bu topraklara rastlanılır. Bu topraklarda yaz aylarında kil oranı fazla olduğu için çatlaklara neden olur. Bu çatlaklara dolan, küçük toprak tanecikleri yağın yağmurlarla şişer ve toprağın altı üstüne döner. Bu topraklara dönen topraklar denir.

(Cevap D)

15. Akarsuların taşıdıkları alüvyonları biriktirmesiyle oluşan, çevresine göre alçakta kalan düzlüklere ova denir. Bafra, Silifke, Çukurova ve Çarşamba Ovaları akarsuların taşıdığı alüvyonları denizin içinde biriktirmesiyle oluşmuş delta ovalarıdır. Konya Ovası ise tektonik hareketler sonucu oluşmuş ovadır.

(Cevap B)

16. Oluşum şekillerine göre dağlar kıvrım, kırık ve volkanik dağlar olmak üzere 3'e ayrılır. Kaz dağı, Bozdağ ve Madra Dağı oluşum şekline göre kırık dağlar grubuna girer. Sultan Dağı ise kıvrım dağlar arasında yer alır.

(Cevap C)

17. Türkiye Dünya üzerinde yakın jeolojik zamanda şekillenmeye başlamış aktif tektonik ülkelerden biridir. Bu nedenle sıklıkla deprem görülür. Yerleşimin büyüklüğü, bitki örtüsü farklılığı, dağların uzanış doğrultusu ve toprak türünün, depremin doğal ve beşeri çevre üzerinde bir etkisi yoktur. Yapıların dayanıklılığının ise meydana gelebilecek bir depremde doğal ve beşeri çevreye etkisi vardır.

(Cevap A)

18. Mavi Akım Boru Hattı Türkiye'ye Rusya'dan doğal gaz nakli için yapılmıştır. 3 ana bölümden oluşan hattın Türkiye bölümü Samsun'dan başlayarak Amasya, Çorum, Kırıkkale üzerinden Ankara'ya ulaşmaktadır. Boru hattının 501 km'lik bölümü ülkemiz üzerinden geçmektedir. Sistem 2003 yılından devreye girmiş ve Rusya'dan doğal gaz sevkiyatı başlamıştır.

(Cevap B)

1. Türkiye’de tarımsal verimi etkileyen önemli unsurlardan biri sulamadır. Türkiye’de ekilen tarım arazilerinin her yıl yaklaşık %25’i sulama ve gübre yetersizliğinden dolayı nadasa bırakılmaktadır. Nadas uygulamasına bağlı olarak üretimde dalgalanma, erozyon, çiftçi gelirinin azalması gibi olumsuzluklar yaşanır. Buna rağmen yaz kuraklığından dolayı bu uygulamaya olan zorunluluk Güney doğu Anadolu’da daha fazladır.

(Cevap D)

2. Günümüzde ovalar yanlış kullanımlar nedeniyle kirlenmektedir. Kirlilik oranı batıda daha fazla iken bu oran doğuya doğru azalmaktadır. Bu kirliliğin nedenleri şunlardır;

- Yoğun zirai ilaç ve gübre kullanımı
- Aşırı ve bilinçsiz sulama
- Evsel ve endüstriyel atıkların bırakılması
- Yerleşim yerlerinin ve sanayi tesislerinin işgali
- İnşaat kumu alma amacıyla tesislerin kurulması

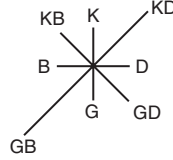
Arazinin nadasa bırakılması ise toprağın dinlenmesi ve daha iyi verim alınabilmesi için yapılan olumlu bir çalışmadır.

(Cevap E)

3. Akarsu aşındırması sonucu ortaya çıkan ve bulunduğu yere göre yüksekte kalan düz alanlara “plato” adı verilir. Platolar oluşum bakımından karstik, volkanik, aşınım ve yatay duruşlu (tabaka düzlüğü) platolar olmak üzere dörde ayrılır. Uzunyayla, Haymana, Cihanbeyli ve Yazılıkaya Platoları oluşum bakımından yatay duruşlu (tabaka düzlüğü) platolara örnektir. Çatalca-Kocaeli Platosu ise oluşum bakımından aşınım platolarına örnektir.

(Cevap A)

4. Rüzgarların en fazla estiği yöne “rüzgar frekansı” adı verilir. Rüzgarlar daha çok kanalize olarak eserler. Bu yerler dağ araları, boğazlar ve vadilerdir. Türkiye’de bazı yerlerde rüzgarın esme yönleri belirgindir. İstanbul ve Çanakkale Boğazları’nın hakim rüzgar yönü ise Kuzeydoğu ve Güneybatı yönündedir. Boğazların uzanış yönüne paralel olan bu rüzgar frekansı gülü aşağıda verilen şekildedir.

(Cevap A)

5. Türkiye’nin her geçen yıl artan dış ticaret açığını kapatabilmesi için yapılması gereken çalışmalar şunlardır:

- Kaliteli ve ucuz ürünler üretmek, tanıtımını yapmak ve pazarlamak
- Yeni pazarlar bulmak ve mevcut pazarlarla birlikte pazar payını artırmak
- Endüstri ürünleri ve bunların içinde daha çok gelir getiren ürünlerin dış satımını artırmak
- Dış alım giderlerini azaltmak
- Turizm gelirlerini artırmak

(Cevap B)

6. Yayla, genellikle ilkbahar ve yaz mevsimlerinde yüksek kesimlerdeki gür ot topluluklarından hayvancılık faaliyetlerinde yararlanmak amacıyla oluşturulan geçici yerleşmelere denir. Toroslar ve Kuzey Anadolu Dağları ile Doğu ve İç Anadolu’da yaygın olan bu yerleşmeler, son yıllarda turizm amaçlı olarak da kullanılmaktadır. Yayla, ülkemizde köyden küçük yerleşmelerin en yaygın olanıdır.

(Cevap A)

7. Türkiye’nin kıyılarında görülen başlıca kıyı şekilleri şunlardır: Ria, boyuna, enine, dalmaçya, limanlı ve kalanklı kıyı tipleridir.

Fiyort ve skayer tipi kıyılara ülkemizde rastlanmaz. Çünkü Türkiye orta kuşaktadır ve deniz seviyesinde buzul görülmez. Türkiye’de, haliç ve watt tipi kıyılarına rastlanmamasının nedeni ise gelgit genliğinin düşük olması yani okyanusa kıyısının bulunmamasıdır.

(Cevap B)

8. Karstik kaynağın özellikleri şunlardır;

- Akdeniz'de yaygın olarak rastlanır.
- Çoğunlukla kalkerli arazide oluştuğu için sularının içerisinde bol miktarda kireç vardır.
- Suları soğuktur ve akımları mevsime bağlı olarak değişkenlik gösterir.
- Yağışlardan beslenirler.

A, B, C ve E seçeneklerindeki özellikler ise fay kaynağının özellikleridir.

(Cevap D)

9. (I) Tuz Gölü'nün çevresi, (II) Menteşe Yöresi, (IV) Taşeli Platosu ve (V) Hakkari Bölümü seyrek nüfuslu alanlardır. (III) Batı Karadeniz'in kıyı kesimi ise, sık nüfuslu alanlardandır.

Türkiye'de nüfusun dağılışında doğal, beşeri ve ekonomik faktörler etkili olmuştur. Bu faktörlerden dolayı sık nüfuslu ve seyrek nüfuslu alanlar oluşmuştur.

Sık Nüfuslu Alanlar

- Doğu Karadeniz kıyıları
- Ankara çevresi
- Batı Karadeniz kıyıları
- Çatalca-Kocaeli Platosu
- Güney Marmara - Bursa çevresi
- Kıyı Ege Bölümü
- Antalya Körfezi çevresi
- Adana – İskenderun çevresi
- Malatya – Elazığ çevresi
- Gaziantep ve çevresi
- Kayseri çevresi

Seyrek Nüfuslu Yerler

- Yıldız Dağları
- Gümüşhane-Bayburt
- Sinop ve Kastamonu çevresi
- Tuz Gölü çevresi
- Hakkari, Tunceli, Erzincan, Ardahan ve Kars çevresi
- Teke ve Taşeli Platoları
- Menteşe Yöresi
- İç Batı Anadolu
- Biga ve Gelibolu Yarımadası

(Cevap C)

10. Türkiye'de en düşük sıcaklıkların Kuzey Doğu Anadolu'da görülmesinin nedenleri şunlardır: Enlem, karasallık, yükselti ve Sibiryası basıncıdır. Türkiye'deki dağların bakı etkisine bağlı olarak güney yamaçları daha sıcaktır. Ancak bu durumun, Erzurum-Kars ve Ardahan çevresinde sıcaklıkların düşük olması ile ilgisi yoktur.

(Cevap C)

11. Ormanların faydaları şunlardır:

- Orman ürünleri endüstrisine çeşitli ham madde sağlar.
- Toprak erozyonunu önlemede yardımcı olur.
- Sel ve taşkın riskini azaltır.
- Dinlenme amaçlı yararlanılır.
- Kırsalda geçim kaynağı sağlar.
- Hava kirliliğinin azalmasına yardımcı olur.
- Yeraltı sularının beslenmesini sağlar.
- Yaban hayvanlarına barınak sağlar.

(Cevap B)

12. Doğal gazla elektrik üreten başlıca tesislerimiz şunlardır:

- Ambarlı (İstanbul)
- Hamitabat (Kırklareli)
- Ovaakça (Bursa)
- Bandırma (Balıkesir)
- Aliağa (İzmir)

(Cevap C)

13. Arıcılık doğal bitki örtüsünün korunduğu ve bitki çeşitliliğinin fazla olduğu yörelerde yaygın olan bir hayvancılık faaliyetidir. Karadeniz Bölgesi'nde Rize çevresinde, Ege ve Akdeniz Bölgeleri'nde, Menteşe Yöresi'nde, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise Hakkari ve çevresinde yaygın olarak yapılır. Türkiye bal üretiminde ve tüketiminde Dünya'nın en önemli ülkelerinden biridir.

(Cevap D)

14. 1962 yılında işletmeye alınan ATAŞ rafinesi 1 Temmuz 2004 tarihinde depolama faaliyetine yönelerek, rafineri faaliyetine son verilmiştir. İpraş (İzmit), Aliağa (İzmir), Orta Anadolu (Kırıkkale) ve Batman petrol arıtma tesisleri halen rafineri faaliyetlerine devam etmektedir.

(Cevap D)

15. Akdeniz ve Ege kıyılarında makilerin tahrip edildiği, toprağın incelendiği alanlarda genelde diz boyu yüksekliğinde dikenli çalılardan oluşan bitki toplulukları görülür. Garig adı verilen bu bitkilerin başlıcaları; lavanta çiçeği, diken çalısı, süpürge çalısı, laden, yasemin ve fundadır.

- Karadeniz kıyılarında da ormanların tahrip edildiği yerlerdeki çalılara "yalancı maki (psödömaki)" denir.
- İç kesimlerde insanlar tarafından ormanların tahrip edilmesiyle oluşan bozkır alanlarına antropojen bozkır denir.
- Yeryüzünde geniş alanlara yayılış gösteren bitkilere kozmopolit bitkiler denir.
- Sadece dar bir bölgede yetişen bitkilere endemik bitki denir.

(Cevap B)

16. Türkiye'de nüfus ve yerleşmenin dağılışını etkileyen başlıca doğal faktörler; yükselti, dağların uzanışı, bakı, bitki örtüsü, iklim, eğim-engebe, su kaynakları, toprak yapısı vb. dir.

Türkiye'de nüfus ve yerleşmenin dağılışını etkileyen başlıca beşeri faktörler ise; eğitim olanakları, iç göç, sanayi, siyasi kararlar, tarım, ticaret, turizm, ulaşım, madencilik vb.dir.

Buna göre Eskişehir'de üniversitelere bağlı olarak genç nüfus oranının da fazla olması beşeri faktörler ile ilgilidir.

(Cevap C)

17. Türkiye'de aktif nükleer santrali olmadığından toryum çıkarılmamaktadır. Toryum nükleer santrallerin enerji kaynağıdır. Eskişehir, Sivas, Kayseri, Malatya, Diyarbakır ve Burdur'da yatakları bulunur.

(Cevap A)

18. Türkiye'de keten, kenevir, haşhaş, pirinç, tütün gibi tarım ürünleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın verdiği özel izin ile sadece belirli yerlerde yetiştirilmektedir. Ancak çay tarımında böyle bir kısıtlama yoktur.

(Cevap A)

1. Akarsuların, yatağı boyunca oluşan çağlayanların bulunduğu alanlarda çok yüksekten düşerek döküldükleri yerde açtığı büyük çukurluklara “dev kazanı” denir. Akdeniz Bölgesi’ndeki Manavgat ve Düden Şelaleleri’nin döküldükleri yerde oluşan akarsu aşınım şekli dev kazanıdır.

(Cevap C)

2. Metinde geçen endüstri bitkisi zeytindir. Zeytin yetiştiriciliğinde karşılaşılan en önemli sorunlardan birisi de, zeytin ağaçlarının bir yıl meyve verip, ertesi yıl ya hiç vermemesi ya da çok az meyve vermesidir. Zeytin ağaçlarında biyolojik devir iki yılda tamamlanmaktadır. Ağaçlarda mahsul bir önceki yıl büyüyen sürgünler üzerinde oluşmaktadır. Bu yüzden zeytin ağaçlarında herhangi bir tarımsal uygulama olmaması durumunda genel olarak mahsulün çok olduğu yılları çok az ürün yılları takip etmektedir. Ürünün çok olduğu yıllarda meyveler çok sayıda ancak küçük ve sofralık değeri düşüktür.

(Cevap A)

3. Günümüz iklim şartlarında oluşamayan ancak geçmiş jeolojik dönemlerden kalma bitkilere “relikt türler” adı verilir. Bu bitki özellikle iklim değişiminin yaşandığı yerlerde vadi içlerinde veya mağara ağızlarında bulunarak değişen iklim şartlarından en az etkilenmiş ve günümüze kadar gelmişlerdir.

(Cevap C)

4. Akdeniz İklimi:

- Yağışlar mevsimlere düzensiz dağılmıştır.
- Sıcaklık ortalamaları 0°C’nin altına düşmez.
- En fazla yağışı kış mevsimindedir.
- Kış mevsiminde iklim ılımandır.
- Yaz kuraklıkları belirgindir.

Ilıman Karasal İklim:

- Yağışlar mevsimlere düzensiz dağılmıştır.
- Sıcaklık ortalamaları kış mevsiminde 0°C’nin altına düşer.
- En fazla yağış ilkbahar mevsiminde alır.
- Yaz kuraklıkları belirgindir.

(Cevap A)

5. Bazı şehirlerin gelişmesinde ulaşım koşulları etkili olmuştur. Coğrafi konumları gereği önemli ulaşım yollarının kavşağında yer alan şehirler ticari açıdan geniş bir hinterlanda sahiptir. Bu tür şehirlerde ticaret, ekonomik etkinliklerin başında gelir. Ancak Kastamonu bu şehirler arasında yer almaz.

(Cevap D)

6. Sanayinin kurulması için gerekli koşullar şunlardır:

- Ham madde
- Sermaye
- Enerji
- Ulaşım
- İş gücü ve teknik eleman
- Pazar
- Yer şekilleri

Ancak Türkiye’de aktif nüfus miktarının fazla olmasına bağlı olarak iş gücü açığının olduğu söylenebilir.

(Cevap E)

7. Türkiye'de ilk demir yolu hattı 1866 yılında İzmir-Aydın arasında kurulmuştur. İngiliz ve Fransızlar tarafından yapılan bu hat İç Batı Anadolu'daki üretilen tarım ürünlerini ve maden kaynaklarını İzmir Limanı'na taşımak için kurulmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında bu demir yolu millileştirilmiştir.

(Cevap A)

8. Türkiye'nin Orta Kuşak'ta yer almasının sonuçları şunlardır;

- Batı rüzgarlarının görülmesi
- Cephesel yağışların görülmesi
- Akdeniz İklim özelliklerinin görülmesi
- Dört mevsimin belirgin olarak yaşanmasıdır.

"Aynı anda dört mevsimin yaşanması" ise Türkiye'nin orta kuşakta yer almasının sonuçlarından değil özel konumunun sonuçlarındandır.

(Cevap B)

9. Soruda verilen özellikler Taşeli Platosu'na aittir. Taşeli Platosu ise harita (III) numara ile gösterilmiştir.

Taşeli Platosu'nun özellikleri şunlardır;

- Tarım alanları sınırlıdır.
- Ekonomik etkinlikler gelişmemiştir.
- Nüfus miktarı oldukça azdır.
- Kıl keçisi yetiştiriciliği yapılmaktadır.
- Yüzey suyu azdır.
- Karstik oluşumludur.

(Cevap C)

10. Ülkemizde beyaz et ve yumurta ihtiyacını karşılamak için büyük şehirlerin çevrelerinde kümes hayvancılığı yapılmaktadır. Buradaki amaç tüketiciye yakınlıktır. Ege ve Marmara bölgelerinde yaygın şekilde yapılmaktadır.

(Cevap C)

11. Cumhuriyet'in ilk yıllarında tarımda çalışan nüfusun oranı sanayi ve hizmet sektöründen daha fazladır. Günümüzde ise sanayi ve hizmet sektörünün hızlı gelişimi ile kentleşmenin artması, tarımda makineleşme ve başka nedenlerle kırsal nüfus oranının azalması, tarım sektöründe çalışan nüfus oranının düşmesine neden olmuştur. Son yıllarda Türkiye'de aktif nüfusun yarısından fazlası hizmet sektöründe çalışmaktadır.

(Cevap D)

12. Türkiye'de son yıllarda soğutuculu taşımacılık yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu durum çabuk bozulan ürünlerin daha uzak pazarlara taşınabilmesine imkan sağlamıştır. Böylece pazar alanı genişleyen bu tür ürünlerin üretimleri de artmıştır. Ancak konserve zaten ürünlerin çabuk bozulmasını önlemeye yönelik bir üretim şeklidir. Dolayısıyla bu gelişmeden etkilenmeyecektir.

(Cevap B)

13. Haritada belirtilen X'te Karadeniz iklimi (III nolu grafik) etkilidir. Y'de ılıman karasal (step) iklim (I nolu grafik) etkilidir. Z'de Akdeniz iklimi (II nolu grafik) etkilidir.

(Cevap B)

14. Bu tip vadilerin yamaçları dik, tabanları ise dardır. Yer şekillerinin engebeli olduğu alanlarda görülür. Haritada işaretlenen I nolu yer; Ergene Bölümü ve II nolu yer; Kıyı Ege Bölümü'nde yer şekilleri daha sadedir. Buna göre yarma vadilere daha engebeli olan III nolu (Yukarı Kızılırmak Bölümü) ve IV nolu (Taşeli Platosu) yerde rastlanır.

(Cevap E)

15. Türkiye'de yerleşmenin dağılışını etkileyen faktörler fiziki, ekonomik ve beşeri faktörler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır:

Fiziki Faktörler:

- İklim
- Yer şekilleri
- Toprak verimi
- Su kaynakları
- Bitki örtüsü

Beşeri ve Ekonomik Faktörler:

- Tarım
- Sanayi
- Ticaret
- Turizm
- Ulaşım
- Maden ve enerji kaynakları
- Nüfus

(Cevap D)

16. Killi ve kireçli arazilerde oluşan ve killi olduğu için kurak yaz aylarında yüzeyde derin çatlakların olduğu toprak türüne vertisol denir.

(Cevap D)

17. Türkiye'de son yıllarda özel hava yolu şirketlerinin rekabeti artınca ulaşım ücretleri ucuzlamıştır. Yeni hava limanlarının hizmete açılması ve uçak sefer sayılarının artmasıyla birlikte halkımızın gelir seviyesi de artınca, hava yollarının Türkiye'deki ulaşım faaliyetlerinde payı artmıştır.

(Cevap E)

18. Karstik kökenli ovalar şunlardır:

- Tefenni
- Acipayam
- Korkuteli
- Kestel
- Elmalı
- Muğla

Tercan, Tosya, Turgutlu ve Alaşehir gibi ovalar ise tektonik kökenli ovalardandır.

(Cevap C)

1. Temiz enerji kaynaklarından biri olan rüzgar enerjisi Güneş enerjisine göre daha yaygın bir üretime sahiptir. İlk rüzgar enerjisi üretimi 1998 yılında başlamıştır. İlk rüzgar enerjisi türbini İzmir Çeşme Alaçatı'daki santraldir. Günümüzde Çanakkale, Balıkesir, İzmir, Aydın, Muğla, Adana, Hatay, Afyon, Eskişehir, Kırşehir, Kayseri ve Amasya illerinde santraller mevcuttur. Rüzgar enerjisi üretiminde birinci sırada Ege, ikinci sırada Marmara ve üçüncü sırada Akdeniz Bölgesi gelmektedir.

(Cevap C)

2. Fay kaynaklarının kullanıldığı alanlar şu şekildedir;

- Organik maddelerin kurutulması
- Kereste kurutulması
- Konserve sanayi
- Kentsel ısıtma
- Sera ısıtması
- Sağlık turizmi
- Enerji üretimi

Ancak fay kaynaklarının geneli, içlerindeki ağır metallerden dolayı içme suyu olarak kullanıma elverişli değildir.

(Cevap E)

3. Grafikte kıvrım dağlarının oluşum şekli gösterilmektedir. 3. Jeolojik Zamanda Türkiye'yi örten Tetis Denizi'nin tabanında çökelmiş olan tortul tabakalar, Arabistan ve Avrasya levhalarının sıkıştırılması ile kıvrılıp yükselerek bugünkü dağ sıralarını oluşturmuştur. Bu oluşumda yüksekte kalan kısma antiklinal, alçalan kısma ise senklinal denir. Kuzey Anadolu ve Toros Dağları oluşum şekli ile kıvrım dağlarıdır. Aladağlar'da Toros Dağları grubundadır.

(Cevap E)

4. Türkiye'de ulaşımın büyük ölçüde kara yollarına bağlı olması önemli sorunlardan biridir. **Bu ulaşım türünün olumsuz yönleri ise şunlardır:**

- Yol maliyetlerinin çok yüksek olması
- Trafik kazaları
- Sürekli ortaya çıkan çevre sorunları
- Petrolde dışa bağımlılık,

Bütün illerde kara yolu ağının bulunması ise olumsuz bir sonuç olarak değerlendirilemez.

(Cevap E)

5. Fön rüzgarlarının bir yörede ortaya çıkardığı olumsuz etkiler şunlardır;

- Sıcaklık artar.
- Tarım ürünleri erken olgunlaşır ve yanar.
- Doğal bitki örtüsü kurur.
- Çiğ riski artar.
- Sel ve taşkın riski artar.
- Otlak ve meralar kurur.
- Yağış miktarı azalır.
- Maksimum nem yükselir.

(Cevap D)

6. (I) **Alüvyal topraklar**, delta ovalarında yaygındır ve oldukça verimlidir. Çukurova'da görülür.

(II) **Çernezyom toprakları**, kara topraklar olarak bilinir ve çayır altında humuslaşır. Erzurum-Kars Bölümü'nde görülür.

(III) **Vertisol toprak**, halk dilinde dönen, taş doğuran topraklar olarak bilinir. Vertisol topraklar (III) numaralı alanda görülmez. Trakya Bölümü'nde görülür. (III) numaralı alanda **kahverengi step toprakları** görülür.

(IV) **Podzol toprakları**, nemli soğuk bölgelerde oluşan kül renkli topraklardır. Batı Karadeniz Bölümü'nde görülür.

(V) **Vertisol topraklar**, kalsiyum karbonatlı topraklardır ve ayçiçeği tarımı yaygın olarak yapılır. Trakya Bölümü'nde görülür.

(Cevap E)

7. Sınır komşumuz olan Gürcistan'ın önemli özellikleri şunlardır;

- Türkiye'nin doğusundadır ve Anadolu Yarımadası'na komşudur.
- Nüfusu ve yüz ölçümü Türkiye'den daha küçüktür.
- Başkenti Tiflis'tir.
- En önemli sınır kapısı Sarp'tır.
- Diğer sınır kapısı Türkgözü'dür.

(Cevap B)

8. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki iller; Gaziantep, Adıyaman, Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, Batman, Siirt illeridir. Güneydoğu Anadolu Projesi'nde yer alan iller ise; Gaziantep, Kilis, Adıyaman, Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, batman, Siirt ve Şırnak'tır. Kilis ve Şırnak Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunmamasına rağmen GAP'ta yer almaktadır.

(Cevap E)

9. Madenlerin hem çıkarılması, hem işlenmesi bakımından; (I) Konya (Seydişehir) Boksit (Alüminyum) Tesisi, (II) Kahramanmaraş (Afşin- Elbistan) Linyit Kömürü Tesisi, (III) Artvin (Murgul) Bakır İşletme Tesisi bulunmaktadır.

(Cevap A)

10. Jeolojik oluşumu nedeniyle Türkiye'de deprem riski yüksek alanlar fazladır. Türkiye'de deprem riskinin genel olarak düşük olduğu alanlar;

- Tuz Gölü ile Mersin arasındaki alan
- Sinop çevresi ve Doğu Karadeniz sahil şeridi
- Güneydoğu Anadolu'nun güneyindeki ovalar bölgesi
- Ergene Bölümü (Trakya'nın batısı)

(Cevap E)

11. Haritada kısa mesafelerde renk değişiminin fazla olduğu yerler engebeldir. Bu yerlerin özellikleri şunlardır;

- Tarım alanları dar ve parçalıdır.
- Tarımda makine kullanımı güçtür.
- Yol yapımı zor ve yapım maliyeti yüksektir.
- Tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır.
- Kısa mesafede iklim ve bitki çeşidi fazladır.
- Gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki fark fazladır.

(Cevap D)

12. Tropikal bölgelerin bitkisi olan keten-kenevirin liflerinden iplik elde edilir. Tohumlarından yağ üretiminde faydalanılır. Keten-kenevir uyuşturucu üretiminde kullanıldığı için devlet kontrolü altında üretimi yapılır. Keten-kenevir üretimi Kastamonu, Sinop, Zonguldak, Kocaeli ve Afyon çevrelerinde yapılır.

(Cevap C)

13. Bir yerde nüfusun olması gerekenden fazla artması durumunda bazı sorunlar ortaya çıkar. Bu sorunlar olumlu ve olumsuz sonuçlar olarak ikiye ayrılır;

Nüfus artış hızının fazla olmasının olumsuz sonuçları;

- Kalkınma hızı düşer.
- Kişi başına düşen milli gelir azalır.
- İstihdam hızı azaldığından işsizlik artar.
- Kırdan kente göç artar.
- Nüfusa bağlı yatırımlar artar.
- Doğal kaynakların tüketimi hızlanır.
- Çevre kirliliği artar. Çevre kalitesi düşer.
- Büyük şehirlerde ve kırsal kesimdeki mekansal sorunlar artar.

Nüfus artış hızının fazla olmasının olumlu sonuçları;

- İşçi ücretleri ucuzlar.
- Mal ve hizmetlere olan talep artar.
- Vergi gelirleri artar.
- Askeri güç artar.

(Cevap A)

14. Haritada dağılışı gösterilen tarım ürünü çeltik yani pirinçtir. Çeltik, yüksek sıcaklık ve bol su isteği olan bir bitkidir, su içinde çimlenir ve ekiminden hasat dönemine kadar su içinde yetişir. Bu nedenle Türkiye'de çeltik tarımı, akarsu boyları ile vadi tabanlarında yoğunlaşmıştır. İl düzeyinde yoğunlaşmanın görüldüğü pirinç üretiminde Edirne %43, Samsun %14, Balıkesir %12, Çanakkale %7 ve Çorum %6'lık bir paya sahiptir. 5 ilin üretimleri toplam üretimin %82'sini oluşturmaktadır. Kalan %18'lik kısmı ise Bursa, Sınop, Tekirdağ, Kırklareli, Çankırı, Mersin ve Diyarbakır gibi iller oluşturmaktadır.

(Cevap D)

15. Alüvyal set gölü, akarsuların taşıdığı alüvyonların akarsuyun ağız kısmında veya yatağında biriktirmesiyle oluşan göllerdir. Türkiye'deki alüvyal set göllerinin en büyüğü olan Köyceğiz Gölü Dalaman Çayı'nın, Çamiçi (Bafa) Gölü Büyük Menderes Irmağı'nın ağız kısmındaki körfezin önünü tıkamasıyla oluşmuşlardır. Ankara-Gölbaşı ilçesinde bulunan Ey-mir ve Mogan Gölleri de alüvyal set gölleridir. Ankara yakınlarındaki Elmadağ'ından gelen derelerin oluşturduğu birikinti konilerinin akarsu vadisinin önünü tıkaması sonucu meydana gelmiştir.

(Cevap D)

16. Bir iklimin belirleyici bitki türüne klimaks tür denir.

Türkiye'nin iklimleri ve klimaks türleri şunlardır:

- Akdeniz İklimi'nin klimaks türü kızılçam,
- Karadeniz İklimi'nin klimaks türü ladin,
- Karasal İklimin klimaks türü sarıçam'dır.

(Cevap B)

17. Türkiye Kuzey Yarım Küre'nin Orta Kuşağında bulunduğu için Akdeniz İklim Bölgesi'nde yer almaktadır Ancak;

- Yükselti
- Dağların uzanışı
- Denizellik – karasallık
- Basınç merkezlerinin etkisi

gibi etmenler, farklı iklimlerin oluşmasına neden olmuştur.

(Cevap C)

18. Doğu Karadeniz'de ormanlar daha gür ve geniş alan kapsamına rağmen, ormana dayalı sanayi Batı Karadeniz'de gelişmiştir. Bunun nedeni ulaşım ve pazarlama olanaklarının Doğu Karadeniz'de gelişememesidir.

(Cevap D)

1. Türkiye'de önemli olan geçitler şunlardır;

Akdeniz;

- Antalya – (Çubuk) – Burdur
- Mersin – (Sertavul) – İç Anadolu
- Adana – (Gülek) – Hatay
- İskenderun – (Belen) – Hatay

Karadeniz;

- Trabzon – (Kalkanlı) – Gümüşhane
- Bayburt – (Kop) – Erzurum

Doğu Anadolu;

- Bingöl – (Karlıova) – Erzurum
- Tunceli – (Pülümür) – Erzincan

(Cevap B)

2. Türkiye'deki masifler araziler şunlardır: Istanca, Anamur, Ilgaz, Niğde, Kazdağ, Akdağ, Uludağ, Tokat, Malatya, Menderes, Bitlis, Akdağmadeni, Sultandağ ve Kırşehir'dir.

Haritada gösterilen masifler şunlardır;

- (I) Bitlis Masifi,
- (II) Akdağmadeni Masifi,
- (III) Niğde Masifi,
- (IV) Sultandağ Masifi ve
- (V) Menderes Masifi'dir.

(Cevap D)

3. Yer şekillerinin engebeli olduğu alanlarda tarım alanı dardır. Buna karşın düzlüklerin geniş yer kapladığı ovalar yükseltisi fazla olmayan platolar ve vadi tabanları, tarıma en uygun yerlerdir. Bu yüzden haritada işaretlenen III ve IV nolu alanlarda tarım alanları küçük ve parçalıdır.

(Cevap E)

4. Türkiye'de Güneş enerji potansiyeli oldukça fazla olmasına rağmen Türkiye'nin elektrik üretimine dahil olmuş fazla bir üretim yoktur. Şanlıurfa Birecik'te deneme amaçlı oluşturulan güneş tarlası mevcuttur. Türkiye'nin enerji üretiminde güneş enerjisi kullanıldığında bu potansiyelin en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. En az olduğu bölge ise Karadeniz Bölgesi'dir (Doğu Karadeniz Bölümü).

(Cevap D)

5. **Alüvyal set gölleri;** akarsuların içlerinde taşıdıkları alüvyonları eğimin azaldığı yerlerde biriktirmeleri sonucunda oluşan göllerdir. Oluşumlarında tektonizmanın da etkisi vardır. Bunların en önemlileri şunlardır;

- Eymir ve Mogan Gölleri
- Gala Gölü
- Köyceğiz Gölü
- Bafa (Çamiçi) Gölü'dür.

Burdur Gölü ise karma oluşumlu bir göldür.

(Cevap C)

6. Ülkemizin büyük bir bölümü kurak ve yarı kurak iklimin etkisinde olduğundan çoğu yerde tarımsal faaliyetin yoğunlaştığı yaz döneminde kuraklık hüküm sürmektedir. Bu durum tarımdaki su ihtiyacını artırmaktadır. Ayrıca, yağışların düzensiz düşmesi, özellikle tahıl tarımının yaygın olduğu alanlarda her yıl üretimde dalgalanmalara neden olmaktadır.

(Cevap C)

7. Doğu Karadeniz Bölgesel Kalkınma Planı Stratejisi'nin dört temel bileşeni şu şekildedir:

- Temel ulaşım sisteminin geliştirilmesi
- Su kaynaklarının çok amaçlı olarak geliştirilmesi
- Toprak mülkiyeti ve kullanımının düzenlenmesi
- Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi

Taş kömürü çıkarımı ise Zonguldak, Bartın, Karabük Projesi'nin hedeflerindedir.

(Cevap E)

8. Türkiye'de akarsular yükseltinin fazla olduğu dik yamaçlarda dar derin vadiler kazarak akarlar. Konya, Ergene Bölümü'nde denize yakın bir topografik yapı söz konusudur. Ege Bölgesi'nde akarsuların aktığı alanlar Karadeniz Bölgesi'ndeki kadar eğimli değildir. Topografya ve eğim koşulları göz önüne alındığında akarsular Doğu Karadeniz Bölgesi'nde daha dar ve derin vadiler kazarak akar.

(Cevap E)

9. Türkiye'de nüfus dağılışı incelendiğinde kışları ılık ve yağışlı geçen Doğu Karadeniz kıyıları, Güney Marmara, Gediz Ovası, Çukurova gibi yerler nüfus yoğunluğu fazla olan yerlerdendir. Menteşe Yöresi, Gelibolu-Biga Bölümü, Teke-Taşeli Platosu ve Sinop Bölümü yer şekillerinin engebeli olması ve ekonomik faaliyetlerinin gelişmemesinden dolayı seyrek nüfuslu yerlerdir.

(Cevap D)

10. Köy altı yerleşme türlerinden olan Kom'un özellikleri şunlardır:

- Temel ekonomik faaliyeti hayvancılıktır.
- Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaygındır.
- Mezradan ayrılan temel yönü hayvancılığa ağırlık verilmesidir.

(Cevap E)

11. Türkiye'de görülen depremler tektonik ve göçme-çökme olmak üzere ikiye ayrılır. Tektonik depremler faylanmalara bağlı iken göçme-çökme depremleri Akdeniz'de karstik arazilerdeki çökmelere bağlı oluşan küçük depremlerdir. Türkiye'de göçme-çökme depremlerinin oluşumunda insan da etkilidir. Özellikle maden ocaklarında, tarımda aşırı sulama ve yol yapımında kullanılan dinamit patlamaları bu tür depremlere neden olabilmektedir.

(Cevap B)

12. Turistik tesislerin kalitelerinin artması, düzenlenen kongre ve fuarlar, dünya çapında yapılan büyük organizasyonlar ve yamaç paraşütü, rafting, kano gibi farklı turistik etkinliklerin yaygınlaştırılması, yabancı turist sayısını artırmıştır. Turistik alanlara yapılan iç göçler ise nüfusun artması yabancı turist sayısını artırmaz.

(Cevap B)

13. Sorudaki grafikte 2007 – 2018 yılları arası Türkiye’de tütün ekim alanı ve üretim miktarı gösterilmiştir. Buna göre yalnızca grafikteki bilgilerden yararlanılarak yapılan “Verilen yıllarda en yüksek verim 2017 yılında elde edilmiştir.” doğru bir yorum olur. Çünkü bu yılda ekim alanı dar olmasına rağmen üretim miktarı yüksektir.

Tütün, Yeni Dünya ürünü olup Coğrafi Keşifler sonrası Eski Dünya ülkelerine yayılmıştır. Osmanlı Devleti’nde ilk defa tütün tarımı 1687 yılında Makedonya’da yapılmıştır. 18. yüzyıldan itibaren geleneksel bir tarım kolu hâline gelen tütüncülük, Türkiye’nin birçok bölgesine yayılmıştır.

(Cevap B)

14. Türkiye’nin en alçak bölgesi Marmara, en alçak bölümü ise Ergene Bölümü’dür. Türkiye’nin en düz bölgesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi’dir. Fakat en alçak ve düz bölüm ise Ergene Bölümü’dür.

(Cevap E)

15. Çok köklü bir geçmişe sahip olan Türk kültürü birçok medeniyetten etkilenmiş ve onları da etkilemiştir. Hem göçebe hem de yerleşik özellikler göstermiştir. Karasal iklimin etkili olmasından dolayı tarım ve hayvancılık yaygın olarak yapılmıştır. Bütün bu özelliklerin üzerinde coğrafi konumun etkileri vardır. Ancak yazılı yerine sözlü hukuk kurallarının belirgin olması üzerinde coğrafi konumun bir etkisi olduğu söylenebilir.

(Cevap B)

16. Sultansazlığı Koruma Alanı, İç Anadolu Bölgesi’nde yer alan Kayseri iline bağlı Develi ve Yeşilhisar ilçesinin sınırları içerisinde kalmaktadır. Eşmekaya ve Hotamış Sazlıkları ise Konya Kapalı Havzası alanında bulunmaktadır.

(Cevap B)

17. Kahverengi step topraklarının özellikleri şunlardır:

- Kireç ve tuz fazladır.
- Yıkınma azdır.
- İç bölgelerde yaygındır.

(Cevap C)

18. Türkiye’de boksit (Alüminyum) yatakları ve tesisleri şunlardır;

- Konya – Seydişehir
- Antalya – Akseki
- Gaziantep – İslahiye
- Muğla – Milas
- Adana – Saimbeyli

Artvin’de Bakır İşleme Tesisleri, Diyarbakır’da Bakır İşleme Tesisleri, Sivas Demir İşleme Tesisleri ve Konya’da Alüminyum Tesisleri bulunmaktadır.

(Cevap B)

1. Türkiye'de uçak sanayisi Ankara ve Eskişehir illerinde gelişmiştir. Türkiye'de uçak ve motorlarını imal etmek amacıyla Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi (TOMTAŞ) kurulmuştur. Fabrikanın merkezi Ankara'da olan şirket ilk olarak Eskişehir'de küçük bir tesis kurarak junkers uçakların küçük onarım işlerini yapmaya başlamıştır.

(Cevap C)

2. Kastamonu Yöresi'nde sığır yetiştiriciliği, Kars-Ardahan Yöresi'nde arıcılık, Kırşehir ve Nevşehir çevresinde koyun yetiştiriciliği, Antalya Yöresi'nde kıl keçisi yetiştiriciliği yapılmasında yeryüzü şekilleri ve bitki örtüsünün etkili olduğu görülmektedir.

(Cevap A)

3. Dalgalar dik yamaçlarda aşındırma, sığ kıyılarda biriktirme yapar. Türkiye'de kıyılarda dalga aşındırması ile oluşan tek şekil yalıyardır. (Falez) Deniz kulağı, saplıada, kıyı oku ve kıyı kordonu ise dalga biriktirme şekilleridir.

(Cevap A)

4. Ülke içindeki nüfusun çeşitli özelliklerinin belirli bir günde saptanmasına nüfus sayımı denir. Bir ülkenin;

- Toplam nüfus miktarı,
- Çeşitli nüfus hareketleri,
- Sosyal ve ekonomik nitelikleri,
- Kırsal ve kentsel nüfus oranları,
- Çalışma çağındaki nüfus oranı
- Eğitim durumları
- Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı
- Cinsiyet durumu

gibi özellikler nüfus sayımı ile belirlenir.

(Cevap B)

5. Türkiye'de nüfus dağılımı; doğal, beşeri ve ekonomik faktörlerden dolayı seyrek ve sık nüfuslu olarak dağılmaktadır. Taşeli Platosu, Yıldız Dağları, Menteşe Yöresi ve Biga Yarımadası seyrek nüfuslu bölümlerdir. Bunun nedeni ise engebeli arazi şartlarıdır. Zonguldak Yöresi'nde ise madencilik ve sanayi faaliyetine bağlı olarak oluşan yoğun bir nüfus vardır.

(Cevap C)

6. Kıyı bölgelerinde nem miktarı fazladır. Bundan dolayı kıyı bölgesinde yer alan bir alanda sıcaklık farkı daha azdır. Güney Marmara ve Kıyı Ege Bölgesi'nde yıllık sıcaklık farkı azdır. Ancak deniz etkisinden uzak nemin az olduğu ve yükseltisi fazla olan alanlarda yıllık sıcaklık farkı fazladır.

(Cevap D)

7. Akarsuların beslenme kaynakları ve debilerinin arttığı mevsimler şunlardır:

- **Kar ve buz erimeleri ile ilkbaharda debileri artan akarsular;** Çoruh, Seyhan, Kızılırmak, Ceyhan, Fırat, Aras, Dicle ve Kura'dır.
- **Yağmur suları ile kışın debileri artan akarsular;** Meriç, Gediz, Susurluk, Bakırçay, Büyük ve Küçük Menderes'tir.
- **Yeraltı suları ile yaz aylarında kurumayan akarsular;** Aksu, Köprü ve Manavgat akarsularıdır.

(Cevap C)

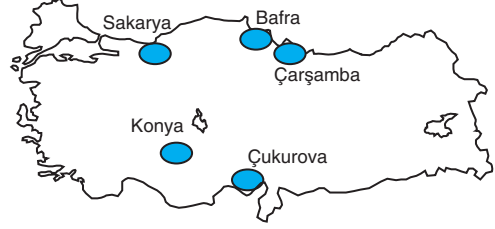
8. Ekonomi politikası, devletlerin belli ekonomik hedeflere ulaşabilmek için kararlar alması ve bu doğrultuda uygulamalar yapmasıdır. Türkiye, ekonomik gücü elinde bulunduran yabancı sermayenin Kurtuluş Savaşı sonrası ülkeyi terk etmesiyle ekonomi alanında ciddi politikalar geliştirmeyi hedeflemiştir. Cumhuriyet'in kuruluşundan bugüne ülkenin ekonomik koşullarına ve dünyadaki gelişmelere bağlı olarak farklı ekonomik politikalar uygulamıştır. Bu ekonomi politikaları sayesinde istihdamı ve üretimi artırma, fiyat istikrarı sağlama, ödeme dengesini iyileştirme ve dengeli bir gelir dağılımı sağlamayı amaçlamıştır. Ancak vasıfsız iş gücünü artırmak gibi bu politikaların hedefi olduğu söylenemez.

(Cevap B)

9. Türkiye'nin 2023 turizm stratejisinde yer alan turizm gelişim bölgelerinden "Urartu Bölgesi, Kültür Turizmi Gelişim Bölgesi" Bitlis ve Van illerinde yer almaktadır. Kış, kültür ve dağ turizmi gelişimi planlanmaktadır.

(Cevap D)

10.

Sakarya, Bafra, Çarşamba ve Çukurova delta ovalarıdır. Sakarya Nehri Sakarya Delta Ovası'nı, Kızılırmak Nehri Bafra Delta ovasını ve Seyhan ve Ceyhan nehirleri Çukurova delta ovasını oluşturmuştur. Konya Ovası ise delta ovası değil tektonik ovadır.

(Cevap A)

11. Halomorfik topraklar, kapalı havza ve eski göl tabanlarında oluşurlar. Bünyelerinde bol miktarda tuz bulunur. Tuz Gölü başta olmak üzere, Burdur Gölü, Acıgöl, Iğdır-Kağızman arasında ve Ereğli (Konya) yakınlarında görülürler. Sadece tuzcul bitkilerin yetiştiği bu topraklar tarıma uygun alanlar değildir.

(Cevap B)

12. Türkiye genç oluşumlu bir ülkedir. Bu nedenle özellikleri şunlardır:

- Ortalama yükseltisi fazladır.
- Sık sık depremler yaşanır.
- Sıcak su kaynakları yaygındır.
- Tektonik oluşumlar fazladır.

Taş kömürü yataklarına sahip olması ise, Türkiye I. Jeolojik Zamanda oluşmuş arazilerin olduğunu gösterir.

(Cevap B)

13. Dağların kıyıya paralel uzanması nedeniyle ulaşım da zorluklar olmaktadır. Kuzey Anadolu kıyılarında yer alan tek doğal liman Sinop Limanı'dır. Dağların kıyıya paralel uzandığı alanlarda nemli havanın iç kesimlere ulaşmamasından dolayı kıyı ile iç kesimler arasında iklim farkı oluşmaktadır.

(Cevap C)

14. Genel olarak ülkemizdeki kümes hayvanlarının sayısında artış gözlenmektedir. Türkiye'de ticari amaçla en çok beslenen kümes hayvanı tavuktur. Tavuk besiciliği, daha çok büyük tüketim merkezlerine yakın yerlerde gelişmiştir. Bolu, Manisa, Balıkesir ve Sakarya et tavuğu besiciliğinde ilk sıralarda yer alan illerdir. Yumurta tavuğu besiciliğinde ise Afyonkarahisar, Konya ve Manisa ilk sıradadır.

(Cevap B)

15. İlbaharda yeşerip yaz boyu yeşil kalan, bozkırlardan daha gür ot toplulukları çayır, dağ çayırı veya alpin çayır olarak adlandırılır. Dağ çayırılarını oluşturan başlıca ot türleri; geven, yumak, tarla sarmaşığı, düğün çiçeği, sarı çiçekli orman gülü, mine, kar çiçekleri, kardelen, taşkıran, yıldız ve çayırdir.

(Cevap D)

16. **Mavi Akım:** Rusya'dan Türkiye'ye doğal gaz nakletmek için Karadeniz geçişli büyük boru hattı projesidir.

TANAP; (Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi) ile Azerbaycan doğal gazı Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaştırılacaktır.

Türkiye içerisinde yer alan petrol boru hatlarımız şunlardır:

- Yumurtalık – Kırıkkale
- Batman – Dört Yol

Türk Akımı; Rusya'dan başlayıp Karadeniz üzerinden Türkiye'ye aktarılması planlanan doğal gaz boru hattı projesidir.

(Cevap C)

17. **Krom,** Dünya üretiminde en ön sıralarda olduğumuz madenlerdendir. Aşınmazlık ve paslanmazlık özelliklerine sahiptir. Elazığ (Guleman) ve Muğla (Fethiye ve Köyceğiz) önemli çıkarım alanlarıdır. Kayseri, Kopaç, Pozantı, Orhaneli, Mihaliççik, Buldan ve Acıpayam'da çıkarım yapılır.

(Cevap E)

18. Türkiye dış ticaretinde İran ile Gürbulak sınır kapısından kara yolu üzerinden taşımacılık yapılmaktadır. Bulgaristan ile Kapıkule sınır kapısında kara yolu ile ticaret yapılmaktadır. Cezayir ve Mısır ile de deniz yolu ile taşımacılık faaliyeti yapılmaktadır.

(Cevap E)

1. Kalker, jips, kaya tuzu gibi kayaların yaygın olduğu sahalarda oluşan şekillere karstik şekiller adı verilir. Akdeniz, bu şekillerin en yaygın rastlanıldığı bölgedir. Antalya bölümü, jeolojik yapısını oluşturan kayalar çoğunlukla kalker olduğu için karstik şekillerin en yaygın olduğu sahadır. Mağara, yer altı boşluklarıdır. Türkiye'de karstik mağaralara Damлатаş, Karain, İnsuyu, Dim, Zeytintaşı ve Narlıkuyu gibi mağaralar örnek gösterilebilir.

(Cevap B)

2. Türkiye'de doğal ve beşeri faktörlerin etkisi altında nüfuslanmanın seyrek ya da sık olduğu yerler ortaya çıkmaktadır. Bu yerler ve nüfuslanmalarında etki olan nedenler şunlardır;

- Kıyı Ege sık nüfuslu alanlardandır. Nedeni ise tarım, ticaret, sanayi, turizm, ulaşım gibi faaliyetlerin gelişmiş olmasıdır.
- Teke Yarımadası seyrek nüfuslu alanlardandır. Nedeni ise engebeli yer şekilleri, arazi yapısının karstik olması, taban suyunun düşük olması ve toprakların verimsiz olmasıdır.
- Gelibolu Yöresi seyrek nüfuslu alanlardandır. Nedeni ise millî park olması ve yer şekilleridir.
- Küre Dağları kuşağı seyrek nüfuslu alanlardandır. Nedeni ise yer şekilleri, bitki örtüsü ve ulaşım yollarına sapa olmasındandır.
- Yukarı Kızılırmak Bölümü seyrek nüfuslu alanlardandır. Nedeni ise yer şekilleri, iklim koşulları ve endüstri imkanlarının kısıtlı olmasıdır.

(Cevap A)

3. Giresun, Rize, Niğde, Kilis kentlerinin fonksiyon olarak ortak özelliği tarım kentleri olmalarıdır. Kentlerde yer alan tarım faaliyetleri kentlerin gelişmesinde etkili olmuştur. Fakat Batman kenti, fonksiyon olarak madencilik kentidir. Kentin gelişmesinde petrol çıkarımı etkili olmuştur.

(Cevap E)

4. Türkiye'de tarımsal faaliyetlerin planlanması, desteklenmesi ve geliştirilmesine yönelik politikalar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Çiftçilerin kredi ihtiyacını Ziraat Bankası ile Tarım Kredi ve Tarım Satış kooperatifleri karşılar. Aynı şekilde gübre, traktör, tarım makineleri gibi ihtiyaçlar Türkiye Ziraî Donatım Kurumu (TZDK); tohum ve fide ihtiyacı da Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca çiftçilerin ürettiği tarım ürünlerini uygun fiyatlarla alarak işledikten sonra tüketiciye uygun fiyatlarla satan Antbirlik, Çaykur, Çukobirlik, Fiskobirlik, Toprak Mahsulüleri Ofisi, Tarış, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve tarım alanlarındaki sulama işleriyle ilgilenen Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü gibi kuruluşlar da tarımın desteklenmesi konusunda önemli görevler üstlenmektedir. Ancak Etibank madencilik faaliyetleri ile ilgili bir kurumdur.

(Cevap A)

5. I, II, IV. alanların yer şekillerinin sade olmasından dolayı demir yolu yapım maliyeti düşük olur. III. alanda da dağlar kıyıya dik uzandığından dolayı demir yolu maliyeti düşük olur. Fakat V. alanda ise dağlar kıyıya paralel uzandığı için kıyı kesimden iç kesimlere geçişler zor olur. Buralarda genellikle geçişler tünel ve geçitlerle yapılır. Demir yolu yapım maliyeti ise diğer alanlara göre daha fazla olur.

(Cevap E)

6. Antik yerleşim merkezlerinden olan il eşleştirmelerinin doğru verilışı aşağıdaki gibidir:

- Sard – Manisa
- Şapınuva – Çorum
- Troya – Çanakkale
- Can Hasan – Karaman
- Göbeklitepe – Şanlıurfa

(Cevap B)

7. Kimyasal çözülme sıcaklık farkının az olduğu ve yağışın fazla olduğu alanlarda görülür. Antalya Bölümü'nde sıcaklık farkı az, yağış ise fazladır. Bu nedenle kimyasal çözülme en fazla görülür.

(Cevap C)

8. Türkiye'de en çok bölgeden geçen akarsu Sakarya Nehri'dir. Sakarya Nehri Afyon'un kuzeydoğusundaki Bayat Yaylası'ndan doğar. Önce İç Anadolu'ya doğru akar, sonra Polatlı yakınlarından Porsuk Çayı'nı alır. İç Anadolu Bölgesi'nden sonra Marmara Bölgesi'nde Adapazarı Havzası'ndan Karadeniz Bölgesi'nde denize dökülür.

(Cevap E)

9. Türkiye'de buzullaşan dağlar şunlardır;

- Kaçkarlar – Karadeniz
- Bolkarlar, Aladağlar, Beydağları – Akdeniz
- Uludağ – Marmara
- Erciyes – İç Anadolu
- Doğu Anadolu'nun geneli

Ege Bölgesi'nde ise kalıcı kar görülmez.

(Cevap D)

10. Tarımda modern tarım yöntemlerinin kullanılması ve sulama yöntemlerinin gelişmeye başlaması tarımsal ürün çeşitliliğinin artmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler olmadan açılan yeni tarım alanları ürün çeşitliliği sağlamakta yeterli olmamaktadır.

(Cevap A)

11. Ülkemizde en az yağış alan yerler şu şekildedir;

- Deniz etkisinden uzak iç kesimler daha az yağış alır. İç Anadolu'nun ortası (Tuz Gölü çevresi). Güneydoğu Anadolu'nun güneyi (Şanlıurfa ve çevresi)
- Çevresine göre alçakta olan yerler daha az yağış alır. (İğdır Ovası, Elazığ ve Malatya çevresi)

(Cevap B)

12. Ülkemizde madenlerin aranarak tespit edilmesi Maden Teknik ve Arama Enstitüsü (MTA) tarafından yapılmaktadır. Madenin işletilmesi ve sermaye desteği ise Etibank ya da özel sektör tarafından sağlanır.

Antbirlik, Antalya pamuk ve narenciye tarım satış kooperatiftir. TMO ise Toprak Mahsulleri Ofisi'dir.

(Cevap E)

13. Türkiye'de en çok elektrik üretiminin yapıldığı enerji kaynağı sıralaması şu şekildedir:

- 1) Doğal gaz
- 2) Hidroelektrik
- 3) Linyit
- 4) Taş kömürü
- 5) Rüzgar
- 6) Jeotermal

(Cevap B)

14. Türkiye'de Güneydoğu Anadolu Projesi sayesinde Şanlıurfa, pamuk üretiminde uzun yıllar ilk sırada yer alan Çukurova'dan birinciliği almış durumdadır. Bu durumun nedeni, sulamayla birlikte halkın daha fazla gelir getirmesine bağlı olarak tahıl yerine pamuk tarımını tercih etmesidir. Yine Antalya kıyılarında zeytin tarımının Ege kıyılarından daha az olması halkın tercihi ile ilgilidir. Yoksa iklim şartlarının bu durum üzerinde bir etkisi yoktur.

(Cevap E)

15. Türkiye'de güneyden kuzeye doğru gidildikçe;

- Ekvator'dan uzaklaşılır.
- Güneş ışınlarının geliş açısı azalır.
- Sıcaklık azalır.
- Cisimlerin gölge boyları uzar.
- Deniz suyu sıcaklığı ve tuzluluk oranı azalır.
- Gece ve gündüz süreleri değişimi artar.
- Gece ve gündüz süreleri arasındaki fark artar.
- Güneşin öğle vakti ufuk düzlemi üzerindeki tepe noktasının yüksekliği azalır.
- Çizgisel hız azalır.
- Grup-tan vakti süresi uzar.

(Cevap C)

16. Enerji ormanları yarı kurak bölgelerde orman alanlarının tahribatının fazla olduğu ve orman gelişiminin zor olduğu bölgelerde oluşturulmaktadır. Bu nedenle V numaralı alanlarının seyrek olması ve orman yetişmesinin zor olması nedeniyle enerji ormanı ihtiyacı daha çoktur.

(Cevap E)

17. Son yıllardaki dış ticaret verileri incelendiğinde otomotiv ile beyaz eşyanın hem ihracatının hem de ithalatının yoğun bir şekilde yapıldığı görülmektedir. Fakat ülkemiz medikal cihazlarda daha çok ithalat, şeker ve şeker mamullerinde ise daha çok ihracat yapar.

(Cevap E)

18. Zonguldak, Bartın, Karabük (ZBK) Projesi: Zonguldak, Bartın ve Karabük illerini kapsamaktadır.

(Cevap D)

1. Türkiye’de nüfus dağılışı seyrek ve sık nüfuslu yerler olarak gruplandırılır.
- (I) Samsun, Trabzon, Ordu ve Giresun,
 (II) Zonguldak ve çevresi,
 (III) İzmir ve çevresi,
 (IV) Mersin ve çevresi sık nüfusludur.
 (V) Biga yöresi ise seyrek nüfusludur.

(Cevap E)

2. Türkiye’de 1960–1965 yılları arasında nüfus artış hızının düşmesinde, ekonomik nedenlerden dolayı dış göçler yaşanması etkili olmuştur. Dış göçler, en çok Avrupa ülkelerine ve özellikle Almanya’ya olmuştur. Mübadele göçleri ise Lozan Antlaşması gereğince 1923 yılında gerçekleştirilmiştir.

(Cevap D)

3. Türkiye’de kırsal yerleşmeler evlerin birbirine olan uzaklığına göre toplu ve dağınık yerleşmeler olarak ikiye ayrılır. Su kaynaklarının az olması ya da fazla olması nedeniyle yerleşmeler toplu ve dağınık olur. Su kaynaklarının az olduğu yerlerde toplu yerleşmeler, su kaynaklarının fazla olduğu yerlerde ise dağınık yerleşmeler oluşur.

(Cevap B)

4. Batı Anadolu’da Kula–Adala (Manisa) arasında oluşmuş bir volkanik yöre bulunmaktadır. Yörede bulunan volkan konileri yerel halk tarafından “divlit” adı ile anılır. Bölgede 68 tane genç volkan konisi sayılmıştır.

(Cevap B)

5. Susurluk Çayı, Marmara Denizi’ne dökülen en büyük ve en önemli akarsudur. Kaynağını İç Batı Anadolu’daki Şaphane Dağlarından alır. Uludağ’dan kaynaklanan Nilüfer Çayı’nı da alarak Marmara Denizi’ne dökülür. Ergene, Bakırçay ve Gediz akarsuları Ege Denizi’ne; Sakarya Nehri ise Karadeniz’e dökülür.

(Cevap D)

6. Çevresine göre alçakta kalan geniş düzlüklere **ova** denir. Ankara’da yer alan Çubuk Ovası İç Anadolu Bölgesi ovalarındandır.

- Eber Ovası – İç Anadolu
- Taşköprü Ovası – Karadeniz
- Taşova – Karadeniz
- Bakırçay Ovası – Ege

(Cevap A)

7. Meke Gölü ülkemizin en tanınmış volkanik oluşumlarından biridir. Konya'nın Karapınar ilçesinde, bir maarın sular altında kalmasıyla oluşmuştur. Göl ve birincil krater çukurunun uzunluğu 800 metre, genişliği 500 metredir. Meke Maarı 2005 tarihinde Ramsar Sözleşmesi'nin listesine dahil edilmiştir.

(Cevap D)

8. Kalın karstik özellikteki kayaların içindeki boşlukları doldurmuş bulunan yeraltı sularının, eğim veya basınç koşullarının etkisiyle yeryüzüne ulaştığı kaynak türüne karstik kaynak (voklüz) denir. Karstik kaynak suları yer altı boşluklarındaki dinlenmeler ile oluştuğu için sıcak değil, serindir. Karstik kaynaklara ülkemizde Antalya Bölümü'nde rastlanmaktadır. Kayseri-Yahyalı'da yer alan Kapuzbaşı kaynakları ülkemizin önemli karstik kaynaklarından biridir.

(Cevap C)

9. Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması iklimin ılımanlaşmasını ve kıyı bölgelerinin yağış miktarının artmasını sağlar. Dağların denize paralel uzanış doğrultusu, denizin olumlu etkilerinin Karadeniz ve Akdeniz Bölgeleri'nde iç kesimlere ulaşmasını engeller. Bu nedenle kıyılardan iç kesimlere gidildikçe karasallık artar. İç kesimden kıyılara gidildikçe de denizellik (nemlilik) artar. Buna bağlı olarak da kış sıcaklıkları ve nem oranı artar.

(Cevap A)

10. Ülkemizde orman üst sınırı; Akdeniz'de 2400, Ege'de 2100, Karadeniz'de 1900 metreye kadar çıkar. Enlemden dolayı ormanların üst sınırında farklılıklar görülür. Orman üst sınırı güneyden kuzeye doğru düşer, bunun temel nedeni "enlem" dir.

(Cevap C)

11. Türkiye'de Marmara Bölgesi zeytin ve fındık üretiminde ikinci sırada yer alır. Zeytin, bölgenin Akdeniz İklimi etkisi altındaki güney kıyılarında yetiştirilir. Zeytin üretiminde Ege Bölgesi'nden sonra 2. sıradadır. Türkiye üretiminin % 35'ini karşılar. Özellikle Gemlik zeytinleri ülkemizin en kaliteli sofralık zeytinlerini oluşturur.

Fındık ise, özellikle Karadeniz Bölgesi'nin kuzeydoğusunda Düzce ve Akçakoca çevresinde yetişir. Türkiye fındık üretiminin % 85'ini Karadeniz Bölgesi, % 15'ini de Marmara Bölgesi karşılar.

(Cevap A)

12. Manda, akarsu ya da bataklık kenarlarında beslenir. Suyu çok seven bir hayvandır. Sütü yağlı olduğundan kaymak yapımında kullanılır. Türkiye'de daha çok Karadeniz Bölgesi'nde yetiştirilir, sayıları gittikçe azalmaktadır ve günümüzde yaklaşık 200 bine düşmüştür.

(Cevap D)

13. Bir limanın iç kesimlerle olan bağlantısına hinterland veya ard bölge denir. Karadeniz limanlarının hinterlandı dar, Ege limanlarının ise geniştir. Karadeniz ve Akdeniz Bölgelerinde, dağların kıyıya paralel uzanmasından dolayı iç bölgelerle olan bağlantıları doğal geçit veya tünellerle yapılmaktadır. Kıyı kesimleri boyunca iç kesimlerle olan bağlantılar dardır. Ege Bölgesi'nde ise dağlar denize dik uzandığından limanların iç kesimler ile olan bağlantısı kolay ve geniştir.

(Cevap D)

14. Turizm faaliyetleri genellikle, sağlık (kaplıca), doğal güzellikler, spor, deniz, tarih, ticaret merkezleri, dinsel mekanları görmek amacıyla yapılır. Ülkemizde henüz turizm gelirleri istenilen düzeyde değildir. En fazla turizm gelirini Marmara Bölgesi elde etmektedir. Ege ikinci sırada Akdeniz ise üçüncü sıradadır. Ülkemizde, nüfus ve ekonominin büyük ölçüde turizm dayalı olduğu tek yöre Muğla ilidir. Diğer illerde turizm dışı faaliyetler de gelişmiştir.

(Cevap C)

15. Türkiye'de koyundan sonra en çok yetiştirilen küçükbaş hayvan türü olan kıl keçisi özellikle Toroslar gibi dağlık ve engebeli alanlarda yaygın olarak görülmektedir. Devlet, ormanlara verdiği zarar nedeniyle kıl keçisinin sayısını azaltmaya yönelik bir politika izlemektedir. TÜİK 2016 verilerine göre ülkemizde 10 milyondan fazla kıl keçisi beslenmektedir. Mersin, Antalya ve Siirt kıl keçisi besiciliğinin en fazla olduğu yerlerdir. Ancak I numaralı Ergene ve II numaralı Konya ovalarında yer şekilleri sade olduğundan bu hayvancılık türü yaygın değildir.

(Cevap C)

16. Dokuma, tekstil ve deri sanayisi kolları şunlardır:

- **Pamuk ipliği ve pamuklu dokuma:** Adana, Antalya, Kahramanmaraş, Nazilli, Tarsus, Denizli, Manisa ve İzmir
- **Yün ipliği ve yünlü kumaş:** Hereke
- **Suni ipek ve kumaş:** İstanbul ve Bursa
- **Doğal ipek ve kumaş:** Gemlik ve Bursa
- **Hazır giyim sanayi:** İstanbul, Bursa ve İzmir
- **Halicilik:** Isparta, Uşak, Gördes, Hereke ve Kayseri
- **Deri ve kösele işleme:** İstanbul, İzmir, Bolu, Gerede ve Uşak

(Cevap A)

17. Sorudaki açıklamalar ile Türkiye'de tarımı etkileyen faktörler aşağıda eşleştirilmiştir:

- Ülke genelinde nadasa bırakılan alanlar giderek azalmaktadır; Sulama
- Verimin artması için tohumların melezleştirilmesi işlemleri yapılmaktadır; Tohum ıslahı
- Toprak içerisinde zamanla tükenen mineral ve humus, doğal ve kimyasal yollarla yenilenmektedir; Gübreleme
- Çiftçilerin ürettiği ürünler Çaykur, Tariş, Çukobirlik, Fiskobirlik ve Toprak Mahsulleri Ofisinde uygun fiyatlarla satın alınmaktadır; Tarımı destekleyen kuruluşlar

Türkiye'de yürütülen tarımsal etkinliklerde, çeşitli tarım makineleri, traktör ve biçerdöver kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu durum makineleşme olarak geçer. Ancak soruda verilen açıklamalarda bu faktöre değinilmemiştir.

(Cevap C)

18. Türkiye'de yağışlar oluşum şekillerine göre üçe ayrılır:

- I. **Konveksiyonel Yağış:** Isınarak yükselen havanın soğuması sonucu oluşur.
- II. **Orografik Yağış:** Nemli havanın dağ yamacı boyunca yükselmesi sonucu sıcaklığın düşmesine bağlı olarak oluşur.
- III. **Cephe Yağışları:** Sıcak hava ile soğuk havanın karşılaşması sonucu oluşur.

(Cevap B)

1. Kireçtaşı kayaçlarının yaygın olduğu alanlarda, yağışların bu tip kayaları çözündürerek ortadan kaldırmasıyla karstik ovalar (polyeler) oluşur. Tefenni, Elmali, Kestel, Korkuteli, Avlan, Acıpayam, Muğla ve Burdur Ovaları karstik ovalara örnektir. Kurşunlu ve Turhal Ovaları ise Kuzey Anadolu fay hattının etkisiyle oluşan tektonik kökenli ovalardır.

(Cevap E)

2. **Volfram;** ısıya ve darbeye karşı direnci yüksek olduğu için; iş makineleri, uçak ve gemi yapımı, yüksek ısı fırınların kaplanması, askeri araçların zırh yapımı, röntgen cihazları gibi yapımlarda kullanılır. Başlıca yatakları;

- Bursa (Uludağ)
- Kırıkkale (Keskin)
- Elazığ (Keban)'dır.

Ülkemizde çıkarım alanları dar olan madenler arasındadır.

(Cevap D)

3. Kütahya – Zafer Havalimanı; Kütahya'nın Altıntaş ilçesinde bulunan uluslararası havalimanıdır. Kütahya, Afyonkarahisar ve Uşak illerine hizmet vermesi nedeniyle Türkiye'nin ilk bölgesel havalimanıdır. Erhaç Havalimanı, Malatya il sınırları içinde olup sivil-askeri kategoride bir havalimanıdır.

(Cevap A)

4. **Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki iller şunlardır:**

Adıyaman, Batman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Şırnak ve Siirt'tir.

Doğu Anadolu Projesi kapsamındaki iller şunlardır:

Ağrı, Iğdır, Gümüşhane, Muş, Bitlis, Van, Hakkari, Bayburt, Erzincan, Tunceli, Malatya, Elazığ, Erzurum, Ardahan, Kars, Bingöl ve Siirt'tir.

Siirt her iki proje kapsamına giren tek ildir.

(Cevap D)

5. Türkiye'nin yakın zamanda oluşmuş genç bir ülke olması kaplıca ve ılıcaların yaygın olmasına neden olmuştur.

(I) Oylat – Çekirge (Bursa) Kaplıcaları

(II) Kızılcahamam (Ankara) Kaplıcaları

(III) Ömer Geçek, Gazlıgöl, Bolvadin (Afyon) kaplıcaları

(IV) Şanlıurfa Balıklı Göl – Kaplıca değildir, ziyaret yeridir.

(V) Çermik (Diyarbakır) kaplıcaları

(Cevap D)

6. Çernozyom toprakları, nemli karasal iklim bölgelerinde görülen verimli toprak türüdür. Çernozyom topraklarının rengi koyu renkte olduğundan kara topraklar da denir. Türkiye'de yalnızca Erzurum–Kars Platosu'nda görülür.

(Cevap C)

7. Türkiye’de meskenlerin yapı malzemelerinde kullanılan taş türleri ve kullanıldıkları yöreler şunlardır;
- Kalker taşı** – Akdeniz Bölgesi ve Şanlıurfa, Mardin gibi yörelerde,
- Metamorfik taşlar** – Ege ve çevresi,
- Volkan tüfü** – Nevşehir çevresinde,
- Andezit taşı** – Ankara ve çevresi

(Cevap B)

8. Türkiye’de köyden kente yaşanan göçler sonucunda kentlerde;
- Nüfus artışı hızlanmıştır.
 - Çarpık kentleşme ortaya çıkmıştır.
 - İşsizlik sorunu yaşanmıştır.
 - Eğitim ve sağlık hizmetlerinde kalite azalmıştır.
 - Çevre kirliliği artmıştır.
 - Kültürel farklılaşma yaşanmıştır.
 - Tüketim artmıştır.
 - Konut ihtiyacı yaşanmıştır.
 - Belediye hizmetlerinde aksamalar olmuştur.
 - Yatırımlar ülke içinde dengesiz dağılmıştır.

(Cevap E)

9. Haritada taralı alanlara bakıldığında;
- I. Sinop Yöresi
 - II. Kırıkkale – Kırşehir çevresi
 - III. Karaman çevresi
 - IV. Şanlıurfa’nın güneydoğusu
 - V. Kırklareli çevresidir.

Verilenler içerisinde ana fay hatlarına yakın olduğu için tektonik deprem riski daha fazla alan yöre Kırıkkale-Kırşehir çevresidir.

(Cevap B)

10. Tarımsal ürünün hasadı sonrasında ürün kalıntılarının (anızların) yakılması erozyona, akarsu vadisi boyunca ve kuru dere yataklarında yerleşim alanlarının inşa edilmesi ise sel ve taşkınlara neden olur. Bu iki durum doğanın işleyişine zarar vermiştir. Diğer uygulamalar ise doğa ile daha uyumludur.

(Cevap E)

11. Doğu Anadolu Bölgesi’nde yer alan Kars’ın bitki örtüsü ve yer şekilleri hayvancılık faaliyetine uygundur. Bu nedenle süt ve süt ürünleri ekonomik faaliyet olarak yaygındır ve gelişmiştir.

(Cevap A)

12. **Orojenez (Dağ oluşumu)**; Tortul tabakaların kırılma ya da kırılma hareketleriyle yükselmesidir. Orojenik hareketler iki farklı grupta incelenir. (Kıvrım ve kırık dağlar olarak) Kıvrım dağlar oluşurken tortul tabakanın kıvrılarak yükselen kısmına antiklinal, çukurlaşan kısmına senklinal denir. Şahitkaya ise rüzgarlar tarafından oluşturulmuş şekillerdendir.

(Cevap A)

13. Çatalağzı Termik Santrali, Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi'nde inşa edilmiş ilk termik santraldir. Taş kömürü ile çalışan tek elektrik santrali Çatalağzı Termik Santralidir. Batı Karadeniz Bölümü'nde Zonguldak'ta Çatalağzı Beldesi'nde bulunur.

(Cevap D)

14. Karadeniz Bölgesi'nde yağış miktarının fazla ve her mevsimin yağışlı olmasına bağlı olarak;

- Ormanların kendini yenileme süresi çok kısadır.
- Türkiye'de ormanlık alanların en fazla yer kapladığı bölgedir.
- Orman ürünlerine bağlı sanayi kolları çok fazladır.
- Ormancılık faaliyetlerinde çalışanların oranı fazladır.
- Orman yangınları azdır.
- Tarımda sulamaya ihtiyaç azdır.

(Cevap C)

15. Fırat ve Dicle Nehirleri Türkiye sınırları içinden doğarak, Irak'ta birleşerek birleştiği noktada Şattülrap adını alır ve Basra Körfezi'ne dökülür.

(Cevap B)

16. Türkiye'de çay üretiminin özellikleri şunlardır:

- Anavatanı Güneydoğu Asya'dır. Yağış ve nem isteği oldukça fazladır.
- Ülkemizde Cumhuriyet'ten sonra ekilmeye başlanmıştır.
- Karadeniz kıyısında iklim alanlarında tutunabilmiştir.
- Ekim alanı dar olan bir endüstri bitkisidir.
- Çayın kalitesini yağış miktarı belirler.
- Çay tarımı insan emeğine dayanır.
- Çay üretiminin % 70'i Rize ilinden elde edilir.

(Cevap D)

17. Türkiye'nin sanayileşme süreci ile ilgili olarak; bütün illerin kalkınmada öncelikli iller arasında yer alması beklenemez. (İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirler yer almıştır.) 1950'li yıllarla birlikte sanayi ürünleri dış alımına hız verilmiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında tarıma dayalı sanayi kolları gelişmiştir. 1930'lu yıllarda devletçilik ilkesine bağlı olarak sanayinin temelleri atılmıştır. 1980'li yıllara gelindiğinde sanayi faaliyetlerinin ülkemizin ekonomisindeki payı artmıştır.

(Cevap C)

18. Yükselti orman dağılışı üzerinde etkili olan bir unsurdur. Yükseltiye bağlı olarak sıcaklığın azalması ormanı oluşturan ağaç türlerinin kuşaklar oluşturmalarına neden olmuştur. Orman dağılışını etkileyen faktörlerin en önemlisi nemlilik ve yağıştır. Maki üst sınırı değişimine bakıldığında, Akdeniz Bölgesi-800, Ege Bölgesi-400, Marmara Bölgesi-200 olarak bilinmektedir. Bu da enlem ile ilgilidir.

(Cevap C)

1. Anadolu Yarımadası, tarihi eserler bakımından adeta medeniyetler mozağini yansıtır. Ülkemizdeki tarihi eserler grubuna dahil olan eserler şunlardır: Hanlar, hamamlar, kervansaraylar, çeşmeler, kümbetler, türbeler, anıtlar, kaleler, surlar, camiler, mescitler, kiliseler, manastırlar ve havra gibi tarihi eserlerdir. Tüm bu eserler turizm kaynaklarını oluşturur. Mağaralar ise doğal güzellikler ve yeryüzü şekilleridir.

(Cevap C)

2. Dış kuvvetlerin başlıcaları; akarsular, yeraltı suları, rüzgarlar, buzullar, dalga ve akıntılardır. Cennet-Cehennem Obruğu ise üçüncü jeolojik zamanın Miosen çağında bir yeraltı deresinin kalker tabakası içerisinde yaptığı erozyon sonucunda, tavanın göçmesi nedeniyle meydana gelmiştir. Buna göre Mersin'de cennet-cehennem obruğunun oluşmasında dış kuvvetler etkilidir.

(Cevap B)

3. Haritada verilen il merkezleri olan kentlerin deniz seviyesinden yükseltilerine bakıldığında;

- Sivas – 1290 m
- Erzurum – 1900 m
- Mardin – 939 m
- Konya – 1016 m
- Şanlıurfa – 518 m'dir.

Buna göre, kentlerin deniz seviyesine göre yükseltisi en az olan il Şanlıurfa'dır.

(Cevap E)

4. **Havza**; bir akarsuyun tüm kolları ile birlikte kapladığı alanı belirtir. Eğer akarsu açık denize ulaşabiliyorsa buna açık havza, eğer akarsu açık denize ulaşamayıp bir göle dökülüyorsa ya da kuruyarak son buluyorsa buna da kapalı havza denir.

Türkiye'de açık havzalar;

- Kızılırmak, Yeşilirmak, Seyhan, Ceyhan, Asi, Bakırçay ve Gediz

Türkiye'de kapalı havzalar;

- Tuz Gölü (Yağış olmadığından), Konya kapalı havzası (İklim ve yer şekillerinden), Van Gölü (Yer şekillerinden), Aras ve Kura (Hazar gölüne döktüklerinden), Göller Yöresi'ndeki Burdur, Acıgöl, Salda Gölü ve Yarıklı Gölü kapalı havzalarıdır. (karstik arazi yapısı ve yer şekillerinden dolayı)

(Cevap B)

5. Coğrafi şartların ekonomik gelişmeyi olumlu yönde etkilediği alanlarda nüfus yoğunlaşmış buna bağlı olarak da insanın doğa üzerindeki etkisi artmıştır. İzmit Körfezi üzerine inşa edilen Osman Gazi Köprüsü, Ordu-Giresun Havalimanı, Marmaray ve Güneydoğu Anadolu projeleri bu duruma bir örnektir. Ancak Doğu Karadeniz'in kırsal kesimlerinde yapı malzemesi olarak ahşap kullanılması diğerlerinden farklı olarak doğanın insan faaliyetlerine olan etkisine bir örnektir.

(Cevap D)

6. Mısır, yetişme dönemi boyunca bol suya ihtiyaç duyan bir tarım ürünüdür. Bu nedenle Karadeniz kıyılarında üretimi daha kolaydır. Diğer yerlerde ise sulamayla üretilmektedir. Buna göre mısırın, sıcak ve kurak iklim bölgelerinin bitkisi olduğu ve kuru tarım yöntemiyle de yetiştirilebildiği söylenemez.

(Cevap B)

7. Türkiye intermodal taşımacılığa geçmiştir. İntermodal taşımacılık; yüklerin üzerinde herhangi bir işlem yapmadan bir noktadan diğer bir noktaya aynı taşıma paketiyle fakat birden fazla taşıma modu (kara yolu, demir yolu, deniz yolu gibi) kullanılarak taşınmasıdır.

(Cevap D)

8. Antalya Bölgesel Kalkınma Planı, daha önce 1959 yılında başlanan planlama çalışmaları, Akdeniz Kalkınma Projesi adı ile hazırlanmış ve 10 yıllık bir sürede uygulanması öngörülmüştür. Proje; bölge ekonomik kalkınma programının hazırlanmasına temel olacak çalışmaları yapmak, Türkiye’de ve Akdeniz çevresindeki diğer bölgelerde ele alınacak aynı tip kalkınma programlarının yapılması ve gerçekleştirilmesi için tecrübe kazanmak ve Türk elemanlarının bu konularda yetiştirilmelerini sağlamak üzere, bir pilot proje hizmeti görmeyi amaçlamaktadır.

(Cevap C)

9. Ada ile karayı birbirine bağlayan kıyı oklarına tombolo adı verilir. (I) Kapıdağ Yarımadası'nı karaya bağlayan Belkıs kıyı oku, Türkiye'nin en önemli ve en tipik tombolosunun oluşmasını sağlamıştır. Tomboloların oluşmasında dalga ve kıyı akıntılarının etkisi de unutulmamalıdır.

(Cevap A)

10. Karadeniz ormanlarının ağaç türleri şunlardır:

- Ladin
- Kestane
- Fındık
- Kızılağaç
- Gürgen
- Kayın
- Dişbudak
- Sarıçam
- Köknar
- Karaçam
- Karaağaç

(Cevap A)

11. Akarsular tarafından derin vadilerle yapılmış düzlüklere “plato” denilmektedir.

Kalker ve jips gibi eriyebilen ya da çözülebilen kayaların bulunduğu arazilerin akarsular tarafından aşındırılması sonucu oluşan platolara “karstik platolar” denir.

Akdeniz Bölgesi’ndeki Taşeli ve Teke Platoları karstik platolara örnektir. Bu platoların geçirimli arazi yapısı, taban suyunun düşük olması ve toprağın verimsiz olmasından dolayı tarım gelişmemiştir, dolaylı olarak ta nüfusun seyrek olmasına sebebiyet vermiştir. Bu platolarda kıl keçisi hayvancılığı yaygındır.

(Cevap C)

12. Ülkemizde engebeli ve dağlık yörelerimizde yerleşmeler genelde dağınık, yüzey şekilleri sade olan yörelerimizde ise toplu haldedir. Dağınık dokulu yerleşmelerin en yaygın olduğu bölge Karadeniz’dir. Orta Karadeniz Bölümü’nde dağınık yerleşme dokusu Doğu Karadeniz Bölümü’nden daha azdır. Bu durumun başlıca nedeni yer şekillerinin sade olmasıdır.

(Cevap B)

13. Bir yıl içinde, doğum ve ölüm sayısına bağlı nüfus artışına "doğal nüfus artışı" ya da "doğurganlık hızı" denir. Doğurganlık hızı eğitime, kültüre ve ekonomiye bağlı olarak değişir. Ülkemizde doğal nüfus artışı en fazla olan il Şanlıurfa'dır.

İstanbul, Ankara, Zonguldak ve Gaziantep'te ise gerçek nüfus artışı fazladır. Bunun nedeni ise gelişmiş yerler olmasından dolayı göç olmasıdır.

(Cevap D)

14. Türkiye'de mevsimlik göçleri, ekonomik faaliyetin türüne göre iki şekilde ele alabiliriz:

Turizm Amaçlı:

- Kuşadası
- Side
- Alanya
- Marmaris vs.

gibi merkezlere olan göçlerdir.

Tarım Amaçlı:

- Çukurova (özellikle pamuk)
- Ordu (fındık)
- Giresun (fındık)
- Trabzon (fındık)
- Rize (çay)

gibi merkezlere yönelik göçlerdir.

(Cevap A)

15. Haritada gösterilen bu alan (IV) Taşeli Platosu'nun bulunduğu alandır. Yer şekillerinin engebeli ve topografinin verimsiz olmasından dolayı tarım olanakları gelişmemiştir. Ülkemizde Doğu Anadolu ve Karadeniz, makinelili tarımın en az geliştiği bölgelerdir. İç Anadolu, Marmara, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde tarımda makine kullanımı yaygındır. Akdeniz Bölgesi'nde ise Çukurova Yöresi'nde yaygındır.

(I) Ergene Havzası

(II) Güney Marmara

(III) Konya Ovası

(V) Şanlıurfa ve çevresinde makinelili tarım yaygındır.

(Cevap D)

16. Alçalan havanın sıcaklığının 100 metrede 1°C artmasıyla fön rüzgarı oluşur.

Fön rüzgarının etkili olduğu bir yörede;

- Sıcaklık ani artar.
- Karlar erken erir.
- Sel, çığ ve taşkın riski artar.
- Bitki örtüsü kurur.
- Tarım ürünleri yanar.
- Rize'de turuncuğil yetişmesini sağlar.
- Anadolu'da fön rüzgarlarına kar yiyen ya da bakır sattıran denir.
- Avusturya Alp'lerinde ise "Türk rüzgarı" denir.

(Cevap B)

17. Enerji üretiminde yararlanılan bir diğer kaynak bitki ve hayvan atıklarına dayalı enerji üretimidir. Buna biyokütle enerjisi adı verilir. Biyokütle enerjisi ise bitkisel atıklarla, orman ve tarım endüstrisi atıklarının katı, sıvı ve gaz yakıtlarına çevrilmesidir. Ülkemizde son yıllarda; İstanbul, Kocaeli, Ankara, Bolu, Konya, Amasya, Bursa, Şanlıurfa, Gaziantep, Adana, Eskişehir vs. illerinde biyomas atıklarının değerlendirilmesine dair çöp termik santralleri kurulmuştur.

(Cevap E)

18. Türkiye'de seramik ve çini yapımı geleneksel olarak yapılagelmiş ve kökleri oldukça eskilere dayanan bir sektördür.

Seramik ve porselen üreten tesislerin yer aldığı merkezler şunlardır:

- Çanakkale – Çan
- İzmir
- Kütahya
- Bilecik – Söğüt ve Bozhöyük
- İstanbul
- İzmit – Yarımca

(Cevap C)

1. Türkiye’de yükselti batıdan doğuya doğru artmaktadır. (I) Denizli, (II) Balıkesir, (IV) Nevşehir ve (V) Şanlıurfa’nın yükseltisi az ve yeryüzü şekilleri sadedir. (III) Ağrı’nın ise yükseltisi fazla ve yeryüzü şekilleri engebelidir.

(Cevap C)

2. Sivas’ın Zara ilçesi Şerefiye Beldesi’nde bulunan Sülük Gölü jips kayaların karstlaşmasına bağlı olarak oluşmuştur. Sülük Gölü sağlık turizm açısından da büyük önem taşımaktadır. Gölün doğal ortamında yaşayan sülükler yöre halkı ve diğer bölgelerden gelen insanlar için tedavi amaçlı kullanılmaktadır.

(Cevap A)

3. Köprülü Kanyon (Antalya), Güver Kanyonu (Antalya), Saklıkent (Muğla), Göksu Kanyonu (Mersin), Kelebekler Vadisi (Muğla), Yazılı Kanyon (Isparta) ve Karacehennem Boğazı (Kastamonu) ülkemizdeki kanyon vadilerin başlıcalarıdır. Bunlardan Karacehennem Boğazı Kanyonu, Küre Dağları üzerinde, Kastamonu ili, Küre ilçesinde, Küre Çayı’nın oluşturduğu bir kanyondur.

(Cevap E)

4. Türkiye’nin 2023 Turizm Stratejisi’nde yer alan turizm gelişim koridorları şunlardır:

- Zeytin Koridoru
- Kış Koridoru
- İnanç Koridoru
- İpek Yolu Koridoru
- Batı Karadeniz Kıyı Koridoru
- Yayla Koridoru
- Trakya Kültür Koridoru

(Cevap A)

5. Türkiye’de mobilya sanayisinin gelişmiş olduğu iller şunlardır: Ankara, Adapazarı, Bolu, İnegöl, İstanbul, İzmir ve Kayseri’dir.

Balıkesir ve Mersin’de kağıt fabrikaları, Rize’de ise kereste fabrikası bulunur.

(Cevap C)

6. Türkiye’de elektrik enerjisi üretilen göller şunlardır:

- Hazar Gölü
- Tortum Gölü
- Çıldır Gölü
- Kovada Gölü

(Cevap A)

7. Kuzey Anadolu Dağları şunlardır:

- İsfendiyar Dağları
- Canik Dağları
- Rize Dağları
- Mescid Dağları
- Kop Dağları
- Ilgaz Dağları
- Köroğlu Dağları
- Küre Dağları
- Ilgaz Dağları

Aladağlar – Güney Anadolu Dağları, Tecer Dağları – İç Anadolu Dağları grubuna girer.

(Cevap E)

8. Yağ üretiminde kullanılmaya başlanınca soya yetiştiriciliğinde Akdeniz'in kıyı kesimi Türkiye'de ilk sıraya yerleşmiştir. Türkiye toplam soya üretiminin yarısından fazlasını Adana gerçekleştirir. Mersin ve Samsun da soya üretiminde ilk sıralarda yer alır. Önemli bir besin maddesi olan soya, Akdeniz ve Ege kıyılarında ikinci ürün olarak yetiştirilmektedir. Böylece soya fasulyesi sayesinde toprak da azot bakımından zenginleşmektedir.

(Cevap E)

9. Ege Denizi'nin kuzey kesiminde yer alan Saros Körfezi en tuzlu kesimlerinden birini oluşturur. Saros Körfezi'nde karmaşık girdaplar çizen akıntılar görülür. Bu akıntılar nedeniyle de Saros Körfezi kendi kendini temizleyen körfez konumundadır. Dünya'da kendi kendini temizleyerek temiz kalan beş körfezden biridir. Sularının yüksek oksijen içeriği ve körfeze dökülen akarsuların getirdiği bol besin tuzları nedeniyle balık türleri bakımından zengindir.

(Cevap E)

10. Kurak–yarı kurak iklim bölgelerinin tipik tarım ürünü olan buğday ülkemizde en fazla üretimi yapılan tarım ürünüdür. İlkbahar döneminde filizlenmek ve büyümek için yağış, yaz döneminde ise olgunlaşmak için kurak ve sıcak bir ortam ister. Türkiye'de en fazla üretim İç Anadolu Bölgesi'nde yapılır. Buğday üretimi iklime bağlı olduğundan, üretimde büyük dalgalanmalar görülür. Türkiye buğday üretiminde dünyada 11. sıradadır.

(Cevap C)

11. En fazla göç alan bölgeler;

- Marmara Denizi çevresindeki iller (İstanbul, İzmit, Bursa, Adapazarı)
- Ege Denizi kıyısındaki iller (İzmir–Manisa–Aydın)
- Akdeniz kıyısındaki iller (Adana–Antalya–Mersin)
- Güneydoğu Anadolu (Gaziantep–Şanlıurfa)
- İç Anadolu (Ankara–Eskişehir–Konya)

En fazla göç veren bölgeler;

- Doğu Anadolu
- Karadeniz kıyısındaki iller

(Cevap B)

12. Çalışma çağında yer alan nüfusa aktif nüfus denir. Ülkemizde aktif nüfus azalmakta, aktif olmayan nüfus ise artmaktadır. Bunun temel nedeni yaşlı nüfus oranının artmasıdır. Ayrıca doğum oranının azalmasıyla genç nüfus oranının da azalması gelecekte aktif nüfusun azalmasına neden olacaktır. Ancak doğum oranının artması bu durumu tersine çevirir. Doğum oranının fazla olduğu ülkelerde aktif nüfus da fazla olur.

(Cevap A)

13. Türkiye nüfusunun yapısal özellikleri; nüfusun yaş durumuna, cinsiyet durumuna, aktif nüfus durumuna, eğitim durumuna, çalışan nüfusun sektörel dağılımına ve nüfusun kırsal ve kentlere dağılışı durumuna göre açıklanır.

Türkiye nüfusu bu durumlara göre şu yapısal özelliklere sahiptir;

- Yaşlı nüfus oranı düşüktür. (Ortalama yaşam süresi kısa olduğu için)
- Çalışan nüfus oranı yüksek, bağımlı nüfus oranı artmaktadır.
- İşsizlik fazladır.
- Son TÜİK verilerine göre kadın nüfusu erkek nüfusundan azdır.
- Eğitim seviyesi Avrupa ülkelerine göre düşük, Ortadoğu ve Asya ülkelerine göre yüksektir.
- Kent nüfusu kırsal nüfusundan fazladır.

(Cevap D)

14. Yeryüzünden yükseldikçe her 200 metrede 1°C sıcaklık düşer. Örneğin, 2000 metre yükseklikteki 0°C olan sıcaklık değeri, deniz düzeyine indirgenirse, 10°C bulunmuş olur. Bu şekilde hazırlanan haritalarda yüksek alanlarda gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık arasında önemli farklılıklar gözlenir. Ülkemizde gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık arasındaki farkın en az olduğu yer Marmara Denizi'nin çevresi, en fazla olduğu yer ise Doğu Anadolu illeridir. Balıkesir en az indirgenmiş sıcaklık farkına sahiptir. Ardahan en fazla indirgenmiş sıcaklık farkına sahiptir.

(Cevap A)

15. **Geniş yapraklı ağaçlar;** kayın, kestane, meşe, dişbudak, ıhlamur, kavak, gürgen, akçağaç.

İğne yapraklı ağaçlar; ladin, köknar, sarıçam, karaçam, kızılçam.

Psödömaki; Karadeniz kıyı kesiminde orman örtüsünün ortadan kalkmasıyla ortaya çıkan kısa boylu çalılardır. Fındık gibi.

Garig; abdest bozan, diken çalısı, nane, funda, yasemin.

Alpin çayırları; geven, düğün çiçeği, kardelen, yamak, taşkıran.

(Cevap C)

16. Organik tarımda toprak ve su gibi doğal çevrenin tarım eliyle kirletilmesini engellemek, temiz malzeme ve teknikler kullanılarak üretilen tarım ürünleri ile insan, hayvan ve çevrenin sağlığı üzerinde olumlu katkı sağlamak amaçlanır. Bu yöntemde çevreye veya insan sağlığına olumsuz etkiler yapan kimyasal gübre, ilaçlama, hormon uygulamaları gibi verim artırıcı yöntemler kullanılmaz. Bu yüzden Organik tarım yönteminde birim alandan en yüksek verim alınmasının hedeflendiği söylenemez.

(Cevap A)

17. Şeker pancarı tarımı, çok sıcak olmayan ve sulamanın yapılabildiği alanlarda yapılır. Türkiye, AB ülkeleri içerisinde Fransa ve Almanya'dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye'de Cumhuriyet sonrasında tarımı başlamıştır. Türkiye'de ilk defa şeker pancarı tarımı Uşaklı Molla Ömeroğlu Nuri (Şeker) adında bir çiftçi tarafından başlatılmıştır. İlk fabrika 1926'da Uşak'ta kurulmuştur. Başta İç Anadolu Bölgesi olmak üzere (Güney Doğu Anadolu Bölgesi hariç) tüm karasal iç kesimlerde tarımı yapılmaktadır.

(Cevap E)

18. **Türkiye'nin dönenceler arasında yer almamasının sonuçları şunlardır:**

- Güneş ışınlarını hiçbir zaman dik açıyla alamaz.
- Gölge boyu hiçbir zaman sıfır olmaz. Çünkü dünya üzerindeki dönenceler 23° , 27° ⇒ Kuzey ve Güney enlemlerinde bulunur. Türkiye matematik koordinat olarak; 26° – 45° Doğu Meridyeni, 36° – 42° Kuzey Paralelinde yer alır.

(Cevap C)

1. Psödomakiler, ülkemizde ormanların tahrip edildiği yerlerde oluşan yalancı çalı türleridir. Bunlar genellikle Karadeniz Bölgesi'nde yayılış gösterirler. Defne, yabani fındık, ayı üzümü, sandal, menengiç, akçakesme, ıhlamur, kestane, kızılıçık ve kocayemiş Karadeniz Bölgesi'ndeki başlıca psödömaki türleridir. Sakız ağacı ise Akdeniz İklim Bölgelerinde kızılçamların tahrip edildiği sahalarda oluşan maki bitki topluluğu türündendir.

(Cevap A)

2. Haritada numaralanmış olan (I) Batı Karadeniz ve (II) Doğu Karadeniz kıyılarında her mevsim yağışlı ve kışlar ılık geçtiğinden don olayı azdır. Yaz kuraklığı da yaşanmayan yerlerdir. Bu nedenle belirtilen özellikteki bir bitki bu bölgelerde yetiştirilemez. (III) Ağrı, (IV) Şanlıurfa, (V) Konya ve çevrelerinde don olayları ve yaz kuraklığı olan yerlerdir. Bu nedenle belirtilen özellikteki bitki bu alanlarda yetiştirilebilir.

(Cevap A)

3. Türkiye, turizm kaynakları bakımından oldukça zengin bir ülkedir. Gerek fiziki ve gerekse beşeri kaynaklar bakımından, ülkemiz önemli bir potansiyele sahiptir. Fiziki turizm kaynakları, yeryüzü şekilleri, bitki örtüsü ve sular ile ilgili olmak üzere üç grupta toplanır. Bitki örtüsü ile ilgili turistik kaynakların başında, kent içi açık ve yeşil alanlar, park ve bahçeler ile koruma altına alınmış milli parklar önemli kaynaklardır. Sularla ilgili turistik kaynaklar; sağlık açısından önem arz eden şifalı sulardır (Termal sıcak su). Sular ile ilgili olarak diğer kaynaklar, kuş cennetleri, fazla derin olmayan göller, kuş yetiştirme yöreleri ve kumsallar yer almaktadır. Beşeri turistik kaynaklar ise; tarihi yerleşmeler, tarihi eserler ve müzeler olmak üzere ana grupta toplanır.

Hamamlar, hanlar, çeşmeler, anıtlar, kaleler, camiler, kiliseler, kümbetler, surlar, mescitler, manastırlar ve havralar gibi tarihi eserler beşeri turistik kaynaklardır.

(Cevap B)

4. Ülkemizde doğal gaz sadece Hamitabat'ta çıkarılmaktadır. Çıkarılan doğal gaz ihtiyacı karşılanmadığı için ülkemiz Rusya, İran, Azerbaycan ve Cezayir gibi ülkelerden doğal gaz ithal etmektedir.

(Cevap D)

5. Haritada koyu renkle gösterilen illerde; Kırka (Eskişehir), Bigadiç (Balıkesir), Kestelek (Bursa) ve Emet (Kütahya) Türkiye'de bilinen bor yatakları bulunur. Türkiye, sahip olduğu yaklaşık 3,2 milyar tonluk bor mineralleri rezervi ile dünyadaki toplam rezervin yaklaşık %72'sini elinde bulundurmaktadır.

(Cevap A)

6. Türkiye'nin enerji üretiminde en fazla kullanılan enerji kaynakları yenilenemeyen enerji kaynaklarıdır. Bunlar içerisinde önemli bir pay ise linyit kömürüne aittir. Linyit, III. Jeolojik Zaman'da oluşmuş ve taş kömürüne göre daha düşük kalorili bir madendir. Türkiye'de III. Jeolojik zaman arazileri geniş alanlarda görülür. Bu nedenle ülkemiz linyit rezervleri bakımından çok zengindir. 2018 yılı MTA verilerine göre linyit rezervimiz 13,3 milyar ton civarındadır. Ancak bu rezervin %40 kadarı işletilmektedir. İşletilmeye değer yataklarımızdan çıkartılan linyit, özellikle termik santrallerde elektrik enerjisi üretmek için kullanılmaktadır. Bu termik santrallerin başlıcaları;Soma (Manisa), Seyitömerve Tunçbilek (Kütahya), Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy (Muğla), Afşin-Elbistan (Kahramanmaraş), Çayırhan (Ankara) ve Orhanlı'dır (Bursa).Hamitabat (Kırklareli), Ambarlı (İstanbul) ve Ovakça (Bursa) ise Türkiye'deki doğal gaz ile elektrik elde edilen termik santrallerdir.

(Cevap E)

7. Türkiye bir tarım ülkesi olmasına rağmen, tarımsal üretim fazla değildir. Bunun başlıca sebebi, tarımsal alanda tam anlamı ile modernleşme olmamasıdır. Kırsal yörelerde hala dededen kalma metotlarla tarım yapılır. Gübreleme, ilaçlama, ıslah çalışmaları yeterli değildir. Avrupa ülkeleri gibi tarımda modernleşmeyi gerçekleştirebilirsek, bugünkü tarımsal üretimimiz çok fazla oranlarda artacaktır.

(Cevap A)

8. Termik santraller, katı, sıvı ya da gaz hâlindeki fosil yakıtların kimyasal enerjisinin elektrik enerjisine dönüştüğü elektrik santralleridir. Katı, sıvı, gaz hâlinde bulunan termik kaynağın uygun şartlarda ve uygun ortamda yakılarak yakıtın verdiği ısı enerjisinden ve genişmeden faydalanılarak mekanik enerji elde edilir. Elde edilen bu mekanik enerjiden de alternatörler yardımı ile elektrik enerjisi üreten santrallere, termik santraller denir. Bu santrallerde fosil yakıtların yanması sırasında atmosfere salınan karbon gazı küresel ısınmaya neden olmaktadır. Bu nedenle dünya genelinde kullanımı sınırlandırılarak; ülkeler alternatif enerji kaynaklarına yönelmektedir.

(Cevap A)

9. Türkiye genel olarak engebeli bir ülkedir. Dolayısıyla kısa mesafelerde;
- İklim çeşitliliği fazladır.
 - Tarım alanları genellikle dardır.
 - Yol yapım maliyeti yüksektir.
 - Erozyon şiddetlidir.
 - Gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki fark fazladır. Bu gibi durumlar engebeli araziden kaynaklanır.

(Cevap D)

10. Orojenez derin denizlerde çökelmiş kalın tortul tabakaların, kıvrılarak ve kırılarak yükselmesi sonucunda gerçekleşen dağ oluşum hareketleridir. 3. zamanda Türkiye'yi örten Tetis Denizi'nin, tabanında çökelmiş olan tortul levhalar, Arabistan ve Avrasya levhalarının sıkıştırması ile kıvrılıp yükselerek ülkemizdeki bugünkü dağ sıralarını oluşturmuştur.

(Cevap A)

11. Buzullar, ülkemizin bugünkü yeryüzü şekillerinin oluşmasında en az etkiye sahip dış kuvvettir. Türkiye'nin matematik konumu bu durumun başlıca nedenidir. Türkiye'de bazı dağlar üzerinde buzullaşma etkisinden bahsedilebilir. Ağrı, Bolkar, Cilo (Buzul), Bingöl, Kaçkar, Aladağlar, Erciyes gibi dağlarda buzul etkisi görülmektedir.

(Cevap C)

12. Aydın deniz turizminin gelişmesine bağlı olarak yazın göç aldığından, nüfus yoğunluğunun mevsimden mevsime değişimi; Rize, Trabzon, Zonguldak ve Malatya yörelerine göre daha fazladır.

(Cevap E)

13. Ülkemizde yeni bir merkezin oluşup hızla büyümesi, o merkezin ekonomik faaliyet etkinliğine bağlıdır. Turizm fonksiyonu olan bir yerin, nüfusunda artış yaşanacaktır. Bu nedenle, altyapı olanakları, konut ihtiyacı, ulaşım imkanı, işçi gereksinimi gibi faaliyetlerin ihtiyacı için merkezin gelişmesi önceliklidir. Bu nedenle yeni bir merkezin oluşup hızla büyümesi turizm fonksiyonu ile ilgilidir.

Yeraltı kaynakları olanaklarının fazla olduğu bir yerde de nüfus artacaktır. Çıkarımı ve işlenmesi gibi faaliyetlerin olduğu yerlerde yeni iş imkanları sağlanmış olacaktır. Ancak ormancılık ve hayvancılık bu konu üzerinde etkili olan diğerleri kadar önemli bir ekonomik faaliyet değildir.

(Cevap B)

14. **Los Angeles hava kirliliği;** aşırı sanayi üretiminin olduğu yerlerde sanayileşme ve trafikten kaynaklanan hava kirliliğidir. İlk kez Los Angeles'ta görüldüğünden Los Angeles tipi adı verilir. Ülkemizde ise, Los Angeles tipi kirlilik İzmit ve İstanbul arasında görülmektedir.

(Cevap E)

15. Doğu Marmara Bölge Kalkınma Planı, DPT'nin kurulmasından önceki bölge planlama projelerinden birisidir. İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Bursa, Balıkesir, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli ve Çanakkale illerini kapsamaktadır. Ancak planın önceliği; İstanbul, Kocaeli, Sakarya ve Bursa illerine verilmiştir. Doğu Marmara Bölge Kalkınma Planı bir anakent (Büyük şehir) planlama çabasının ürünü olmuş, İstanbul'un büyümesinin kaçınılmaz olduğu ve özendirilmesi gerektiği görüşünden yola çıkılmıştır. Seçenekler arasında Marmara Bölgesi'nin doğusunda yer alan iller, Sakarya ve Bursa'dır.

(Cevap B)

16. Türkiye'nin kuzeybatısında yer alan İstanbul ve Çanakkale boğazları, gerek Türkiye'nin Karadeniz kıyılarının ve gerekse Karadenize kıyısı olan Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Rusya ve Gürcistan gibi ülkelerin dış dünyaya denizden açılan penceresidir.

(Cevap A)

17. Dağların yüksek kesimlerinde yıl boyunca erimeden kalan karlara **daimi kar** (toktağan ya da kalıcı kar) adı verilir. Enlem etkisiyle ülkemizin güneyinden kuzeyine doğru kalıcı kar alt sınırı alçalır. Sorudaki şekillerde de enlem etkisi görülmektedir. Çünkü Aladağlar Akdeniz Bölgesi'nde, Kaçkar Dağı ise Karadeniz Bölgesi'nde bulunur.

(Cevap B)

18. Ekvator'dan kutuplara doğru çizgisel hız azalır. Buna bağlı olarak alacakaranlık süresi de kutuplara doğru uzar. Soruda bu vaktin en uzun süreyle yaşanacağı yer sorulmaktadır. Buna göre seçenekler arasında kutuba en yakın olan, Türkiye'nin en kuzeyindeki Sinop kentinde alacakaranlık vakti daha uzun süreyle yaşanacaktır.

(Cevap A)

1. Türkiye’de horst ve graben oluşumuna daha çok Batı Anadolu kıyı kesimlerinde rastlanmaktadır. Ege Bölgesi’ndeki Kaz, Madra, Yunt, Boz, Aydın ve Menteşe Dağları birer horst yani kırık dağ iken bu dağların arasındaki çöküntülerde Bakırçay, Gediz, Küçük ve Büyük Menderes grabenleri yani kırık ovaları yer almaktadır. Ayrıca Akdeniz Bölgesi’nde Nur Dağları ve Amik Ovası da kırılarak meydana gelmiştir.

(Cevap A)

2. Toprak meskenler Türkiye’nin iç kesimlerinde yaygın olarak kullanılan mesken yapı malzemesidir. Kerpiç yapılacak toprak, su ile karıştırılarak içine saman ve ot gibi bağlayıcı unsurlar eklemek sureti ile kalıplara dökülür. Bu işleme çamur özendirmesi denir. Kerpiç malzeme ekonomik bakımdan ve ısı yalıtımı bakımından avantajlar sağlamaktadır. Kerpiç evlerde çatı genel olarak dam adı verilen düz tür tasarımı ile yapılır. Ancak Şanlıurfa’da daha çok kubbemsi çatılara rastlanılır.

(Cevap C)

3. Türkiye’de nüfusun eğitim durumu özellikleri şu şekildedir;

- Türkiye’de okur-yazar oranı 1935’te %20 iken, 2019 verilerine göre % 96’yı aşmıştır.
- Erkek nüfusta okur-yazarlık oranı kadınlardan daha fazladır.
- Batı bölgelerinde okur-yazarlık oranı, doğu bölgelerinden daha yüksektir.
- Ülkemiz Avrupa ülkelerine göre düşük bir eğitim düzeyine sahiptir.
- Marmara okur-yazar oranı en yüksek olan bölgedir.

(Cevap E)

4. Soruda verilen bilgiler barit madenine aittir. Dünyada ve ülkemizde baritin büyük bir kısmı petrol ve doğal gaz sondajlarında kullanılmaktadır. Sondaj çamurlarının yoğunluğunu artırmak için kullanılan bu madenin diğer kullanım alanları cam ve boya sanayisi ile radyasyon kalkanı ve spor malzemeleridir.

Cıva, doğada sıvı hâlde bulunan tek madendir. Başlıca kullanım alanları dişçilik, altın ve gümüş üretimi, ayna ve termometre ile böcek öldüren ilaç üretimidir. Ödemiş, Karaburun (İzmir), Sarayönü (Konya) ve Niğde cıva yataklarının bulunduğu başlıca yerlerdir.

(Cevap B)

5. Türkiye’de sıcaklık dağılışına bağlı olarak;

- Türkiye’de güneyden kuzeye gidildikçe sıcaklık azalır. (Enlem)
- Kıyı illerin tümünde yıllık sıcaklık ortalaması 10°C’den yüksektir. (Denizellik)
- Batıdan doğuya gidildikçe genel olarak sıcaklık azalır. (Yükselti–Karasallık)
- Yaz mevsiminde en sıcak yerler Güney Doğu Anadolu’da yer alır. (Karasallık–Enlem)
- Kış mevsiminde en ılık yerler Akdeniz kıyı illeridir. (Enlem–Denizellik)
- Kış mevsiminde en soğuk yerler Doğu Anadolu illeridir. (Yükselti–Karasallık)
- Yıllık ve günlük sıcaklık farkının en az olduğu yer Karadeniz’dir. (Enlem – Nemlilik)
- Kıyı ile iç kesim arasındaki sıcaklık farkı yazın azalır, kışın artar.
- Yıllık sıcaklık farkının en fazla olduğu yer Doğu Anadolu illeridir. (Yükselti–Karasallık)

(Cevap B)

6. Türkiye Avrupa’da Yunanistan ve Bulgaristan, Asya’da Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Irak, İran ve Suriye ile komşudur. Ülkemizin en uzun kara sınırı Suriye ile en kısa kara sınırı ise Azerbaycan ile dir.

(Cevap D)

7. Türkiye, rüzgâr gücü bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Rüzgâr gücünden yararlanmak, rüzgârın hızına ve sürekliliğine bağlıdır. Bu bakımdan Ege ve Marmara, bölgeleri en iyi rüzgâr potansiyeline sahip yerlerdir. Günümüz Türkiye'sinde birçok yerde rüzgâr enerji santralleri kurulmuş ve rüzgârdan elde edilen elektrik enerjisinin payı artmıştır. İzmir, Muğla, Aydın, Manisa, Çanakkale, Balıkesir, İstanbul, Osmaniye ve Hatay rüzgâr santrallerinin bulunduğu başlıca yerlerdir. Ancak soruda verilen haritaya göre Erzurum'da önemli bir rüzgar gücü potansiyeli olduğu söylenemez.

(Cevap C)

8. Volkanik (lav) tabakalarının akarsular tarafından yarılmasıyla oluşan düzlüklere volkanik (lav) platoları denir.

Ülkemizde lav platoları şunlardır:

- Erzurum–Kars Platoları
- Karacadağ Platosu
- Bingöl Platosu
- Niğde, Kayseri ve Nevşehir arasındaki kalan sahalar
- Nemrut, Süphan, Tendürek, Büyük ve Küçük Ağrı Dağları'nın çıkardığı lavlar geniş plato düzlükleri meydana getirmiştir.

(Cevap C)

9. Metalurji sanayisinde paslanmaz çelik yapımında kullanılan krom, bu özelliğinden dolayı metal ve silah endüstrisi için oldukça önemlidir. Krom: çeliğe sertlik, direnç, aşınma ve oksitlenmeye karşı koruma sağlar. Dolayısıyla bu madenin çeşitli alaşımları; mermi, deniz altı, gemi, uçak, top ve silahlarla ilgili destek sistemlerinde kullanılır. Türkiye'deki önemli krom yatakları; Guleman Bölgesi, Sivas-Erzincan-Kop Dağ Bölgesi, Fethiye-Köyceğiz-Denizli Bölgesi, Mersin-Ardana-Kayseri Bölgesi, Bursa-Kütahya-Eskişehir Bölgesi ve İskenderun-Gaziantep Bölgesi'nde bulunmaktadır.

(Cevap A)

10. Karadeniz Bölgesi'ni Doğu Anadolu Bölgesi'ne bağlayan Ovit Tüneli yapımına 2012 yılında başlanmıştır. Rize-Erzurum kara yolu güzergahındaki 2640 rakımlı Ovit Dağı'nda inşa edilmiştir. Ovit Tüneli, Türkiye'nin birinci dünyanın üçüncü en uzun tüneldir. Ovit Tüneli ile birlikte artık Karadeniz sıradağları geçilmez olmaktan çıkmış, 250 kilometre olan Rize-Erzurum yolu 200 km'ye inmiştir. Ovit Tüneli 12,6 kilometre kapalı tüp, 1,7 km açık tüp olmak üzere toplam 14,3 km ile dünyada en uzun üçüncü kara yolu tüneldir. Haziran 2018'de hizmete açılmıştır.

(Cevap A)

11. Yeraltında ve yerüstünde bulunan doğal zenginliklere maden denir. Madenler metalik ve metal dışı olmak üzere iki farklı türde toplanır. Türkiye'de bulunan metalik madenlerin başlıcaları; demir, kromit, bakır, alüminyum, manganez, kurşun, çinko, volfram, nikel, molibden, civa, antimon, uranyum ve altındır. Bor tuzu, fosfat, petrol ve kükürt ise metal dışı madenlerdendir.

(Cevap B)

12. Ülkemizde linyit yataklarının birçoğunda termik santralde bulunur. Linyit ile çalışan bazı termik santraller şunlardır; Orhaneli (Bursa), Yatağan (Muğla), Afşin–Elbistan (Kahramanmaraş), Kangal (Sivas), Soma (Manisa), Çayırhan (Ankara), Tunçbilek (Kütahya)'dır. Afşin–Elbistan Santrali linyitle çalışanlar içerisinde en fazla elektrik üreten termik santraldir.

(Cevap C)

13. Geniş Tabanlı Vadi, akarsuların yatak eğiminin azaldığı arazilerde görülür. Bu alanlarda akarsu yana aşındırma yaparak vadi tabanlarını genişletir. Bazı durumlarda taban o kadar genişler ki vadiler ova görünümünü alabilir. Bu tip vadilere en güzel örnekler Büyük ve Küçük Menderes ile Gediz ve Bakırçay akarsularının vadi tabanlarıdır.

(Cevap D)

14. Yarı kurak ve çöl iklimlerinde kayaçların dirençsiz alt ve orta bölümlerinin rüzgarlar tarafından aşındırılması ile oluşan yer şekilleridir. Bu yer şekilleri mantara benzediğinden mantar kayası veya şeytan masası olarak isimlendirilir. Ülkemizde daha çok yarı kurak sahelerde görülen bu yer şekillerine İç Anadolu Bölgesi'nde rastlanmaktadır.

(Cevap A)

15. Ülkemizde dağların doğu-batı yönünde uzanması Ege Bölgesi'nde pek çok özelliğin farklı yönde gelişmesine yol açmıştır. Ege kıyılarındadır;

- Deniz etkisi iç kesimlere kolayca sokulur.
- Kıta sahanlığı geniştir.
- Kıyıda girinti çıkıntı yani koy, körfez, yarımada fazladır.
- Kıyı ile ulaşım oldukça kolaydır.

Ulaşımın geçitlerle sağlanması ise Akdeniz ve Karadeniz'de görülen boyuna kıyı tipinin bir özelliğidir.

(Cevap D)

16. Sorudaki açıklamada özellikleri verilen toprak türü; azonal (taşınmış) topraklardan alüvyal topraklara aittir. Bu toprakların özellikleri şunlardır;

- Oldukça verimlidir.
- Kolay işlenir.
- Bulunduğu yörenin iklimi ve ana kayası hakkında bilgi vermez.
- Yoğun tarım yapılıdır.

Akarsuların taşımış olduğu alüvyonların deniz kıyısında çökmesi ve birikmesi sonucunda delta ovaları oluşur. Delta ovalarından olan Balat Ovası, Büyük Menderes ırmağının getirdiği alüvyonlarla oluşmaktadır.

(Cevap A)

17. Ülkemizde yer alan en uzun mağara Pınargözü Mağarası'dır. Bu mağaranın kesin uzunluğu daha tespit edilememiştir. Günümüzde 17 km uzunluğa kadar olan kısmı ölçülmüştür. Mağara içerisinde kaynak suyu, çağlayanlar, şelaleler bulunmaktadır. Pınargözü Mağarası Isparta ili sınırları içinde yer alır.

(Cevap B)

18. Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi amaçları; projede öncelikle taşkın, erozyon, su ve çevre kirliliği sorunlarının çözülmesidir. Ayrıca çevresel faktörlerin göz önüne alındığı arazi kullanım planlarının hazırlanması, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması, düzenli sanayileşme ve kentleşmenin sağlanması, meraların ıslahı ve orman alanlarının korunması projenin amaçları arasındadır.

(Cevap B)

1. Haritada çıkarım ve işlenim yerleri gösterilen yeraltı zenginliği, bir arada bulunan madenlerden olan kurşun-çinkodur.

Türkiye'de en önemli yataklar Elazığ–Keban, Giresun–Tirebolu, Yozgat–Akdağmadeni, Niğde–Çamardı ve Kayseri'dedir.

Kurşun-çinko, Elazığ–Keban ve Kayseri'de işlenmektedir.

(Cevap D)

2. Kalkınma projeleri, ülkemizin sahip olduğu potansiyeli harekete geçirmek için bölgesel farklılıkları dikkate alan önemli planlamalardır. Bu projelerin temel amacı bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması ve bölgelerin rekabet gücünün, istihdam oranlarının, nüfusunun, ulaşım, sanayi, sağlık ve eğitim faaliyetlerinin artırılmasının sağlanmasıdır.

(Cevap E)

3. 1980'li yıllara kadar Türkiye'nin ihracatında daha çok tütün, üzüm, fındık, incir ve pamuk gibi gelir getirisi sanayi ürünlerine göre daha az olan ürünler bulunmaktaydı. Buna karşılık ithalatta makine, elektrikli ev gereçleri, ulaşım araçları, saat ve ölçü aletleri gibi gideri yüksek ürünler fazlaydı. Ancak 1980'li yıllardan itibaren dış pazarlama açılmasıyla birlikte Türkiye ekonomisinde köklü değişiklikler olmuştur. Bu dönemde ihracatı arttırmaya yönelik politikalar olmuş ve ithalat serbest bırakılmıştır. Bu durum iç piyasada yerli üreticiyi zor durumda bıraksa da rekabet ortamı oluştuğundan ürünlerin kalitesinde önemli bir artış sağlamıştır. Böylece yerli sanayi üreticisinin kendine olan güveni daha da artmış ve ürettiği malı dış piyasaya sürmüştür. Böylece sanayi ürünleri ihracatımız hızla artmıştır.

(Cevap D)

4. Akdeniz İklimi'nin görüldüğü yerlerde doğal yetişen zeytin, kış soğuklarından etkilenen, buna karşılık yaz sıcaklığına ve kuraklığına dayanıklı bir bitkidir. Doğal yetişme alanı en dar olan bitkilerdendir. Yetiştirme alanı Akdeniz İklimi'nin görüldüğü alanlarda sınırlıdır. Üretimin yarısından fazlası Ege Bölgesi'nden karşılanır. Bu bölgemizi Marmara ve Akdeniz Bölgeleri izler. Yağlık zeytin üretiminde Ege önde gelirken, sofralık zeytin üretiminde Marmara (Gemlik sofralık zeytinleri) önde gelir. Akdeniz kıyıları zeytin tarımına elverişli olmasına rağmen, Marmara ve Ege kıyılarındaki kadar üretimi yapılmaz. Bu durumun nedeni Akdeniz kıyılarında daha kârlı olan turuncgöl, seracılık, sebze ve meyve tarımının yapılmasıdır.

(Cevap B)

5. Ham madde kaynaklarının işlenerek kullanılabilir hale getirilmesine sanayi ya da endüstri denmektedir. Türkiye'de sanayi yıl geçtikçe gelişmektedir. Ham maddelerin mevcut olması, sanayi için gerekli iş gücünün bulunması, sanayileşme için gerekli olan sermayenin ve enerji kaynaklarının varlığı, sanayi ürünlerinin satılmasında gerekli olan pazarın mevcudiyeti ve ulaşım kolaylığı gibi etkenler. Türkiye'nin hızlı sanayileşmesine yol açmaktadır.

(Cevap A)

6. Türkiye'nin UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Miras Listesi'nde yer alan eserleri şunlardır;

- İstanbul'un tarihi alanları
- Divriği Ulu Camii ve Dürüşşifası (Sivas)
- Göreme Millî Parkı ve Kapadokya (Nevşehir)
- Hattuşa (Boğazköy) – Hitit Başkenti (Çorum)
- Nemrut Dağı (Adıyaman)
- Xanthos – Leteoon (Antalya – Muğla)
- Pamukkale – Hierapolis (Denizli)
- Safranbolu şehri (Karabük)
- Troya antik kenti (Çanakkale)
- Edirne Selimiye Camii (Edirne)
- Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya)
- Bergama (İzmir)
- Bursa ve Cumalıkızık (Bursa)
- Diyarbakır kalesi ve Hevsel Bahçeleri (Diyarbakır)
- Efes Antik kenti (İzmir)
- Ani Arkeolojik Alanı (Kars)
- Aphrodisias (Aydın)
- Göbekli Tepe (Şanlıurfa)

(Cevap D)

7. Ülkemizde iki tane Nemrut Dağı bulunmaktadır. Adıyaman'da bulunan Nemrut Dağı ünlü kral heykelleri ile bilinmektedir. Diğer Nemrut Dağı ise Bitlis'te yer alır. Üzerinde büyük bir krater yer alır. Bu kraterin içinde Nemrut Gölü bulunmaktadır.

(Cevap B)

8. • İzmit ve İzmir'de bulunan limanlara bağlı olarak petrol rafinerileri kurulmuştur: ulaşım
- Batı Karadeniz'de demir çıkarılmamasına rağmen Karabük'te demir-çelik sanayi tesisi vardır: enerji kaynakları
- Türkiye'de sanayi tesisleri İstanbul, Bursa, İzmir gibi nüfusu fazla olan şehirlerde daha çoktur: pazar
- Sanayi tesislerinin kurulması ve işletilmesinde devletin sağladığı kredi olanaklarından yararlanılmaktadır: sermaye

Buna göre soruda verilen açıklamalarda sanayi tesislerinin kuruluş koşullarından ham maddeye değinilmemiştir.

(Cevap C)

9. Ülkemizde iklim çeşitliliği fazladır. Bu duruma bağlı olarak güneş ve rüzgâr enerjisi üretimine elverişli alanlar fazladır. Ülkemizde güneş ve rüzgâr enerjisi üretim alanları hızlı bir şekilde artmaktadır. Bu durum turizm faaliyetlerini artırmada etkili değildir.

(Cevap E)

10. Türkiye'nin ekonomik kaynakları denilince tarım ve hayvancılık gelir. Hayvancılık, Doğu Anadolu'nun en önemli geçim kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Anadolu'nun ortası ve Güneydoğu Anadolu yörelerinde küçükbaş hayvancılık (özellikle koyun), Anadolu'nun doğusunda ise büyükbaş hayvancılık (özellikle sığır yetiştiriciliği) önemli yer tutar. Akdeniz Bölgesi'nde kıl keçisi yetiştirilir. Ülkenin batısında besi hayvancılığı çok önemlidir. Ülkenin kuzeyinde ve kuzeydoğusunda mera hayvancılığı yapılmaktadır. Son yıllarda kümes hayvancılığı önem kazanmıştır. Tavuk çiftliklerinin sayıları özellikle Türkiye'nin batı ve orta yörelerinde hızla artmıştır. Arıcılık ülkenin hemen hemen her yöresinde önemli bir uğraştır. Ülkenin kuzeydoğusunda yer alan yaylalalar önemli arıcılık sahalarıdır. Öte yandan gezici arıcılık yıl geçtikçe önem kazanmaktadır.

(Cevap B)

11. **Aritmetik nüfus yoğunluğu;** bir yerin toplam nüfusunun o yerin yüz ölçümüne bölünmesiyle elde edilen nüfus yoğunluğudur. Aritmetik nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölgeler Marmara, Güneydoğu Anadolu ve Ege, en az olduğu bölge ise Doğu Anadolu'dur.

Yalova ülkemizin en küçük yüz ölçümüne sahip ildir. Yalova 850 km² toprağa sahiptir. Toplam nüfusu ise 211.799'dur.

(Cevap C)

12. Ülkemizdeki Kuzey Anadolu Dağları, Karadeniz kıyısına paralel uzanan dağlardır. Bolu, Iğaz, Canik, Giresun, Rize, Kaçkar, Deveci, Çimen, Kop, Mescit, Yalnızçam, Köroğlu bu dağlardan bazılarıdır. Bolkar ve Karakuş dağları ise Toros Dağları'ndandır.

(Cevap C)

13. Orta Fırat Bölümü, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesimini oluşturur. Yer şekilleri sade bir görünümüne sahiptir. Platolar ve ovalar geniş yer kaplar. Gaziantep, Şanlıurfa ve Adıyaman Platosu bölümde yer alan başlıca platolardır. Bölümün kuzeyinde Güneydoğu Toroslar yer alır. Altınbaşak, Suruç, Ceylanpınar ve Birecik Ovası başlıca ovalarıdır. Diyarbakır Ovası ise Dicle Bölümü'nde yer alır.

(Cevap B)

14. **Türkiye'de alçak kıyı düzlükleri;** Adana, Kıyı Ege, Güney Marmara Bölümü ovaları ve Çatalca–Kocaeli Platosu, Bafra ve Çarşamba ovalarıdır.

Türkiye'de kıyılarda yer alan yüksek ve engebeli araziler; Doğu Karadeniz, Yıldız Dağları, Biga Yarımadası, Menteşe Yöresi, Teke ve Taşeli Platosu'dur.

- (I) Biga Yarımadası
(II) Güney Marmara Ovaları
(III) Çarşamba Ovası
(IV) Küçük Menderes Ovası
(V) Adana

(Cevap A)

15. Türkiye'de göllerin yükseltisi batıdan doğuya doğru artar.

Bazı göllerin denizden yükselteleri şöyledir;

- Bafa Gölü – Ege – 10 m
- Tuz Gölü – İç Anadolu – 905 m
- Seyfe Gölü – İç Anadolu – 1110 m
- Hazar Gölü – Doğu Anadolu – 1235 m
- Çıldır Gölü – Doğu Anadolu – 1969 m

(Cevap D)

16. **Garig,** Akdeniz Bölgesi'nde maki ve kızılçam örtüsünün ortadan kalkmasıyla ortaya çıkan daha kısa boylu çalılardır. Maki formasyonunun çeşitli nedenlerden dolayı tahrip edildiği sahaların bitki topluluğudur.

Bazı türleri şunlardır:

Kermes meşesi, katran ardıcı, akça kesmesi, abdest bozan, diken çalısı, nane, lavanta, funda ve yase-mindir.

(Cevap B)

17. **İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan akarsular şunlardır;**

- Çarşamba suyu
- Sakarya
- Porsuk
- Kızılırmak
- Samanlı Çayı'dır.

Orhaneli, Nilüfer, Gönen ve Susurluk çayları ise Marmara Bölgesi'nde yer alan akarsulardır.

(Cevap B)

18. Tekstil, hazır giyim (konfeksiyon) ve örme (trikotaj) sanayisi çoğunlukla büyük ve orta ölçekli işletmelerde yapılır ve Türkiye'nin dış satımında da çok önemli bir yere sahiptir. Bu sanayi dalı İstanbul, İzmir, Adana, Bursa ve Ankara gibi büyük kentlerimizde gelişmiştir.

(Cevap B)

1. Türkiye'de kireç taşlarının yaygın olduğu Batı ve Orta Toroslar'da (Akdeniz Bölgesi) çok sayıda karstik şekil vardır. Türkiye'de özellikle Teke ve Taşeli Platoları, Göller Yöresi karstik arazinin en geniş alan kapladığı ve karstik şekillerin en yaygın olduğu yerlerdir.

Jipslerin üzerinde oluşan yer şekillerine ise genellikle Çankırı ve Sivas çevresinde rastlanır. Sivas–Zara arasında jips kayaların çözülmesiyle oluşan (dolin şeklinde) küçük çukurluklara rastlanılır.

(Cevap E)

2. Türkiye'de don olayının çok az görüldüğü ve yaz kuraklığı olmayan yer Karadeniz kıyılarıdır. Bu durumun nedeni ise her mevsim yağışlı olması ve kışların ılık geçmesidir. Samsun ilimizde Karadeniz kıyı kuşağında yer aldığı için don olayı çok az görülen ve yaz kuraklığı olmayan yerlerdendir. Bu nedenle belirtilen özellikteki bir bitki Samsun'da kolaylıkla yetiştirilebilir.

Muş ve Ankara, ülkemizde iç bölgelerde yer aldığı için don olayı ve yaz kuraklığı fazla görülür.

Muğla ise kışları ılık olduğundan don olayı nadir görülebilir. Fakat yaz kuraklığı görülür.

Şanlıurfa ise don olayı ve yaz kuraklığı görülen yerlerdendir.

(Cevap A)

3. Ülkemizin çeşitli bitki türlerine sahip olmasında etkili olan faktörler şunlardır;

- İklimin çeşitlilik göstermesi
- Yeryüzü şekillerinin engebeli olması
- Yükseltinin farklı olması
- Toprak tiplerinin farklı olması
- Coğrafi konumu

(Cevap A)

4. Engebeli yerlerde sürtünme (delk) rüzgar hızını azaltmada önemlidir. Ergene Havzası, Susurluk Ovası, Konya Ovası ve Harran Ovası düz olduğundan delk etkisi azdır. Menteşe Yöresi engebeli olduğundan delk nedeni ile rüzgarın hızı da azalır. Rüzgarın hızına delk (sürtünme) etkisi Menteşe Yöresi'nde daha fazladır.

(Cevap C)

5. Kâğıt sanayisi Türkiye'de önemli bir faaliyet koludur. Aksu (Giresun), Çaycuma (Zonguldak), Taşköprü (Zonguldak), Balıkesir, Dalaman (Muğla) ve Taşucu (Mersin) kâğıt fabrikaları orman alanlarına yakın yerlerde kurulmuştur. Ancak orman varlığı bakımından Türkiye'de son sırada yer alan V numaralı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kâğıt endüstrisinin kurulup gelişmesi beklenemez.

(Cevap E)

6. Akarsularımızın yatak eğimleri fazladır, bu yüzden;
- Akış hızları yüksektir.
 - Aşındırma güçleri fazladır.
 - Hidroelektrik potansiyelleri fazladır.
 - Ulaşım ve taşımacılığa elverişli değildir.
- gibi özellikler görülür.

(Cevap B)

7. Sularını okyanus ve denizlerle bağlantısı olmayan göllere boşaltan veya bir çölde kuruyup kaybolan akarsular kapalı havza özelliğindedir. Van Gölü, Tuz Gölü, Akşehir, Eber Gölü, Aras, Kura gibi havzalar, Türkiye'nin başlıca kapalı havzalardır.

Göller Yöresi'ndeki Beyşehir-Eğirdir gölleri yeraltı ırmakları vasıtasıyla denizlere sularını gönderebilmektedir. Bu nedenle bu göllerin havzaları açık havza özelliğindedir.

(Cevap A)

8. Bitki örtüsünün gür olması, yağış miktarının fazla olması, nemliliğin fazla olması, sıcaklık farkının az olması kimyasal çözülme artırdığı için toprak oluşumu kolaylaştırır. Sıcaklık farkının fazla olduğu alanlarda ise fiziksel çözülme görülür. Fiziksel çözülmede ise toprak oluşumu zordur. Soruda verilen illerden ise kimyasal çözülmenin fazla olduğu yer Trabzon'dur.

(Cevap B)

9. **Trakya Yarımadası'nda toprakları bulunan iller şunlardır:**

- Kırklareli
- Edirne
- Tekirdağ
- İstanbul
- Çanakkale

Balıkesir ve İzmit illerinin ise Trakya Yarımadası'nda toprakları bulunmamaktadır.

(Cevap D)

10. **Türkiye'de balıkçılığın fazla gelişmemesinin nedenleri şunlardır;**

- Açık deniz balıkçılığının yapılmaması
- Balıkçılık için gerekli donanıma sahip teknelerin olmaması
- Kıta sahanlığının dar olması
- Yanlış avlanma yöntemleriyle balık avlanması
- Su ürünlerini değerlendirmek ve saklamak için gerekli olan soğuk hava depolarının yetersiz olmasıdır.

(Cevap B)

11. • Türkiye toplam incir üretiminde en önde Ege Bölgesi, Aydın ve İzmir illeri yer alır (%90). Kalan az miktardaki kısım ise Akdeniz ve Karadeniz kıyıları ile Güney Marmara ve Güneydoğu Anadolu'da yetişir.
- Anavatanı Doğu Akdeniz kıyılarıdır.
- Kışları ılık, yazları sıcak ve kurak yerler ister. Düşük kış sıcaklığına karşı hassas olduğundan iç bölgelerimizde fazla yetişmez.
- Türkiye'nin yurt dışına ihraç ettiği önemli tarım ürünleri arasında yer alır.
- Türkiye, dünya incir üretiminde ilk sırada yer almaktadır.

(Cevap E)

12. Türkiye'de demir yolu ulaşımında son yıllarda önemli gelişmeler olmuştur. Eski sistemle yapılmış konvansiyonel hatlar yenilenmektedir.

Derince, Bandırma, Alsancak, Samsun, İskenderun ve Mersin Limanlarında deniz yolu-demir yolu, demir yolu-deniz yolu bağlantılı kombine taşımacılık yapılmaktadır.

Antalya limanına direk demir yolu bağlantısı bulunmamaktadır.

(Cevap B)

13. 15 ile 65 yaş arasında bulunan yani çalışma çağındaki nüfus iş gücünü oluşturmaktadır. İş gücü de kendi içinde nitelikli ve niteliksiz olmak üzere ikiye ayrılır. Bir sanata, eğitime veya beceriye dayanan nitelikli iş gücü sanayileşme açısından önem taşımaktadır. Sanayideki otomasyon sistemlerinin gelişmesi nitelikli iş gücüne duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Ancak Türkiye hem nitelikli hem de niteliksiz iş gücü bakımından büyük bir potansiyele sahiptir. Bu nedenle sanayi kuruluşları bu bakımdan sıkıntı çekmemektedir.

(Cevap D)

14. Haritada işaretlenen yerlerden; (I) Gaziantep çevresi, (II) Bursa ve çevresi, (III) Kocaeli, (V) Zonguldak ve çevresidir. Bu alanlarda sanayi faaliyetleri gelişmiştir. Bu nedenden dolayı da nüfus yoğunluğu da fazladır.

(IV) Rize ve çevresinde ise sanayi faaliyetleri gelişmemiştir. Bu nedenle nüfusu da azdır.

(Cevap D)

15. Kil ve kaolen depoları, seramik sanayisinde de ham madde olarak kullanılmaktadır. Seramikten yapılan fayans, banyo, tuvalet ve yemek takımı üretiminde İstanbul, İzmit, Bilecik (Bozüyük ve Söğüt), Kütahya, Çanakkale ve Eskişehir kentleri gelişmiştir. Sivas'ta bu endüstri kolu gelişmemiştir.

(Cevap A)

16. Ülkemizde dünya miras listesine alınmış yerler:

- Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası
- İstanbul'daki Tarihi Yerler
- Göreme Millî Parkı ve Kapadokya (Nevşehir)
- Hattuşaş Hitit Başkenti
- Nemrut Dağı
- Pamukkale ve Hierapolis Milli Parkı
- Ksantos – Letoon Tarihi Safranbolu Şehri
- Truva (antik şehri)
- Selimiye Cami ve Külliyesi
- Neolitik Dönem Çatalhöyük Kalıntıları
- Bergama
- Bursa ve Camalıkızık
- Diyarbakır Kalesi ve Surları
- Efes
- Ani Arkeolojik Alanı
- Aphrodisias
- Göbekli Tepe

Pamukkale Hierapolis ve Göreme Milli Parkı (Kapadokya) hem kültürel hem doğal miras olarak, diğerleri ise yalnızca kültürel miras olarak listeye alınmıştır.

(Cevap C)

17. Türkiye'nin en güneyinden 36° kuzey paraleli, en doğusundan ise 45° doğu meridyeni geçer. Buna göre Türkiye'nin en güneydoğu köşesine daha yakın olan IV nolu bölgedir.

(Cevap D)

18. Denizellik-Karasallığın etkili olduğu yerlerde iklim, bitki örtüsü, tarım ürünün ve hayvan türleri çeşitlilik gösterir. Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrilidir.

(Cevap C)

1. Ülkemizdeki en zengin bakır yataklarından biri de Elâzığ'ın Maden ilçesinde bulunur. Buna bağlı olarak Elâzığ'da bakır işletmeleri kurulmuştur fakat bu tesisler haritada yanlış yerde gösterilmiştir. Çünkü Elâzığ Güneydoğu değil Doğu Anadolu'da bulunur.

(Cevap B)

2. Türkiye'de, gemilerin yapım, bakım ve onarım hizmetlerini yaptığı en önemli tersaneler, İstanbul ile İzmit arasında yer almaktadır. Gölcük, Tuzla, Pendik ve Haliç bu tersanelerden bazılarıdır.

(Cevap A)

3. Aynı boylam üzerinde yer alan merkezlerde;

- Yerel saat,
- Öğle vakti (Gölgenin en kısa olduğu an)
- Herhangi bir meridyenle olan zaman ve açı farkı aynıdır.
- Sadece 21 Mart ve 23 Eylül günü Güneş'in doğuş ve batış saatleri aynıdır. Yılın diğer günleri Güneş'in batış ve doğuş saatlerinde farklılıklar yaşanır.

(Cevap B)

4. Bağıl nem; yağışın başlaması için %100 olması gereken nemdir. Sıcaklık ile ters, yükselti ile doğru orantılıdır. Yıllık sıcaklık ortalamaları açısından ülkemizin en sıcak bölgesi Güney Doğu Anadolu'dur. Bu nedenle bağıl nem en düşüktür. Karadeniz, yıl boyunca hem daha serin olduğu hem de atmosferde mutlak nem bulunduğu için bağıl nemin en yüksek olduğu bölgemizdir.

(Cevap E)

5. Ülkemizde hidroelektrik enerji potansiyelinin yaklaşık üçte birine Fırat Havzası sahiptir. Bunu Dicle, Doğu Karadeniz, Çoruh ve Kızılırmak Havzaları izler. Fırat Havzasındaki hidroelektrik santralleri şunlardır: Atatürk, Karakaya, Keban, Karakamış ve Özlüce Santralleridir. Burada üretilen elektrik enerjisi Türkiye'deki hidroelektrik santraller bünyesinde üretilen toplam elektrik enerjisinin önemli bir kısmına tekabül etmektedir.

(Cevap C)

6. Nadas yönteminin uygulandığı bölgelerde, tarım arazileri bir yıl ekilip diğer yıl toprağın su ve mineral ihtiyacını karşılaması için ekilmez. Ancak sulama, gübreleme, tohum ıslahı gibi tarımsal teknolojilerin gelişmesi bir bölgedeki nadas arazilerini azaltarak her yıl kullanılabilen verimli tarım arazilerine dönüşmesini sağlar.

(Cevap E)

7. Türkiye'nin Asya ve Avrupa kıtaları arasında doğal bir köprü konumunda olması ve kara yolu ulaşım ağının giderek yaygınlaşması transit ticaretin gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Ülkemizde devam eden ve ileride yapılacak olan yol projeleriyle birlikte kara yollarımızın standartlarının yükseltilmesi, Türkiye'de transit ticaretin yoğunlaşmasını ve bu ticaretten elde edilen gelirlerin artmasını sağlayacaktır.

(Cevap B)

8. Şehirlerin fonksiyonlarına göre sınıflandırılmasında, çeşitli özellikleri dikkate alınır. Fonksiyon kriterlerine göre yapılan sınıflandırmada tarım, sanayi, kültür, idari yapı ve askeri özellikler, turizm, ulaşım ve ticaret ön plana çıkabilir. Bazı şehirler ise birden fazla fonksiyonludur. Çankırı, Niğde, Rize ve Yozgat gibi şehirler tarım şehridir. Bursa ise hem tarım hem de sanayi şehirlerindedir.

(Cevap E)

9. (I) **Otomotiv endüstrisinin geliştiği yerler:** İstanbul, Bursa, İzmir, İzmit, Aksaray, Adapazarı, Adana, Gaziantep ve Eskişehir'dir.
 (II) **Orman ürünlerinin geliştiği yerler:** Kastamonu, Bolu, Bartın, Sinop, Antalya, Muğla, Isparta, Adapazarı, Afyon, Balıkesir, Zonguldak, Giresun, İzmit, Mersin, Ayancık, Bafra ve Devrek'tir.
 (III) **Bakır işleme tesislerinin geliştiği yerler:** Samsun, Elazığ ve Murgul (Artvin)'dir.

(Cevap B)

10. Cıva, sıvı olarak bulunan tek metal madendir. Ülkemizdeki cıva yatakları; İzmir, Konya, Niğde, Balıkesir ve Uşak'tır. Sivas ilimizde en fazla çıkarılan maden ise demirdir.

(Cevap A)

11. Türkiye'nin jeolojik evriminin bir sonucu olarak kuzeyinde Kuzey Anadolu Dağları, güneyinde Toros Dağları çözünmeye gayet uygun, kalın, tektonik bakımdan parçalanmış, karstlaşmaya uygun araziler yaygındır. Her bölgemizde mağaralar görülse de kireç taşının saf, kalın olduğu Toroslar karstlaşmaya daha uygundur. Bunun dışında Sivas doğusunda Zara ve Hafik ilçelerinde de karstlaşmaya uygun jips (alçı taşı) formasyonları görülür.

(I) Sivas –Zara – Jips (alçıtaşı) karstik şekilleri görülür.

(II, III, IV, V) Bu sahalarda ise kalker karstik şekilleri görülür.

(Cevap A)

12. Ülkemizdeki akarsular beslenme türlerine göre; yağmur sularıyla, kar ve buz sularıyla, kaynak sularıyla ve göl kaynaklı beslenen akarsular olarak ele alınır. Özellikle arazi yapısının karstik ve kırıklı olduğu sahalarda bir çok akarsu kaynak sularıyla beslenmektedir. Bu tür akarsuların akımı yaz aylarında da fazladır. Akdeniz Bölgesi'ndeki Aksu, Manavgat ve Köprüçay karstik kaynaklarla beslendikleri için debilerinin yaz aylarında fazla düşme yaşanmaz.

(Cevap E)

13. Türkiye'de tarımsal faaliyetleri ve verimliliği etkileyen başlıca doğal ve beşerî faktörler; iklim, yeryüzü şekilleri, toprak ve toprağın bakımı, sulama, gübreleme, tarımda ıslah ve ilaçlama, makineleşme, pazarlama ve tarımı destekleyen kuruluşlardır. Seçeneklerde verilenler ile bu faktörlerin doğru eşleştirilmesi ise şu şekildedir;

- Verimin artması için tohumların melezleştirilmesi işlemleri yapılmaktadır: (tohum ıslahı)
- Tarım ürünlerinde görülen hastalık ve bu ürünlere zarar veren böcekler ve kemirgenlere karşı çeşitli yöntemler uygulanmaktadır: (ilaçlama)
- 1950'li yıllara kadar insan ve hayvan gücüne dayalı olarak yürütülen tarımsal etkinliklerde, bu tarihten sonra traktör ve biçerdöver kullanımı yaygınlaşmıştır: (makineleşme)
- Çiftçilerin ürettiği ürünler Çaykur, Tariş, Çukobirlik, Fiskobirlik ve Toprak Mahsulleri Ofisinde uygun fiyatlarla satın alınmaktadır: (tarımı destekleyen kuruluşlar)
- Dağlık ve eğimli alanların geniş yer tutması, tarım yapılabilecek düzlüklerin kapladığı alanın az olmasına neden olmuştur: (yer şekilleri)

Buna göre E seçeneği doğal, diğerleri beşeri koşullar arasında yer alır.

(Cevap E)

14. Yalnızca bir kenarında büyük bir dağ sırası uzanan ovalara, dağ eteği ovası denir. Türkiye'de dağ eteği ovalarının en ünlü örnekleri Hatay'ın Payas ve Erzin ovalarıdır. Bir yanını Amanos Dağları'na vermiş olan bu ovalar, dağ eteği ovalarının tipik örneğidir.

(Cevap C)

15. Bazı göllerimizin oluşumunda birden fazla faktör aynı derecede etkili olmuştur. Bu tip göllere ise "karma yapılı göller" adı verilir. Türkiye'nin en büyük gölü olan Van Gölü hem tektonik hem de volkanik olayların etkisi ile oluşmuştur. Eğirdir ve Beyşehir göllerinin oluşumunda da tektonik ve karstik olaylar etkili olmuştur. Oysa ki Tuz Gölü yer kabuğu hareketleri sırasında oluşan çukur alanlarda suların birikmesi sonucunda meydana gelen tektonik göllerdendir.

(Cevap A)

16. Türkiye ekonomisinin temel sektörlerinden biri olan sanayi, cumhuriyetin ilk yıllarında geri bir durumdaydı. Bu dönemde ülkemizin ekonomisi tarıma dayalıydı. Ayrıca özel sektörde yeterli sermaye birikimi olmadığından yatırımların büyük bir kısmı devlet tarafından gerçekleştirilmekteydi. Ancak bugün ülkemizin sanayi kuruluşları, gıda ürünlerinden dokumaya, demir-çelikten otomotive, rafinerilerden beyaz eşyaya kadar çok büyük bir çeşitliliğe sahiptir. Türkiye'de istihdam edilen nüfusun yaklaşık %25'inin çalıştığı sanayi sektörü, ülke millî gelirinin de %29'unu oluşturmaktadır. Sanayi etkinliklerinin Türkiye ekonomisine en büyük katkısı ise dış satım (ihracat) sektöründe gerçekleşmektedir. 1970'li yılların sonundan itibaren Türkiye'de sanayi ürünlerinin dış satımdaki payı diğer sektörleri geride bırakmıştır. 2018 yılı itibarıyla Türkiye dış satım ürünlerinin %93,5'ini sanayi ürünleri oluşturmaktadır. Sanayi ürünleri içerisindeki en büyük pay ise yaklaşık %17'lik bir oranla otomotiv sektörüne aittir. Bu sektörü konfeksiyon (hazır giyim), petrokimya ürünleri (gübre, ilaç, sabun, boya, kozmetik gibi), elektrikli ev eşyaları ve gıda sanayisi ürünleri takip eder. Sanayileşmeye bağlı olarak yerli ham maddeler daha çok işlenerek satılmaya başlanmıştır. Böylece ihracatta ham maddenin değil sanayi ürünlerinin payı artmıştır.

(Cevap C)

17. Türkiye 36° kuzey – 42° kuzey paralelleri ile 26° doğu – 45° doğu meridyenleri arasında yer aldığından güneybatı köşesinde 36° kuzey paraleli ile 26° doğu meridyeni geçmektedir.

(Cevap A)

18. IV. Jeolojik Zaman Türkiye'nin bugünkü görünümünü kazandığı zamandır. Fay kuşakları boyunca görülen çökme ve yükselmeler sonucunda Ege Denizi ve boğazların oluşması, yine fay hatları boyunca zayıf direnç alanlarında görülen volkanik faaliyetler sonucu özellikle Orta ve Doğu Anadolu'daki volkanik dağların oluşması, Arap Levhası'nın hareketleri nedeniyle Doğu Anadolu'nun sıkışıp yükselmesi ve dağların arasında ya da sığ kıyılarda özellikle akarsu biriktirmesi sonucu ovaların oluşması bu jeolojik zamanda gerçekleşmiştir.

I. Jeolojik Zamanda (370-170 milyon yıl önce) **masif** adı verilen ilk kıta çekirdekleri oluşmuştur. Başkalaşıma uğrayarak dirençli ve sert kütleler haline gelen bu masiflerin Türkiye'de görüldüğü başlıca araziler arasında Yıldız Dağları gelir.

(Cevap C)

1. Günümüzde Türk kültürüne ait eserlere Çin'den başlayıp Fas'a, Avrupa'da ise Balkanlar'dan Macaristan'a kadar geniş bir coğrafyada rastlamak mümkündür. Örneğin Hindistan'da yer alan Tac Mahal, Bosna Hersek'te bulunan Mostar Köprüsü, Mısır'da yapılmış olan Kavalalı Mehmet Ali Paşa Camisi, Özbekistan'da yer alan Şirdar Medresesi, Moğolistan'daki Orhun Yazıtları, dünyada Türk izlerinin bulunduğu yerlerin başlıcalarıdır. Ancak Sümela Manastırı bu eserler arasında yer almaz.

(Cevap B)

2. Türkiye'de coğrafi bölgeler, bölümler ve yöreler arasında nüfus miktarı ve yoğunluğu yönünden farklar bulunmaktadır. **Nüfus dağılışında etkili olan faktörler doğal ve beşeri faktörler olarak ikiye ayrılır.**

Doğal faktörler: İklim, yer şekilleri, toprak özellikleri, bitki örtüsü ve su kaynaklarıdır.

Beşeri faktörler: Sanayileşme, tarım, turizm, ulaşım, ticaret ve maden havzalarıdır.

(I), (III), ve (V) nolu yerler toprak özellikleri ile modern tarımın yapıldığı yerler olduğundan nüfus yoğunluğu fazladır. (V) Çukurova, (III) Gediz, (I) Bursa Ovaları gibi toprak verimliliğinin yüksek olduğu yerlerde nüfus yoğunluğu artar.

(II) Batı Karadeniz'de taş kömürü yatakları çevresinde kurulan demir-çelik fabrikaları nüfus yoğunluğunu arttırmıştır. Ancak IV nolu (Menteşe Yöresi) yerde nüfus yoğunluğu, yer şekillerinin engebeli ve ulaşımın zor olmasından dolayı azdır.

(Cevap D)

3. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü olan NATO, 1949'da ABD, İngiltere, Kanada, Belçika, Hollanda, Fransa, İtalya, İzlanda, Danimarka, İsveç, Portekiz ve Lüksemburg tarafından kurulmuştur. Türkiye, Almanya, Yunanistan ve İspanya örgüte sonradan üye olmuştur. Merkezi Belçika'nın başkenti Brüksel'de bulunan NATO, üye ülkelerden herhangi birine yapılan saldırıyı tüm üye ülkelere yapılmış olarak kabul etmektedir.

(Cevap D)

4. **Kapıkule Sınır Kapısı:** Türkiye-Bulgaristan sınır kapısıdır. Edirne kentine 16 km uzaklıktadır. İlk olarak 1930 senesinde sınır karakolu olarak kurulmuştur. 1953 yılına gelindiğinde Bakanlar Kurulu kararı ile sınır kapısı haline getirilmiştir. Türkiye'nin en çok ihracat ve ithalat yapılan kapısıdır. Kapıkule Avrupa'nın en yoğun sınır kapısıdır. Meksika'daki Elpasa sınır kapısından sonra dünyada yoğunlukta ikinci sıradadır. Özellikle Avrupa'dan izin döneminde gelen Türkler kapıda büyük yoğunluğa neden olmaktadır.

(Cevap B)

5. Ülkemizin yaklaşık % 27'si ormanlarla kaplı olup bu ormanların büyük çoğunluğu kıyı kesimlerinde yer almaktadır. Ormanlar, ağaçların yaprak özelliklerine göre iğne ve geniş yapraklı olmak üzere iki gruba ayrılır. İğne yapraklı ağaçlar yıl boyunca yeşilliklerini korur. Bu gruba kızılçam, karaçam, sarıçam, köknar, sedir, ladin ve servi gibi ağaçlar girmektedir. Kışın yaprağını döken geniş yapraklı ağaçların en yaygın türleri ise; meşe, kayın, gürgen, kestane, kızılgağaç, kavak, ıhlamur, akçağaç ve dişbudaktır.

(Cevap D)

6. İç Anadolu Bölgesi'nde yağış miktarının az olmasına bağlı olarak;

- Nadas alanları fazladır.
- Daha çok kuraklığa dayanıklı tarım ürünleri yetiştirilir.
- Doğal bitki örtüsü cılızdır.
- Tarımda sulamaya duyulan ihtiyaç fazladır.
- Tarım ürün çeşidi ve verimi azdır.
- Yerleşmeler toplu haldedir.
- Küçükbaş hayvancılık gelişmiştir.

İç Anadolu Bölgesi'nde yer şekillerinin sade görünümlü olmasına bağlı olarak tarıma elverişli düzlükleri geniş yer kaplar. Bu nedenle tarımda makineleşme yaygındır.

(Cevap E)

7. Türkiye genel olarak maden çeşitliliği yönünden zengin bir ülkedir. Türkiye'de maden çeşitliliği ve rezervlerinin en fazla olduğu bölge Doğu Anadolu olup özellikle Yukarı Fırat Bölümü bu bakımdan çok zengindir. Bunun nedeni bölgenin jeolojik yapısıyla ilgilidir. Yukarı Fırat Bölümü yeraltı kaynakları bakımından Türkiye'nin en zengin bölümüdür. Demir, krom, bakır, linyit ve kurşun çıkarılan başlıca madenlerdir.

(Cevap A)

8. Deniz üzerine inşa edilen Türkiye'nin ilk havalimanı, Ordu-Giresun Havalimanı'dır. Ordu'nun Gülyalı İlçesi'nde yapımı tamamlanan Türkiye'de ve Avrupa'da deniz üzerine dolguyla yapılan ilk, dünyada ise üçüncü havalimanıdır. Ülkemizde Karadeniz'de bulunmaktadır.

(Cevap B)

9. Ülkemizde son yıllardaki TÜİK verilerine göre ipek böcekçiliği adına en önemli üretim alanlarını Diyarbakır (48 ton yaş koza üretimi) ve Antalya (25 ton yaş koza üretimi) oluşturmaktadır.

(Cevap D)

10. Ham maddelerin enerji kullanılarak mamul ve yarı mamul duruma getirilmesi faaliyetlerine sanayi ya da endüstri denir. Türkiye'de yer alan demir-çelik fabrikaları: Karabük, Ereğli, İskenderun, Kırıkkale, Sivas ve İzmir'dir.

(Cevap C)

11. Ülkemizde, Doğu Anadolu Bölgesi sahip olduğu doğal ve tarihi değerleriyle önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Fakat turizm yeteri kadar gelişmemiştir.

Bu duruma neden olarak bölgede;

- Ulaşımın gelişmemiş olması
- Turizm değerlerinin yeteri kadar tanıtılmamış olması
- Konaklama tesislerinin yaygın olmaması
- İklim koşullarının elverişsiz olması

etkili olmuştur.

(Cevap B)

12. Ülkemizde en çok tarımı yapılan ürünlerden biri olan nohut üretiminin özellikleri şunlardır:

- Yarı kurak iklimlerde yetiştirilen tarım ürünüdür.
- Ekimi en çok yapılan baklagildir.
- Türkiye'nin ihraç ürünleri arasında yer alır.
- Başta İç Anadolu Bölgesi olmak üzere iç bölgelerde tarımı yoğunlaşmıştır.
- Türkiye dünya nohut üretiminde beşinci sıradadır.

(Cevap C)

13. Karadeniz Dağları'nın özellikleri ve etkileri şunlardır:

- Karadeniz Dağları kıyıya paralel olarak uzandı-ğından,
- Boyuna kıyı tipi oluşur.
- Kıta sahanlığı (kıta şelf) dar olur.
- Delta oluşumu zordur.
- Kıyıların girinti çıkıntısı azdır.
- Falezlere yaygın olarak rastlanılır.
- Kıyı ile iç kesim arasında ulaşım zordur, doğal geçitlerle sağlanılır.
- Yamaç yağışlarının belirgin olarak yaşanmasına neden olur.
- Kıyı ile iç kesim arasında iklim farklılaşmasına neden olur.
- Karadeniz Dağları en fazla yükseltiyi Doğu Karadeniz Bölümü'nde ulaşıır.
- Koy, körfez ve doğal liman oluşumu azdır.

(Cevap C)

14. Tortul tabakaların sert olanları kıvrılmayıp kırılırlar. Tabakaların kırılma yüzeyine fay denir. Fay hattı boyunca yükselen bloka horst, çöken bloka da graben denir. Ülkemizde Kıyı Ege Bölümü'ndeki;

- Madra Dağı,
- Yunt Dağı,
- Aydın ve Menteşe Dağları birer horst özelliğindedir.

Bu dağlar arasında; Bakırçay, Gediz, Küçük Menderes ve Büyük Menderes Ovalarının yer aldığı çukurluklarda birer graben özelliğindedir.

(Cevap A)

15. Ülkemizde oluşum bakımından farklı göller bulunmaktadır. Türkiye'de göller oluşumlarına göre doğal ve yapay göller olarak sınıflandırılır.

Doğal Göller: Tektonik, Buzul, Volkanik, Karstik

Set Gölleri: Alüvyal Set, Volkanik Set, Heyelan Set, Kıyı Set

Yapay Göller: Akarsular üzerine kurulmuş olan baraj gölleridir. Ülkemiz hidroelektrik bakımından zengindir.

(Cevap C)

16. Akarsuların taşıdıkları malzemeyi deniz veya göle ulaştıkları yerlerde biriktirmesiyle oluşan ovalara delta ovaları denir. Haritada gösterilen alanlardaki delta ovaları şunlardır:

- Çarşamba Delta Ovası
- Büyük Menderes Delta Ovası
- Küçük Menderes Delta Ovası
- Sakarya Ovası
- Bafra Delta Ovası

(Cevap E)

17. Karstik aşındırma şekilleri: Lapyalar, dolinler, ovalar, polyeler, mağaralar ve obruklardır.

Obruk: Karstik arazilerdeki mağara tavanlarının çökmesi ya da yatay tabakaların derine doğru fazla oyulması ile meydana gelir. Konya–Aksaray arasındaki Obruk Platosu'nda, obrukların yaygın olmasından dolayı platoya bu ad verilir.

(Cevap E)

18. Türkiye'de dar alanlarda toprak türlerinin değişmesi sıcaklık ve yağış koşullarının değişmesiyle ilgilidir. Çünkü toprak çeşitliliğinde iklim faktörünün etkisi çok fazladır. İşte bu nedenle ülkemizde yer şekillerinin kısa mesafelerde değişmesi ve yükselti özelliklerinin farklılaşması zengin toprak çeşitliliğinin yaşanmasına neden olur.

Enlem ve meridyenlerin toprak çeşitliliği ile ilgili etkileri azdır. Özellikle meridyenlerin hiç yoktur.

(Cevap D)

1. Ülkemizde arıcılık faaliyeti, çiçek çeşitliliğinin bulunduğu kırsal yörelerin daha çok yaylalarında öne çıkan bir hayvancılık faaliyetidir. Aynı şekilde mera hayvancılığı da otlakların geniş yer tuttuğu kırsal alanlarda yapılan hayvancılık faaliyetleridir. Bu nedenle arıcılık ve mera hayvancılık faaliyetinin yapıldığı kırsal yöreler nüfuslanma açısından km² ye düşen insan sayısının yoğun olmadığı yerlerdir. Fakat intansif (modern) tarım ve sanayi gibi ekonomik faaliyetler ise istihdam koşullarının elverişli olmasına bağlı olarak ülkemizde nüfusun yoğunlaştığı yörelerdeki ekonomik faaliyetler olarak öne çıkar.

(Cevap E)

2. İstanbul, Ankara, İzmir ve Erzurum kentlerinin fonksiyon olarak özelliği idari, askeri ve turizm-kültür kentleri olmalarıdır. Ankara başkent özelliği sayesinde idari kent özeliğindedir. Erzurum kenti de askeri fonksiyonda bir kenttir. Kültürel kentlerimiz arasında İstanbul, Ankara, İzmir sayılabilir. Adana kenti, fonksiyon olarak endüstri, tarım ve ulaşım kentidir.

(Cevap B)

3. Günümüzde yurt dışında bulunan yaklaşık 4,6 milyon vatandaşımızın yarısından fazlası Almanya'da yaşamaktadır. Bu ülkeyi sırasıyla; Hollanda, Fransa, Suudi Arabistan ve Avusturya takip etmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra Avrupa ülkelerinde sanayi sektöründe çalışacak iş gücü sıkıntısı ortaya çıkmıştır. Bu dönemde birçok Avrupa ülkesi Türkiye'den işçi talep etmiştir. Bunların başında ise Almanya gelir.

(Cevap E)

4. Termik santrallerde fosil yakıtların kullanımı sonucu bacalardan çıkan gazlar, partikül maddeler ve tozlar atmosferde birikerek hava kirliliğine neden olur. Bu durumun Ege Bölgesi'nde görülme olasılığı yüksektir. Örneğin Soma Termik Santrali'nin (Manisa) bacalarından yüksek miktarda salınan kükürt ve azot oksit türü gazların atmosferde su buharı gibi bileşenlerle tepkimeye girmesi sonucu asit yağmurları oluşabilmektedir. Asit yağmurlarının canlıların yanı sıra çevreye yönelik olumsuz etkileri vardır. Termik santrallerden çıkan küllerin toprak yüzeyi ile bitkilerin üzerine kaplanması sonucu tarım ürünlerinde verim kaybı, bitkilere ait gelişimin yavaşlayarak zamanla durması gibi olumsuzluklar ortaya çıkabilir. Ayrıca termik santrallerin neden olduğu hava kirliliğine bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarında ciddi bir artış olduğu görülmektedir.

(Cevap A)

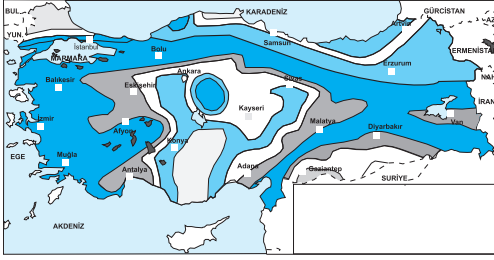
5. Türkiye bulunduğu coğrafi konum nedeniyle birçok farklı ticari, ekonomik, askeri ve siyasi uluslararası kuruluşlara üyedir. Aynı anda NATO, Avrupa Konseyi, Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı, Karadeniz Ekonomik İş Birliği, Ekonomik İş Birliği Örgütü, G-20 ve İslam Konferansı Örgütü üyesi olan tek devlettir. Avrupa Ekonomik Teşkilatına ise üye değil aday durumundadır.

(Cevap E)

6. Los Angeles tipi hava kirliliği daha çok yaz aylarında etkili olan ve egzoz gazı kaynaklı bir kirlilik tipidir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin büyük kentlerinde araç sayısı da çok fazladır. Egzozlardan çıkan karbonmonoksit, azotoksit ve sülfüoksitler, güneş ışınlarının etkisiyle karbondioksit dönüşür. Eğer bu kent, Los Angeles gibi okyanus kıyısında yer alıyorsa okyanustan gelen ve nemle ağırlaşan hava, şehrin üstünü örter. Bu tip hava kirliliği de solunum hastalıkları ile kalp ve damar rahatsızlıklarına neden olur. Günümüzde araç trafiğinin çok yoğun olduğu ve deniz kenarında yer alan kentlerin çoğunda bu tip kirlilik görülebilmektedir. İstanbul'da da bu tip hava kirliliği zaman zaman etkili olmaktadır.

(Cevap E)

7.

Türkiye'nin deprem kuşakları haritası incelendiğinde Erzincan Ovası, Adapazarı Ovası, Büyük Menderes Havzası ve Amasya-Tokat çevresi I. derece deprem kuşağında yer aldığından buralarda şiddetli yer sarsıntılarının görülme olasılığı fazladır. Obruk Platosu (Konya-Aksaray arası) ise IV. ve V. deprem kuşağında yer aldığından yer sarsıntılarının görülme olasılığı çok azdır.

(Cevap C)

8.

Türkiye hayvan sayısının ve çeşitliliğinin fazla olması yönüyle önemli bir potansiyele sahiptir. Türkiye'de yalnızca Doğu Anadolu Bölgesi'nde iklim ve yer şekillerinin tarımsal faaliyetleri olumsuz etkilemesi yüzünden hayvancılık birinci ekonomik faaliyet olarak yapılır. Erzurum-Kars Yöresi gibi tarımın sınırlı olarak yapıldığı yerlerde halkın temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Ülkemizde büyükbaş sayısı en fazla olan bölge Doğu Anadolu'dur.

(Cevap E)

9.

Yer fıstığı; sıcak ve nemli iklim şartlarında ve gevşek topraklarda tarımı yapılır. Türkiye'de üretiminin % 80'ini Akdeniz Bölgesi'ndeki Adana, Osmaniye, Hatay ve Mersin illeri karşılar. Ege ve Marmara Ovalarında da üretilir. Yıllık yer fıstığı üretimi 140 bin tonun üzerindedir. Yağ elde edilme özelliği yanında kuruyemiş olarak da tüketilir.

(Cevap C)

10.

Soruda açıklanan proje Kanal Edirne Projesidir. Bu proje ile Meriç Nehri üzerinde meydana gelen taşkınların önlenmesi amaçlanmıştır. Yaşanan taşkınlarda Türkiye ile Yunanistan arasında bulunan Pazarkule Sınır Kapısı ile bağlantı kesilmekte, tarihten itibaren yanısıra Karaağaç mahallesindeki tarım alanları ve meskenler sular altında kalarak büyük zarar görmekteydi. 2018 yılında büyük oranda tamamlanan proje kapsamında Karaağaç mevkiini taşkınlardan korumak için yapılan kanal ile nehir sularının bir kısmı kontrol altına alınmıştır. Böylece tarım alanları taşkınlardan korunmuş ve bölgede yaşayan vatandaşların can ve mal güvenliği sağlanmıştır. Ayrıca projenin tamamlanmasının ardından kanal etrafında oluşturulan rekreasyon alanları, yürüyüş ve bisiklet parkuru ile birlikte bölge insanı dinlenme ve eğlence alanlarına da kavuşmuştur.

(Cevap A)

11.

Odunun bir ham madde olarak kullanılmasıyla gelişen en önemli sanayi kolu kağıt ve selülozdur. Türkiye'nin ilk kağıt fabrikası 1934 yılında İzmit'te kurulan SE-KA'dır.

- Çaycuma – Zonguldak
- Aksu – Giresun
- Taşköprü – Kastamonu
- Balıkesir, Dalaman (Muğla)
- Taşucu – Mersin
- Çay – Afyonkarahisar

gibi yörelerde kağıt fabrikaları bulunmaktadır.

(Cevap B)

12.

Tarım ürünlerimizin yoğunluk kazandığı yerlerde iç ticaret canlanmıştır.

- Akdeniz kıyıları → Turfandacılık, Pamuk
- Ege kıyıları → Zeytin, üzüm, incir, tütün
- Güney Marmara → Zeytin, ipek böcekçiliği
- Karadeniz → Balıkçılık
- Doğu Karadeniz → Çay, Fındık
- İç Anadolu → Tahıl
- Kuzeydoğu Anadolu → Hayvansal ürünler

(Cevap E)

13. Kireç taşları üzerindeki küçük kanalcıklara lapyta denir. Ülkemizdeki karstik aşındırma şekillerinden lapyaların görüldüğü yerler; Batı ve Orta Toroslarda Gidengelmaz Dağı, Bolkar Dağı, Geyik Dağları ve Aladağlar'dır.

(Cevap B)

14. Türkiye'nin dünyadaki en önemli yer altı kaynağı bor tuzu bileşikleridir. Türkiye, sahip olduğu yaklaşık 3,2 milyar tonluk bor mineralleri rezervi ile dünyadaki toplam rezervin yaklaşık %72'sini elinde bulundurmaktadır. Ancak, başta Çin olmak üzere birçok ülkeye sattığımız mermer, ihraç ettiğimiz madenlerden elde ettiğimiz gelirin yaklaşık yarısını sağlamaktadır.

Bulunduğu Yer	Toplam (Bin ton)
Emet (Kütahya)	1 811 072
Kırka (Eskişehir)	824 720
Bigadiç (Balıkesir)	628 350
Kestelek (Bursa)	5 254
Toplam	3 269 398

Yukarıdaki tabloda Türkiye bor rezervlerinin dağılımı gösterilmiştir (MTA, 2018).

(Cevap D)

15. Heyelan olaylarının en yaygın olduğu Karadeniz'de yer alan Tortum, Sera, Sülük, Abant ve Yedigöller heyelan set gölleridir. Ancak Doğu Anadolu'daki Nazik ve Erçek gölleri volkanik set gölleridir.

(Cevap E)

16. Plantasyon (Monokültür) Tarım: Tropikal iklimlerde, Geniş alanlarda tek bir ürünün tarımına yönelik uygulanan tarım metodudur. Ülkemizde tam anlamıyla plantasyon tarımı olmamakla birlikte Doğu Karadeniz kıyısındaki çay ile Anamur çevresindeki muz yetiştiriciliği bu tarım yöntemi ile yetiştirilen ürünlere benzetilebilir.

(Cevap C)

17. Volkanik tüflerle kaplı arazilerde, sağanak yağışlarla yüzeysel akışa geçen sel sularının veya akarsuların dirençli volkanik kayalar arasındaki yumuşak tüfleri aşındırmasıyla ortaya çıkan yer şekillerine peri bacası denir. Peri bacalarının oluşumunda rüzgarların dolaylı etkisi vardır. Fakat akarsuların doğrudan etkisi bulunmaktadır. İhlara Vadisi (Aksaray) ve Göreme'de (Ürgüp) yaygındır.

(Cevap B)

18. Boru hatları bir ulaşım sektörü durumundadır, sıvı veya gazın taşınması için kullanılan bir sistemdir. Türkiye jeostratejik konumu itibarıyla "Doğu-Batı /Kuzey-Güney Enerji" güzergahlarının kesişim noktasında yer almaktadır. Ülkemiz, dünya petrol rezervlerinin büyük bölümünün yer aldığı Orta Doğu ve Hazar Bölgelerine yakındır. Bölgede var olan enerji kaynaklarını Türkiye üzerinden dünya pazarlarına taşıyacak olan birçok boru hattı projesi yapılmıştır. Kerkük-Yumurtalık Petrol Hattı, Türkiye'nin 1976'da gerçekleştirdiği en eski boru hattıdır.

(Cevap D)

1. 2016 yılında getirilen bir uygulama ile sürekli yaz saatinde kalınması, yani yıl boyunca 45° Doğu (İğdır) Meridyeni'nin yerel saatinin tüm ülkede ortak saat olarak kullanılması kabul edilmiştir. Buna göre, Türkiye'de ulusal saat 12^{00} olduğu anda 30° Doğu meridyeninde yer alan İzmit'te yerel saat 11^{00} olacaktır.

30° Doğu	45° Doğu
İzmit	İğdır
Yerel saat: 11^{00}	Yerel saat: 12^{00}
Ortak saat: 12^{00}	Ortak saat: 12^{00}

(Cevap A)

2.

Merkezi İstanbul'da olan KEİ'nin amacı, üye ülkelerin mevcut potansiyellerinin yanı sıra coğrafi yakınlık ve ekonomik anlamda birbirlerini tamamlayan özelliklerinden yararlanmaktır. Böylece üye ülkeler arasında ekonomik, teknolojik ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesi sağlanacak ve Karadeniz Havzası bir barış, istikrar ve refah bölgesi hâline gelecektir. Örgütün kurucu üyeleri Türkiye, Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Rusya Federasyonu, Ukrayna, Bulgaristan ve Romanya; diğer üyeleri ise Arnavutluk, Sırbistan ve Yunanistan'dır. Kurucu ülkelerden Azerbaycan'ın Karadenize kıyısı yoktur.

(Cevap C)

3. Volkanizma, mağmanın yer kabuğunun zayıf dirençteki hatlarından yüzeye çıkması veya yer kabuğunun içindeki boşluk ve gözeneklere sokulmasıdır. Türkiye'de volkanik arazi özellikle İç Anadolu ile Doğu Anadolu Bölgesi'nde geniş alanlarda yayılış gösterir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin tek volkanik dağı ise geniş alanlara yayıldığı için yükseltisi fazla olmayan Karacadağ'dır.

(Cevap D)

4. Türkiye'de petrol boru hattı Kırıkkale'de yapılan Orta Anadolu Rafinerisi'nin ham petrol ihtiyacını sağlamak için Ceyhan-Kırıkkale arasında ve 448 km uzunluğundadır. Ceyhan Deniz Terminali'nden başlayarak, Kırıkkale Rafinerisi'nde son bulan boru hattı sistemi Niğde-Aksaray üzerinden Kırıkkale'ye uzanmaktadır.

(Cevap A)

5. Ülkemizde tarımsal nüfus yoğunluğu coğrafi bölgelere göre farklılık gösterir. En fazla tarımsal nüfus yoğunluğu Karadeniz (Doğu Karadeniz), Doğu Anadolu bölgelerindedir. Güney Doğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgelerinde bu yoğunluk azdır. Tarımsal nüfus yoğunluğunun bölgelere göre farklılık göstermesi, yer şekilleri, tarım dışı sektörlerdeki gelişmişlik farkı, sürekli göçler, mevsimlik göçler gibi etkenlerle açıklanır. Rize'de tarım alanlarının az olması ve tarımda çalışan nüfusun fazla olmasından dolayı tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır.

(Cevap A)

6. Türkiye'de mevcut kaynakların sürdürülebilir kullanımına bir diğer örnek de Konya Ovası Projesi'dir (KOP). Ülkemizin en önemli doğal kaynaklarından biri olan Konya Ovası, doğal faktörlerin yanı sıra arazinin yanlış kullanımına bağlı olarak çeşitli çevre sorunları ile karşı karşıyadır. Bu çevre sorunlarının önlenmesi amacıyla hazırlanan projenin amaçları;

- tarımsal yapıda değişimi ve sürdürülebilirliği sağlayarak sanayi, ticaret, ulaşım ve enerji gibi sektörleri güçlendirmek,
- eğitim, sağlık, kültür ve diğer sosyal hizmetlere erişebilirliği artırmak,
- bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak,
- yenilikçi bir yaklaşımla bölgenin rekabet gücünü geliştirmek
- bölgenin ekonomik ve sosyal kapasitesini güçlendirmek,
- bölge halkının refah düzeyini yükseltmektir. Bu hedeflerin gerçekleşmesi halinde yöre dışına yapılan göçlerin azalacaktır.

KOP bölgesi, Aksaray, Karaman, Konya, Niğde, Nevşehir, Kırıkkale, Kırşehir ve Yozgat illerinden oluşmaktadır. 1985 yılında başlayan bölgedeki çalışmalarla DSİ yatırımlarını da içine alarak gerçekleştirilen bu sulama projesi; 1.100.000 hektar tarım arazisinin sulanacağı 14 adet sulama, 3 adet içme suyu ve 1 adet enerji projesi olmak üzere toplam 18 adet projeden oluşmaktadır.

(Cevap B)

7. Yoğun kar kütlelerinin herhangi bir nedenle aşağıya doğru olan hareketine çığ adı verilir. Çığ olayında etkili olan fiziki faktörler arasında eğim ve iklim koşulları sayılabilir. Bu yüzden ülkenin özellikle kuzeydoğu ve doğu kesimleri, çığ olayının en yaygın olduğu alanlardır. Özellikle Doğu Karadeniz Hakkari, Yukarı Murat–Van bölümleri çığ olayının en yaygın olduğu alanlardır. Bu bölümlerdeki yer şekilleri ile iklim koşulları çığ olayında etkili olan başlıca etmenlerdir.

(Cevap E)

8. Ülkemiz Toros Dağları; Batı Toroslar, Orta Toroslar ve Güneydoğu Toroslar olarak 3'e ayrılır. Akdeniz kıyısına paralel olarak doğuya doğru uzanan dağlardır. Antalya Körfezinin her iki tarafında uzanan Bey, Söğüt, Barla, Sultan, Dedegöl, Geyik, Karakuş dağlarına Batı Toroslar, Bolkar, Aladağlar, Tahtalı, Engizek, Binboğa, Maraş (Ahir) dağlarına Orta Toroslar, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni kuzeyden kuşatan dağlara Güneydoğu Toroslar adı verilir.

(Cevap D)

9. Soruda açıklanan hızlandırılmış erozyona, insanların doğa üzerinde yaptığı olumsuz etkiler neden olur. Tarlaların nadasa bırakılması erozyonu artırır. Çünkü üzerinde bitki örtüsü bulunmayan toprak, erozyona karşı savunmasızdır. Ancak bunun yerine nöbetleşe ekim yapılması erozyona karşı alınan bir tedbirdir.

(Cevap E)

10. Otoyol ve köprünün temeli 2013 yılında atılmıştır. Kuzey Marmara Otoyolu; Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde bulunan kısmen açılmış ve kısmen inşa halinde olan otoyoldur. İstanbul'da Yavuz Sultan Selim (III. köprü) Köprüsü ile Avrupa yakasından Anadolu yakasına transit geçiş sağlamaktadır. Bu otoyolun bir kesiminin inşası 26 Ağustos 2016'da tamamlanmış ve köprü ile beraber trafiğe açılmıştır.

(Cevap C)

11. **Mutlak Nem:** 1 m³ havanın içindeki neme "mutlak nem" adı verilir. Sıcaklık ve su kaynakları ile doğru orantılıdır. Ülkemizde mutlak nemin en yüksek olduğu bölge Akdeniz'dir.

Mutlak nem sıcaklık ile doğru orantılı olmasına rağmen, yaz aylarında bu nemin en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu değil yine Akdeniz'dir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde su kütlelerinin daha az olması mutlak nemin Akdeniz'e göre düşük olmasına yol açmıştır.

(Cevap D)

12. Ülkemizde Karadeniz'e kıyısı olan sınır kapıları Bulgaristan ve Gürcistan'da bulunmaktadır.
- Bulgaristan ile olan sınır kapılarımız; Kapıkule ve Hamzabeyli'dir.
- Gürcistan ile olan sınır kapılarımız ise Sarp ve Türk-gözü'dür.
- Akyaka Sınır Kapısı ise Kars ilinin en doğusunda yer alan Akyaka ilçesinde, Ermenistan sınırında bulunan demir yolu sınır kapısıdır. 1993'ten beri kapalıdır.

(Cevap B)

13. **Kuzey Ege Havzası:** Ege Denizi'ne sularını boşaltan Bakırçay'ın kollarını, Maden Çayı, Ilıca Çayı ve Yapıcılar Çayı ile Kabak ve Kestel dereleri oluşturmaktadır. Havzada, Soma Linyit İşletmeleri ve Soma Termik Santrali, yoğun akarsu kirliliğine neden olan en önemli tesislerdir. Ayrıca, yöre önemli bir zeytin üretim sahası olduğundan, birçok zeytinyağı üretim tesisleri, yağ rafine tesisleri ve sabun üretim tesislerinin atık suları da önemli bir sorun kaynağı olup, yüksek oranlarda organik kirliliğe neden olmaktadır.

(Cevap C)

14. **Ülkemizdeki kestane renkli bozkır topraklarının özellikleri şunlardır:**
- Karasal iklim bölgelerinde yaygındır.
 - Türkiye'deki en yaygın toprak türüdür.
 - Üzerinde genelde tahıl tarımı yapılmaktadır.
 - Yıkınma azdır. Tuz ve kireç oranı fazladır.
 - Ülkemizde, İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu Bölgeleri ile İç Batı Anadolu, Ergene bölgelerinde yaygındır.

(Cevap E)

15. Ülkemizde, Antalya ve Denizli-Pamukkale'de bu oluşumlara rastlanılmaktadır. Erimiş kalsiyum karbonatın basamaklar halinde birikimi ile oluşmuş şekillere traverten denir. Pamukkale Travertenleri bu şekillere en güzel örnektir.

(Cevap B)

16. Türkiye'de bazı küçük kentlerde ve kırsal alanda nüfusun azalmasındaki en önemli neden çeşitli etkenlere bağlı olarak meydana gelen göçlerdir. Ülkemizde küçük kentlerden ya da kırdan büyük kentlere olan göçlerin en temel nedeni işsizliktir. Tarım topraklarının miras yoluyla bölünmesi, eğitim ve sağlık hizmetlerinin kısıtlı olması, daha iyi yaşama arzusu, alt yapı sistemlerinin yetersiz olması, tarımda makineleşme, sosyal problemler (kan davası gibi), doğum oranlarının fazla olması, kentlerde iş imkanlarının fazla olması gibi etkenler de göçlerin nedenlerindedir. Fakat işsizlik ve ekonomik sorunlar daha büyük önem taşır.

(Cevap B)

17. Karalar üzerinde çukurlarda biriken sulara göl denir. Heyelan set gölleri Karadeniz Bölgesi'nde yaygındır. Bu göller, dağlık sahalardaki vadi yamaçlarında heyelanla oluşan büyük miktardaki enkazın, akarsu vadisini tıkamasıyla oluşmuştur. Ülkemizdeki başlıca heyelan set gölleri; Sera, Tortum, Zinav, Yedigöller ve Abant Gölleridir. Bu göllerin en büyüğü Erzurum-Artvin arasındaki Tortum Gölü'dür. Dumanlı ve Durusu Gölleri ise kıyı set gölleridir.

(Cevap C)

18. Türkiye fiziki haritasında, dağlar, platolar gibi ovalarda deniz seviyesinden olan yüksekliklerine göre farklı renk basamakları ile gösterilir.

Balat Ovası – 0–200 metre – Koyu yeşil

Muş Ovası – 1200 metre – Turuncu

Erzurum Ovası – 1850 metre – Açık kahverengi

(Cevap A)

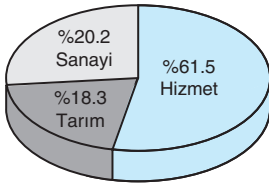
1. Türkiye'de doğal gazın sanayi ve şehir şebekelerinde kullanım çalışmalarına, 1984 yılında SSCB ile imzalanan doğal gaz sevkiyatı anlaşmasının ardından başlanmıştır. Doğal gaz, şehir içi evsel ve ticari olarak ilk kez 1988'de Ankara'da kullanılmıştır. 1992 yılında İstanbul'da, Bursa'da, Eskişehir'de, İzmit'te doğal gaz pazarı genişlemiştir.

(Cevap E)

2. Yulaf, sıcak ve kurak şartlarda üretildiği gibi, serin bölgelerde de yetiştirilir. Daha çok bisküvi ve yem sanayisinde kullanılır. Ülkemizde en çok yetiştirildiği alanlar; Konya, Çanakkale ve Ankara gibi merkezlerdir. Yıllık üretim ortalaması 250 bin tondur. İç Anadolu Bölgesi ülkemiz yulaf üretiminde ilk sırada gelir. (% 40) Marmara ikinci sırada onu takip eder. (% 35)

(Cevap E)

3. Türkiye'de tarım dışı sektörlerin gelişmesine bağlı olarak tarımda çalışanların oranı zamanla azalmıştır. Sanayi ve hizmet sektörlerinin hızlı gelişimi ile kentleşmenin artması, tarımda makineleşme ve başka nedenlerle kırsal nüfus oranının azalması, tarım sektöründe çalışan nüfus oranının iyice azalmasına neden olmuştur.

Türkiye'de çalışan nüfusun sektörel dağılım oranları

(Cevap A)

4. Türkiye'de kentsel yerleşmeler faaliyet türüne (fonksiyonuna) göre şu şekilde sınıflandırılır: Tarım, ticaret, liman, endüstri, turizm, madencilik, çok fonksiyonlu, ulaşım ve idari, askeri ve kültürel kentler şeklindedir. Haritada verilmiş olan kentlerimizden Zonguldak, Samsun, Trabzon ve Mersin liman kentlerimizdendir. Antalya ise turizm kentlerindedir.

(Cevap C)

5.

Siyasi Örgütler	Ekonomik Örgütler	Askeri Örgütler
Birleşmiş Milletler (BM)	Uluslararası Para Fonu (IMF)	NATO
İslam Konferansı Örgütü (İKÖ)	Dünyanın en büyük 20 ekonomisi (G-20)	Batı Avrupa Birliği
Avrupa Konseyi İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)	Dünya Bankası	
Avrupa Konseyi	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)	

Yukarıdaki tabloda ülkemizin üyesi olduğu bazı uluslararası örgütler yer almaktadır.

20. yüzyılda meydana gelen I. ve II. Dünya savaşlarının ortaya çıkardığı sorunlar, uluslararası güç dengeleri arasında oluşan rekabet ve soğuk savaş ülkemizi küresel ve bölgesel ölçekteki çeşitli siyasi, askeri ve ekonomik örgütlerle işbirliğine yöneltmiştir. Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) ise 10-14 Eylül 1960'da Bağdat Konferansı'nda İran, Irak, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Venezuela'nın imzaladığı anlaşmayla kurulan ekonomik bir örgüttür. Örgüt; 1961-1975 yılları arasında Katar, Endonezya, Libya, Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Nijerya, Ekvador ve Gabon'un da katılımıyla dünya petrolünün %85'ini üreten bir konuma gelmiştir. Türkiye'nin yerli petrol üretimi kendi ihtiyacını karşılamaktan uzak olduğu için bu örgüte üye olması beklenemez.

(Cevap D)

6. Karadeniz ikliminin özellikleri şunlardır:

- En fazla yağış sonbaharda, en az yağış ilkbaharda oluşur.
- Bitki örtüsü ormandır.
- Bağıl nem ile bulutluluk oranının en fazla olduğu iklimdir.
- Yağış fazla olduğundan kimyasal çözülmeye görülür.
- Kışlar ılıktır.
- Yazlar serin ve yağışlıdır.
- Ülkemizde yağış rejimi en düzenli iklimdir.
- Her mevsim yağışlıdır.
- Güneşli gün sayısı bulutluluk nedeniyle azdır.
- Yıllık sıcaklık farkının en az olduğu iklim tipidir.

Mutlak nem oranı en fazla olan iklim Akdeniz İklimi'dir.

(Cevap B)

7. Ülkemizdeki dağlar oluşum yönüyle kıvrım, kırık ve volkanik dağlar olmak üzere üçe ayrılır.

Ülkemizdeki Volkanik Dağlar: Nemrut, Süphan, Tendürek, Ağrı, Karadağ, Karacadağ, Hasandağı, Melendiz, Erciyes, Uludağ, Ağrı Dağı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki Karacadağ, Ege Bölgesi'ndeki Manisa-Kulakonileri ve Akdeniz Bölgesi'ndeki Hatay-Hassa volkanlarıdır.

Geyik Dağları ise Toros Dağları'ndandır. Bu dağlar kıvrım dağlardır.

(Cevap A)

8. Turizm faaliyetlerinin gelişmesiyle Türkiye'deki bazı şehirlerin nüfusu sürekli artmış ve buna bağlı olarak yerleşme alanı genişlemiştir. Bu şehirlerde mevcut arazinin kullanımı da turizm faaliyetlerine bağlı olarak şekillenmiştir. Kıyı kuşağı boyunca plansız olarak yapılan konutlar, tatil siteleri ve otellerin sayısı hızla artmıştır. Turizm potansiyeli yüksek olan kıyılarda görülen bu plansız yapılaşma; orman tahribatına, tarım alanlarının amaç dışı kullanımına ve kıyıların kirlenmesine neden olmaktadır. Bu durumun seçenekler arasında turizm faaliyetlerinin en yoğun olduğu Muğla'da diğerlerine göre daha belirgin olduğu söylenebilir.

(Cevap B)

9. Lav tabakalarının akarsular tarafından yarılmasıyla oluşan düzlüklere volkanik (lav) platolar denir. Ülkemizde, Erzurum-Kars ve Ardahan Platoları bunlara örneklerdir. Ülkemizin en yüksek platolarıdır. Erzurum-Kars ve Ardahan lav platoları alanında toprak yapısı oldukça verimli olmasına karşın yükselti ve iklim koşullarının elverişsiz olması tarım faaliyetlerini sınırlandırmıştır. Erzurum, Kars'ta yıl içinde yağışın en çok düştüğü dönem yazdır. Buna bağlı olarak gür otlaklar oluşmuştur. Bu sayede büyükbaş mera hayvancılığı gelişebilmiştir.

(Cevap C)

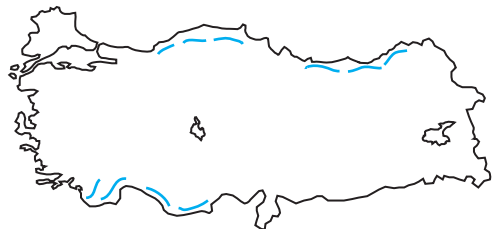
10. Türkiye bitki tür ve çeşitliliği bakımından Dünya'nın sayılı ülkeleri arasında yer alır. Türkiye'de ormanlık alanlar, milli parklar, şehir parkları, golf sahaları ve botanik bahçeleri turizm açısından önemli kaynaklardır. Türkiye'de bitki tür ve çeşitliliği botanik turizmi ve av turizminin gelişmesinde etkili olmuştur. Bitki tür ve çeşitliliğinin fazla olması av hayvanları çeşitliliğini de etkilemiştir.

(Cevap B)

11. Hayvancılık, ülkemizin en önemli geçim kaynaklarından biridir. Anadolu'nun ortasında ve güneydoğusunda küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Anadolu'nun doğusunda ise büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Akdeniz Bölgesi'nde keçi beslenilir. Ülkemizin batı yörelerinde besi (ahır) hayvancılığı yapılmaktadır. Ülkemizde ağaç filizlerini yiyerek zarar verdiği için, keçi yetiştiriciliği yıl geçtikçe azalmaktadır. Ülkemizde koyun yetiştiriciliği Orta ve Güneydoğu Anadolu yörelerinde yapılmaktadır. Ülkemizin kuzey ve kuzeydoğusunda mera hayvancılığı yapılmaktadır.

(Cevap D)

12. Falezler, ülkemizde dalgaların etkisiyle oluşan şekillerdendir. Dağların kıyıya paralel uzandığı yerlerde yaygındır. Falezler deniz kenarlarındaki uçurumlardır. Ülkemizde en yaygın görüldüğü bölgeler Karadeniz ve Akdeniz'dir. Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz Bölümü'nde Canik Dağları kıyının uzağında olduğu için falez oluşumu bölge geneline göre fazla değildir. Benzer durum Adana Bölümü'nde de görülür. Kıyı Ege'de dağların kıyıya dik uzanması nedeniyle falez azdır. Ülkemizde falezlerin yaygın olduğu alanlar aşağıdaki haritada gösterilmiştir.

(Cevap D)

13. Sorudaki grafiklerde Türkiye'de 2006 ve 2018 yıllarına ait toplam elektrik enerjisi üretim miktarı değil, elektrik üretiminde kullanılan doğal kaynakların oranları gösterilmiştir. Ayrıca dışa bağımlılığın arttığına bu grafiklerden yararlanarak ulaşılamaz. Buna göre yalnızca;

"Elektrik üretimimizin önemli bir kısmı fosil kaynaklardan elde edilmektedir." ve "Yenilenebilir kaynak santrallerinin (rüzgâr, güneş, jeotermal) Türkiye elektrik üretimindeki payı artmıştır." yorumları doğru olur.

(Cevap E)

14. Mavi Tünel Toros Dağlarında KOP projesinin bir parçasıdır. Akdeniz'e boşalan Göksu Havzası sularını Bağbaşı, Afşar ve Bozkır barajlarıyla Konya Ovası'na sulama amaçlı aktarılması için yapılmıştır. Projenin temeli 2006 tarihinde atılmıştır. 2012 yılında Mavi Tünel ve Bağbaşı Barajı tamamlanarak açılmıştır.

(Cevap C)

15. Soruda verilen tanımlar, çayır, psödomaki, garig ve antropojen bozkır bitki topluluklarına aittir.

- Dağlık alanlardaki uzun boylu ot topluluklarına alpin çayır denir. Türleri; kardelen, kar çiçekleri, yıldız çiçekleri ve çayır otu gibi türlerdir.
- Maki bitki örtüsünün tahribi ile oluşan, kısa boylu çalı topluluklarına garig denir. Türleri; abdest bozan, diken çalısı, nane, funda, yasemindir.
- Karadeniz kuşağında orman örtüsünün tahribi ile oluşan, kısa boylu ağaçcıklara psödomaki denir. Türleri; kocayemiş, sandal, erguvan ve menengiçtir.
- Aslen orman olan bitki örtüsünün tahribi ile oluşan bozkır türlerine antropojen bozkır denir. Türleri; yavşan otu, geven, yumak, çoban yastığıdır.

Kızılcım ormanları ise Akdeniz ikliminin doğal bitki örtüsüdür.

(Cevap B)

16. Türkiye'nin yeryüzü şekillerinin genel özellikleri şunlardır;

Türkiye ortalama yükseltisi oldukça fazla olan bir ülkedir. (Ortalama 1132 metre), Türkiye'de yükseltiler genellikle 1000–2000 metre aralığında değişkenlik gösterir. Türkiye'de yükselti batıdan doğuya doğru artar. Türkiye genel olarak engebeli bir ülkedir. Dolayısıyla; kısa mesafelerde iklim çeşitliliği fazladır. Gerçek alan ile izdüşüm alan arasındaki fark fazladır. Yol yapım maliyetleri yüksektir. Tarım alanları genellikle dardır.

(Cevap A)

17. Türkiye'de her jeolojik döneme ait kayaçlar bulunsa da ülkemiz asıl jeolojik görünümünü 3. Jeolojik Zamanın sonlarında kazanmıştır.

3. Jeolojik Zaman;

- Alp–Himalaya kıvrım sistemiyle birlikte, Türkiye'nin kuzey ve güneyindeki dağ sıraları yükselmiştir. Bu dağ sıralarının arasında oluşan göllerde, çok zengin linyit yatakları oluşmuştur. Kütahya, Ankara, Maraş ve Erzurum linyit havzaları bu dönemde ortaya çıkmıştır.
- Bu dönemde oluşan Sivas, Çankırı ve Kuzey Anadolu göllerinde tuz yatakları çökelmiştir.
- Güneydoğu Anadolu'daki petrol yatakları bu dönemde oluşmuştur.
- Türkiye bugünkü görünümünü 3. Zamanda kazanmıştır.

(Cevap C)

18. Türkiye'nin güneydoğusundaki sınır kapıları şunlardır:

Suriye; Mürşitpınar, Ceylanpınar, Öncüpınar, Şenyurt, Cilvegözü, İslahiye

Irak; Habur, Üzümlü

İran; Gürbulak, Esendere'dir. Soruda geçen;

Hamzabeyli sınır kapısı Bulgaristan ile olan sınır kapısıdır. Türkiye'nin kuzeybatısında yer alır.

Türk gözü ise Gürcistan ile olan sınır kapımızdır. Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer alır.

(Cevap D)

1. Türkiye’de, Cumhuriyet’in ilanından sonra ilk kez 1927 yılında nüfus sayımı yapılmıştır. İkincisi 1935 yılında yapılmıştır. Bu yıldan itibaren nüfus sayımları 5 yıllık aralıklarla yapılmıştır. Bu uygulama esnasında ülke çapında sokağa çıkma yasağı uygulanmıştır. İlk kez sokağa çıkma yasağı olmaksızın adrese dayalı nüfus sayımı 2007 yılında yapılması planlanmış ve çalışmalar başlatılmıştır. “Adrese dayalı nüfus sayımı” Haziran 2007 tarihinde tamamlanmıştır.

(Cevap A)

2. Türkiye’deki büyük kentlerde sanayi ve ticaret daha fazla geliştiği için iş imkanları daha fazladır. Büyük kentlerde, alt yapı hizmetlerinin yeterli olması, ulaşım ağının gelişmiş olması, sağlık, eğitim imkanlarının fazla olması, büyük kentlerin çekicilikleri gibi etkenler nüfus artışının nedenlerindedir. Doğal çevrenin bozulması ise bu nüfus artışının sonucudur.

(Cevap E)

3. Çiftlik yerleşmelerini tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı bir veya birkaç evle geniş araziye sahip tarımsal işletmelerdir. Yer şekillerinin engebeli ve tarım arazilerinin kısıtlı olduğu, (I), (II), (III) ve (V) numaralı yöreler, çiftlik yerleşmelerine yer şekillerinin sade ve tarım arazilerinin geniş olduğu (IV) numaralı yöreye göre daha az elverişlidir.

(Cevap D)

4. Mermer yatakları bakımından zengin olan ülkemiz dünyanın önemli mermer üreticilerindedir. Çok çeşitli türde mermer yataklarının bulunduğu ülkemizde bu yatakların çoğunluğu Marmara ve Ege bölgelerindedir. Marmara Adası, Balıkesir, Bursa, Bilecik, Muğla, Adıyaman, Ankara, Uşak, Afyon ve Denizli illeri başlıca mermer yataklarının bulunduğu illerimizdir. Türkiye’nin ihracatta en fazla gelir elde ettiği maden mermerdir.

(Cevap D)

5. Turunçgiller, narenciye adı da verilen bu ürünler portakal, mandalina, limon, greyfurttan oluşur. Turunçgiller ülkemizde Akdeniz, Ege ve kısmen de Karadeniz’de iklim şartlarının uygun olduğu yörelerde yetiştirilir. Akdeniz Bölgesi’nin kıyı kesimi üretimin % 85’ini verir. Geri kalanı ise Ege kıyılarındaki Muğla, İzmir, Aydın illeri sağlar. Kışları ılık geçtiğinden bir miktar da Rize kıyılarında yetiştirilir.

(Cevap B)

6. D-8 üyesi ülkelerin aynı zamanda İİT’ye de üyeliği bulunmaktadır. D-8 ülkeleri, sahip olduğu teknolojik ve ekonomik gelişmişliğin yanı sıra ticari potansiyel ve İİT içindeki nüfus miktarı bakımından da önde gelmektedir. Türkiye; D-8 çerçevesinde üye ülkeler arasında sanayi, sağlık ve çevre alanındaki iş birliği çalışmalarını koordine etmekle görevlidir.

(Cevap B)

7. **Konserve endüstrisi;** Salça, meyve suyu, balık ve sebze konserveleri bu endüstri kolu içinde yer alan fabrikalardır. Konserve fabrikaları ham madde kaynağına yakın kurulmuştur. Konserve endüstrisinin geliştiği merkezler şunlardır; İstanbul, Çanakkale, İzmir, Balıkesir, Bursa, Trabzon, Ordu, Afyon, Aydın, Uşak, Tokat, Amasya, Malatya, Antalya, Adana, Kayseri, Isparta ve Adapazarı'dır.

(Cevap B)

8. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de ticaretin hareket merkezi kentler olmuştur. En büyük ticaret merkezimiz İstanbul'dur. Türkiye'nin ikinci büyük ticaret kenti ve en çok ihracat yapılan merkezi İzmir'dir. Türkiye'nin tüm ihracatının yaklaşık yarısı, ithalatının ise yaklaşık % 10'u buradan karşılanır. Ülkemizde bazı kentler bölgesi içinde bir ticaret merkezi haline gelmiştir. Bursa, Samsun, Ankara, Eskişehir, Trabzon, Kayseri, Konya, Gaziantep, Adana, Malatya ve Diyarbakır gibi kentlerdir.

(Cevap D)

9. Ülkemizde 75. yıl Selatin Tüneli İzmir-Aydın otoyolu üzerinde Belevi mevkiinde bulunan, 3043 ve 3048 metrelik iki tüpten oluşan bir tüneldir. Türkiye'nin otoyol üzerinde ikinci uzun tüneldir. Seçenekler arasında bulunan diğer kentler arasında yer şekilleri genel anlamda sade olduğundan bu uzunlukta tünele ihtiyaç duyulmaz.

(Cevap E)

10. Türkiye'de dağınık ve toplu yerleşmelerin görülmesi, tarımda makineleşme, akarsu boylarının kısa olması ve ortalama yükseltisinin fazla olması yer şekillerinin çeşitlilik göstermesinin sonucudur. Yer şekillerinin dağlık ve engebeli olduğu yerlerde, dağınık yerleşme görülür, tarımda makineleşme azdır. Sade olduğu yerlerde ise toplu yerleşme görülür ve tarımda makineleşme oranı yüksektir.

Türkiye'de dağların uzanışına bağlı olarak da akarsu boyları kısa olur. Genel olarak Türkiye'nin ortalama yükseltisi fazladır. (1135 metre)

Türkiye'de çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilmesi ise iklim özelliklerinin sonucudur.

(Cevap C)

11. Türkiye'de alpin bitki örtüsü kış ve sonbahar aylarında kar örtüsü altında kalan ve yazın sis ve yağışın fazla olduğu Kuzeydoğu Anadolu'daki; Ardahan, Kars, Erzurum Platolarında ve Yalnızçam Dağları'nda görülür.

(Cevap B)

12. Kıyı şekillenmesinde dalga ve akıntılarının yanı sıra, akarsular, buzullar, gelgit, rüzgarlar gibi dış kuvvetlerin ve iç kuvvetlerin etkisi vardır. Türkiye'de görülen kıyı tipleri, boyuna, enine, limanlı, Ria ve Dalmaçya tipi kıyılardır.

Dalmaçya Tipi Kıyılar: Türkiye'de Teke Yarımadası'nda (V) Kale ve Kaş (Antalya) ilçeleri arasında görülür.

(Cevap E)

13. Dağlar Türkiye'nin bütün bölgelerinde görülmekle beraber özellikle Akdeniz, Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde geniş alan kaplar. Türkiye'nin en yüksek dağı 5137 metre ile Ağrı Dağı'dır. İkinci yüksek dağı ise 4158 metre ile Buzul Dağı'ndaki Uludoruk Tepesi'dir. Üçüncü yüksek dağı ise 4058 metre ile Süphan Dağı'dır.
- Hasan Dağı – 3258 m.
Parmak Dağı – 2900 m.

(Cevap A)

14. Türkiye'de Göller Yöresi, Güneybatı Anadolu'da yer alan ve çok sayıda gölün bir arada bulunduğu yerdir. Bu bölgede Burdur, Beyşehir, Eğirdir, Akşehir, Acıgöl gibi gölleri bulunur. Manyas Gölü Marmara'da; Köyceğiz Gölü ise Menteşe Yöresi'nde yer alır.

(Cevap C)

15. Türkiye'de esen başlıca yerel rüzgarlar şunlardır;

Kible: Ülkemizde güneyden eser. İç kesimlerimizde etkili olur. Akdeniz Bölgesi'nde nemli ve sıcak, iç kesimlerde ise kuru ve sıcak olarak eser.

(Cevap B)

16. Akdeniz Bölgesi'ndeki Manavgat Çayı, Köprü Çayı, Eşen Çayı, Dalaman Çayı gibi akarsular genelde karstik kaynaklarla beslenirler.

Kocabaş Çayı ve Gönen Çayı Marmara Bölgesi'nde bulunurlar.

(Cevap B)

17. İlbahar mevsiminde, zeminin ısınmasına bağlı olarak yükselen hava kütleleri daha sonra soğur ve konveksiyonel (yükselim) yağışları oluşturur. Genellikle öğleden sonra başlayan, kısa süren ve sağanak ile dolu şeklinde gerçekleşen bu yağışlara halk arasında "kırkikinci yağışı" denir. Kısa süreli ve sağanak şeklinde olan bu yağışlar, başta sel olmak üzere birçok olumsuz duruma neden olabilmektedir.

(Cevap A)

18. Güneydoğu Anadolu'da, bitki örtüsünün seyrek ve yağışların düzensiz olmasının sonucunda akarsu ve rüzgar erozyonunun şiddeti fazladır. Doğu ve Batı Karadeniz, Güney Marmara ve Menteşe Yöresi'nde bitki örtüsü daha gür ve yağış düzensizliği daha azdır.

(Cevap A)

1. Türkiye'de güneyden kuzeye gidildikçe değişen temel özellikler şunlardır:

- Güneş ışınlarının yeryüzüne düşme açısı azalır.
- Cisimlerin gölge boyu uzar.
- Çizgisel hız azalır.
- Sıcaklık ve iklimsel özellikler değişir.
- Deniz sularının kimyasal özellikleri değişir.
- Kalıcı kar sınırı alçalır.
- Orman üst sınırı kuzeye gidildiğinde alçalır.

(Cevap A)

2. I. Türk Coğrafya Kongresi'nde belirlenen esaslara göre;

Ege – Asıl Ege ve İç Batı Anadolu

Akdeniz – Antalya ve Adana Bölümleri

Karadeniz – Batı, Orta ve Doğu Karadeniz Bölümleri

Marmara – Yıldız Dağları, Ergene, Çatalca-Kocaeli, Güney Marmara Bölümleri

İç Anadolu – Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak ve Konya Bölümleri

Doğu Anadolu – Erzurum-Kars, Yukarı Fırat, Yukarı Murat-Van ve Hakkari Bölümleri

Güneydoğu Anadolu – Orta Fırat ve Dicle Bölümlerine ayrılmıştır.

I. Türk Coğrafya Kongresi'ne göre Ege-Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri iki bölümden oluşmaktadır.

(Cevap D)

3. İç Anadolu Bölgesi toplam nüfus olarak Marmara Bölgesi'nden sonra ikinci sırada yer alır. Bölge yüz ölçümü fazla olduğundan nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altındadır. Nüfus bölge içerisinde düzensiz dağılmıştır. Yukarı Sakarya ve Orta Kızılırmak Bölümleri'nde nüfus ve nüfus yoğunluğu fazladır. Nüfusun dağılışı düzensizdir. Tuz Gölü çevresi kuraklık nedeniyle az nüfuslanmıştır. Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde ise nüfus ve nüfus yoğunluğu azdır. Bölüm yer şekillerinin ve iklim koşullarının elverişsizliği nedeniyle dışarıya sürekli göç verir. Kentleşme oranı düşüktür.

(Cevap A)

4. Türkiye'nin seyrek nüfuslu yerleşim yerleri ve nedenleri şunlardır;

- **Biga Yarımadası:** Ulaşım yollarına sapa kalması ve yer şekillerinden dolayıdır.
- **Menteşe Yöresi:** Yer şekillerinin dağlık ve engebeli olmasından dolayıdır.
- **Taşeli Platosu:** Yer şekilleri, arazi yapısının karsitik olması, taban suyunun düşük olması ve topraklarının verimsiz olmasından kaynaklanır.
- **Hakkari Bölümü:** Yer şekilleri, sert iklim koşulları, ulaşım ve endüstri imkanlarının oldukça kısıtlı olması ve terör olayları yüzündendir.
- **Tuz Bölü çevresi:** Yağış ve su kaynaklarının kısıtlı olmasından dolayıdır.

(Cevap E)

5. Höyükler (ören yerleri) genellikle kerpiç yapılu meskenlerin yaygın olduğu yörelerdeki tepelik görünümü, arkeolojik kazılarda tarihi eserlerin çıktığı kalıntı sahalarına verilen isimdir.

Çatalhöyük, Orta Anadolu'da günümüzden 9 bin yıl önce yerleşim yeri olmuş, çok geniş bir Neolitik Çağ ve Kalkolitik Çağ yerleşim yeridir. Çatalhöyük, günümüzde Konya şehrinde Çumra ilçesinde bulunmaktadır. İnsanlık tarihinin ilk köyünün, Konya - Çumra'da yer alan Çatalhöyük olduğu düşünülmektedir.

(Cevap A)

6. Soruda verilen özelliklerin tümü İzmir kentinde mevcuttur.

- Antalya; demir yolu bağlantısı olmadığı için,
- Sinop; demir yolu bağlantısı, önemli bir endüstri merkezi ve toplam nüfus miktarı fazla olmadığı için,
- Balıkesir; önemli bir endüstri merkezi ve toplam nüfus miktarı fazla olmadığı için,
- Mersin ise, doğal bir liman olmadığı için doğru seçenek değildir.

(Cevap A)

7. Ülkemizdeki turistik yerlerden Ani Harabeleri, Kars'ın Merkez ilçesinde, il merkezine 48 km uzaklıkta, Arpaçay Nehri boyunca bulunan ören yeridir. Bu nedenle Ani Harabeleri Muş'ta değil Kars'tadır.

Balıca Mağarası – Tokat

Deyrulzefaran Kilesesi – Mardin

Ani Harabeleri – Kars

Perge – Antalya

Efes – İzmir

(Cevap C)

8. Tuz, gıda ve sanayide kullanılır. Ülkemiz tuz kaynakları bakımından zengindir. Sofralık kullanım dışında kimya sanayi, dericilik, konserve ve salça sanayisine kadar birçok alanda kullanılır. Deniz tuzu, göl tuzu ve kaya tuzu olmak üzere üçe ayrılır. Deniz suyundan buharlaşma ile elde edilen tuza en iyi örnek İzmir Çamaltı Tuzlası'dır.

Göl tuzları ise Tuz Gölü kıyısında bulunur. (Yavşan Tuzlası–Kaldırım Tuzlası)

Kaya tuzu ise Çankırı, Kırşehir, Yozgat, Nevşehir, Erzurum, Iğdır, Ağrı ve Kars'ta bulunur. Bunlar içinde kaya tuzu üretiminde en büyük paya Çankırı ve Kırşehir sahiptir.

(Cevap B)

9. Ege Bölgesi'nde endüstri gelişmiştir. Türkiye ekonomisine katkısı Marmara'dan sonra en fazla olan bölgedir. Kıyı Ege Bölümü'nde endüstrileşme daha fazladır. Bölgede yer alan başlıca endüstri kolları şunlardır; otomotiv, dokuma, petrokimya, kağıt, şeker, seramik, mermer, sigara, yağ ve deridir.

Kıyı Ege Bölümü, yer şekilleri, yükselti ve iklim özellikleri yönüyle kış turizmine elverişli değildir.

Kışlarının ılık geçmesi ve Akdeniz İklimi'nin etkisi nedeniyle kış turizmi fazla gelişmemiştir. Ege Bölgesi'nde, turizm konusunda daha çok tarihi, sağlık ve deniz turizmine dayalı turizm faaliyetleri gelişmiştir.

(Cevap C)

10. Türkiye'de hemen her tür sebze yetiştirilmektedir. Ülkemizde iklim çeşitliliğinin fazla olması çeşitli sebzelerin tarımına imkan tanımıştır. Sıcaklık ve sulama olanakları bakımından elverişli olan bölgelerimizde sebze tarımı gelişmiştir. Buralar genellikle kıyı kesimlerimizdir. Ege ve Akdeniz sebze üretiminde önde gelen bölgelerimizdir. Sebze üretiminde ilk sırayı Akdeniz Bölgesi alır. Bu bölgemizde kışlar ılık geçtiğinden seralarda kışın bile sebze üretilebilir. Domates ve patates en çok üretilen sebzeler arasında yer alır. Domates en çok Akdeniz (%32) ve Ege (%13) Bölgelerinde üretilir. Patates ise İç Anadolu Bölgesi'nde (%46) üretilir.

(V) Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise yaz sıcaklık değerlerinin düşük olması ve kışların erken başlayıp uzun sürmesi sebze tarımının gelişmemesine neden olmuştur.

(Cevap E)

11. Karadeniz Bölgesi'nin Türkiye ekonomisine en önemli katkısı maden çıkarım ve işleme alanındadır. Doğu ve Orta Karadeniz'in ülke ekonomisine en önemli katkısı ise daha çok tarım alanındadır. Bölge ülkenin en geniş orman alanlarına sahiptir. Bu yüzden bölgede kağıt, kereste ve tomruk endüstri kolları gelişmiştir. Karadeniz Bölgesi'nde üretilen şeker pancarı, Tokat, Amasya ve Kastamonu şeker fabrikalarında işlenir. Murgul (Artvin)'deki bakır cevheri, burada bulunan bakır fabrikasında işlenir. Küre (Kastamonu)'da çıkarılan bakırlar ise Samsun Bakır İşletmelerinde işlenir. Nedeni, Samsun'un iç kesimlere olan bağlantısının kolay sağlanmasıdır.

Demir-çelik Endüstrisi, Divriği (Sivas)'dan çıkarılan demir cevheri, Karabük ve Ereğli'deki fabrikalarda işlenir. Zonguldak'taki taş kömürü yataklarının varlığı enerji kaynağı olarak Ereğli ve Karabük demir-çelik sanayisinde kullanılmaktadır.

(Cevap B)

12. Soruda açıklanan ekonomik bir örgüt olan OECD'dir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1948'de Avrupa'daki ekonomik sorunları çözmek için OEEC (Avrupa Ekonomik İş Birliği Örgütü) kurulmuştur. 1961'de ABD ve Kanada'nın da bu örgüte katılmasıyla örgütün adı OECD olmuştur. Türkiye OECD'nin kurucu üyeleri arasında yer almaktadır. 2016 yılında Letonya'nın üyeliğiyle birlikte üye sayısı 35'e ulaşan bu örgüt üyelerine ekonomik büyüme, ticaret, yatırım, teknoloji ve yoksullukla mücadele konularında yardımcı olmaktadır.

Türkiye, 2015 yılında OECD ana bütçesine %1,79 oranında (3,5 milyon avro) katkı sağlamıştır. 2013'te Türkiye; OECD Eğitim Bakanları Gayriresmî Toplantısı, Evrensel Sağlık Kapsamı konulu Bakanlar Konferansı ve Bilgi Ekonomisi için Küresel Forum da dâhil olmak üzere bir dizi önemli OECD etkinliğine ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca Türkiye'de aynı yıl OECD kapsamında faaliyet gösteren Uluslararası Enerji Ajansı'nın Bakanlar Toplantısı gerçekleşmiştir. Kurucu üyelerden olan Türkiye, OECD tarafından yürütülen çalışmalara önemli katkılar sunmaktadır.

(Cevap E)

13. Akdeniz Bölgesi'nde yer alan akarsular:
Dalaman Çayı, Manavgat Çayı, Seyhan, Asi, Aksu, Göksu, Ceyhan, Köprüçay
Yenice (Filyos) Çayı Karadeniz Bölgesi'nde, Gönen Çayı ise Marmara Bölgesi'nde yer alır.

(Cevap C)

14. Bölgenin yeryüzü şekillerini, III. jeolojik devirde Alp-Himalaya kıvrımları sonucu oluşan dağ-batı yönündeki Kuzey Anadolu Dağları ile bu dağlar arasındaki oluklar oluşturmaktadır.

- **Kuzey Anadolu Dağları:** Batı, Orta ve Doğu Karadeniz Dağları olarak üç kuşak halinde uzanır.
- **Batı Karadeniz Dağları:** Küre, Bolu-İlgaz ve Köroğlu Dağları'dır.
- **Orta Karadeniz Dağları:** Canik Dağları'dır.
- **Doğu Karadeniz Dağları:** Giresun-Rize Dağları, Mescit, Kop, Çimen ve Yanızçam Dağları'dır.

Parmak Dağı da Yalnızçam sıradağları kuşağındaki dağlardandır. Ancak Canik Dağları Orta Karadeniz Bölümü'nde yer alır.

(Cevap D)

15. Ege Bölgesi'nin iç kesimlerde yükseltisi artmakta ve dağların doğrultusu değişmektedir. Burada en önemli yüksek düzlük, Yazılıkaya Platosu'dur. İç Anadolu Bölümü sınırı boyunca Yazılıkaya (Bayat) Platosu uzanır. Ege Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi sınırı bu plato üzerinden geçer.

(Cevap A)

16. Deniz etkisinden uzak karaların iç kısımlarında ısınarak yükselen hava kütesinin soğuması sonucu oluşan yağışlara yükselim (Konveksiyonel) yağışlar denir. Konveksiyonel yağışlar ilkbahar sonu ve yaz başlarında Anadolu'nun iç kesimlerinde görülür. Bu tür yağışlar daha çok günün en sıcak saatleri olan öğleden sonraki vakitlerde görüldüğü için İç Anadolu'da "kırkikindi yağışları" olarak bilinir. Özellikle İç Anadolu'da bahar aylarında gözlenir. Aksaray ili de İç Anadolu'da yer aldığı için en fazla burada görülür.

(Cevap D)

17. Ülkemizde Toros Dağları'nın güneye bakan yamaçları üzerinde 1000 metre bazen de 1500 metreye kadar asıl Akdeniz kuşağına ait olan kızılçam ormanları, yer yer 1200–1500 m arasında meşe ormanları ile birlikte görülür. 1500–2000 m arasında sedir, göknar ve karaçamlardan ibaret Akdeniz dağ kuşağına giren iğne yapraklı ormanlar bulunur. 2000 m'nin üzerinde ise yarı alpin çayır toplulukları yer alır.

(Cevap E)

18. Herhangi bir ortamın, bitki örtüsünün tahribi ve toprakların aşınması sonucu istifade edilemez duruma gelmesine çölleşme denir.

Ülkemizde, Güneydoğu Toros Dağları'nın büyük bir bölümü, İç Anadolu ile Oltu, Tortum ve Kağızman-Iğdır arasında Aras havzalarının bitki örtüsünden yoksun, yer yer oyuntularla parçalanmış eğimli kesimleri, verim değerini kaybederek çölleşme riskinin ön planla olduğu sahalar arasındadır.

(Cevap C)

1. Türkiye'de nüfus artış hızının sonuçları şunlardır:

Olumlu Sonuçları:

- Üretim artar.
- Talep artar.
- İş gücü maliyeti azalır.

Olumsuz Sonuçları:

- İşsizlik artar.
- Kalkınma hızı düşer.
- Kişi başına düşen milli gelir azalır.
- Tüketim artar.
- Beslenme, eğitim, sağlık, güvenlik sorunları ortaya çıkar.
- İç ve dış göçler artar.
- Genç nüfus (bağımlı) artar.
- Gelir dağılımındaki dengesizlik artar.

(Cevap B)

2. Türkiye'de 1923 – 1929 yılları arasında; 17 Şubat 1923 tarihinde İzmir İktisat Kongresi toplanmış, tarım ve hayvancılığın gelişmesi için aşar vergisi kaldırılmış (1925) ve tarımda makineleşme teşvik edilmiştir (1926). Ayrıca sanayinin gelişmesi için Teşviki Sanayi Kanunu çıkarılmıştır (1927). Ancak Sümerbank tekstil ürünlerinin üretimi ve ticaretini gerçekleştirmek üzere 1933 yılında kurulmuştur. Ayrıca İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra devletçilik ve millileştirme politikaları terk edilmiş, yabancı sermayenin teşvik edilmesi için çalışmalar başlatılmıştır. Türkiye'nin 1947'de IMF'ye üye olmasıyla birlikte ekonomi, uluslararası etkilere daha açık hâle getirilmiştir.

(Cevap C)

3. Türkiye'nin dışarıya verdiği göçlerin esas sebebi ekonomiktir. Dışarıdan aldığı göçlerin sebebi ise daha çok siyasiydir. Türkiye'den diğer ülkelere doğru yapılan dış göçler temelde ekonomik nedenlere dayanır ki bu yüzden işçi göçü olarak da niteledirilebilir.

- Birinci dönem, 1961–1974 yıllarında Avrupa ülkelerine göç yaşanmıştır.
- 1974–1989 arasındaki ikinci devrede ise göçler Arap ülkelerine yönelmiştir.

Bu her iki dönemdeki göçlerin nedeni de ekonomiktir. Bu göçler işçi güçleridir. (A, B, D, E) gibi seçeneklerdeki göçler ise siyasi nedenlere bağlıdır.

(Cevap C)

4. Türkiye'de topraklardan özellikle yer şekilleri ve iklimin izin verdiği ölçüde faydalanılmaktadır. Dağlık, eğimli, sarp arazilerin fazlalığından dolayı topraklarımız genel olarak verimli şekilde işletilememektedir. İklim koşullarının genel anlamda kurak-yarı kurak olması da tarım alanlarının istenilen ölçüde kullanılmasının önündeki en önemli engellerden bir tanesidir.

(Cevap E)

5. Türkiye'nin 2023 Turizm Stratejisinde yer alan turizm gelişim bölgelerinden olan;

- **Aphrodisia Kültür ve Termal Turizm Gelişim Bölgesi:** Aydın ve Denizli
- **Söğüt Kültür Turizmi Gelişim Bölgesi:** Bursa ve Bilecik
- **Kapadokya Kültür Turizm Gelişim Bölgesi:** Aksaray, Kayseri, Kırşehir ve Nevşehir

Niğde, yukarıda verilen 2023 Turizm Stratejisi'nde yer alan turizm gelişim bölgeleri kapsamına girmemektedir. Erzurum ise kış koridoruna dahil edilir.

(Cevap D)

6. Akdeniz Bölgesi'nde sulama olanaklarının gelişmiş olması, yaz mevsiminin uzun kış mevsiminin kısa ve ılık geçmesinden dolayı yıl içerisinde tarım alanlarından birden fazla ürün alınabilir. İklim ve sulama koşullarının elverişli olması en önemli faktördür.

(Cevap C)

7. Krater gölleri, genç volkan konilerinin tepesindeki krater, kaldera ve maar çukurlarında suların birikmesiyle oluşan göllerdir. Ülkemizde Tatvan'daki Nemrut Dağı'nın üzerindeki Nemrut Gölü, Isparta yakınlarındaki Gölcük Gölü tipik birer kaldera gölü örnekleridir. Konya'nın Karapınar ilçesi yakınlarındaki Meke Tuzlası ve Acıgöl volkanik patlamalar sonucu oluşan çukurlukta yer alır. Ayrıca Allahüekber ve Süphan Dağları üzerinde krater gölleri vardır.

Volkanik Göller; Nemrut, Gölcük, Meke Tuzlası, Acıgöl ve Aygır gölleridir.

Karagöl, Girdev ve Gembos gölleri karstik Çıldır Gölü ise Volkanik set gölüdür.

(Cevap A)

8. Sınır ticareti, ülkenin kara sınırı olan devletlerle yaptığı ve genellikle özel bir rejime tabi olan bir ticaret şeklidir. Sınır ticareti genellikle sınırın iki yakasındaki bölge halkının ihtiyaçlarını karşılama amacına yöneliktir. Artvin, Ardahan, Iğdır, Ağrı, Van, Hakkari, Şırnak, Mardin, Şanlıurfa, Kilis, Gaziantep ve Hatay illerimizde sınır ticareti yapılabilmesi mümkündür. Bu iller üzerinde aşağıdaki kapılardan komşu ülkelerle sınır ticareti yapılabilmektedir: • Ağrı – Gürbulak – İran • Van – Kapıköy – İran • Hakkari – Esendere – İran • Artvin – Sarp – Gürcistan – diğer BDT ülkeleri • Iğdır – Dilucu – Nahçıvan • Ardahan – Türkgözü – Gürcistan ve diğer BDT ülkeleri • Gaziantep – Karkamış – Suriye • Kilis – Öncüpınar – Suriye • Hatay – Cilvegözü – Suriye • Mardin – Nusaybin Şenyurt – Suriye • Şırnak – Habur – Irak • Şanlıurfa – Akçakale – Suriye

(Cevap E)

9. Türkiye'de kuruluş yeri olarak göl kıyısında olan Süleyman Demirel Havalimanı, Burdur Gölü kuzey kıyısında. Van Havalimanı Van Gölü kıyısında.

Yenişehir Havalimanı (Bursa) Yenişehir Ovası'nda, Çorlu Havalimanı Ergene Ovası'nda, Adnan Menderes Havalimanı (İzmir) deniz kıyısında, Eskişehir Anadolu Havalimanı ise Anadolu Üniversitesi İki Eylül Kampüsünde bulunmaktadır.

(Cevap C)

10. Akarsular tarafından derince yarılmış düzlüklere plato adı verilir. Ülkemizde platolar oldukça yaygındır. Bunun temel nedeni üçüncü zamanda aşınarak düzleşmiş olan yeryüzünün, üçüncü zamanın sonlarına doğru tekrar yükselmesidir. Türkiye'deki platoların bölgelere göre dağılışı şu şekildedir.

İç Anadolu Bölgesi;

- Obruk Platosu, Cihanbeyli Platosu, Haymana Platosu, Bozok Platosu, Uzunyayla

Ege Bölgesi;

- Yazılıkaya Platosu

Akdeniz;

- Taşeli ve Teke Platosu

Karadeniz;

- Perşembe Yaylası

Doğu Anadolu;

- Erzurum-Kars Platosu, Ardahan Platosu

Marmara;

- Çatalca-Kocaeli Platosu

Güneydoğu Anadolu;

- Gaziantep Platosu, Şanlıurfa Platosu, Adıyaman Platosu

(Cevap C)

11. Buzullar ülkemizin bugünkü yeryüzü şekillerinin oluşmasında en az etkiye sahip dış kuvvettir. Türkiye'nin matematik konumu bu durumun başlıca nedenidir. Türkiye'de bazı dağlar üzerinde buzullaşma etkisinden bahsedilebilir. Ağrı, Bolkar, Cilo, Bingöl, Kaçkar, Aladağlar, Erciyes gibi dağlarda buzul etkisi görülmektedir.

(Cevap D)

12. Uranyum ve toryum gibi radyoaktif elementlerin atomlarının parçalanması ile oluşan enerji kaynağına nükleer enerji denir. Yeraltı ısısından ve sıcak su buharlarından elde edilen enerjiye jeotermal enerji denir.

Ülkemizde santrallerinin ilki Çeşme'nin (İzmir) Alaçatı beldesinde kurulmuş ve çevreyi kirletmeyen temiz ve tükenmeyen enerji kaynağı ise rüzgar enerjisidir. Türkiye'de üretilen enerjinin % 54'ü doğal gazdan elde edilir. Doğal gaz ile elektrik elde edilen santrallerimiz Hamitabat (Kırklareli), Ambarlı (İstanbul) ve Ovaakça (Bursa)'dır. Güneş enerjisi ile ilgili bilgi verilmemiştir.

(Cevap A)

13. Travertenler, karstik kaynaklardan yüzeye çıkan suların buharlaşmasıyla meydana gelen çökeltmelerdir. Erimiş kalsiyum karbonatın basamaklar halinde birikimi ile oluşmuştur. Ülkemizde Antalya, Denizli-Pamukkale, Türkmen Ovası'nda, Bursa ve Silifke'nin kuzeybatısında yer yer travertenlere rastlanılır.

(Cevap E)

14. Türkiye'de Güney Anadolu Dağları, Batı Toroslar, Orta Toroslar ve Güneydoğu Toroslar olmak üzere üç bölüme ayrılır. Akdeniz kıyısından paralel olarak doğuya doğru uzanan dağlardır. Antalya Körfezi'nin her iki tarafında uzanan Bey, Söğüt, Barla, Sultan, Değöl, Geyik, Karakuş Dağlarına "Batı Toroslar", Bolkar, Aladağlar, Tahtalı, Engizek, Binboğa, Maraş (Ahir) Dağlarına "Orta Toroslar", Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni kuzeyden kuşatan dağlara ise "Güneydoğu Toroslar" adı verilir.

Boz ve Aydın dağları ise Ege Bölgesi'ndeki kırık dağlardır.

(Cevap B)

15. Türkiye'de Kuzeydoğu Anadolu'da çökme sonucu oluşmuş ovalar şunlardır: Göle, Ardahan, Erzurum, Pasinler, Horasan ve Iğdır Ovaları'dır.

(Cevap B)

16. Marmara Bölgesi'nde iklim çeşitliliği fazladır. Bölgede coğrafi konuma bağlı olarak Akdeniz, Karadeniz ve Karasal iklim tipleri etkilidir. Bölgenin Karadeniz kıyılarında Karadeniz İklimi, Güney Marmara Bölümü'nde Akdeniz İklimi, Çatalca-Kocaeli Bölümü'nde Akdeniz ve Karadeniz İklimi etkilidir. Ergene Bölümü'nde karasal iklim etkilidir. Bölgenin en az yağış alan ve en soğuk bölümüdür. Soğuk olmasının temeli Balkanlardan gelen soğuk havaya açık olmasıdır.

(Cevap C)

17. Ülkemizde yer alan başlıca endemik bitki türleri şunlardır:

- Köyceğiz Gölü çevresinde sığla (günlük) ağacı
- Datça ve Teke Yarımadası'nda Datça hurması
- Kazdağları'nda Kazdağı göknarı
- Göller Yöresi'nde kasnak meşesi
- Kastamonu ve Yozgat çevresinde ispir meşesi
- Rize'de (Anzer Yaylası) Anzer çayı
- Safranbolu çevresinde safran otu
- Erzurum'da (Karayazı) ters lale

Akdeniz ikliminin tipik özelliklerinin etkili olduğu Toros Dağları'nın denize bakan yamaçlarında görülen kızılçam ağaçları bu türler arasında yer almaz.

(Cevap D)

18. KKTC'ye su temini projesiyle Türkiye'den Kıbrıs Adası'na su aktarımı gerçekleştirilmiştir. Bu proje ile Anamur'da Dragon (Anamur Çayı) üzerine kurulan Alaköprü Barajı'ndan kıyıya borularla aktarılan su deniz altından geçen borularla (80 km) Kıbrıs'ta Girne yakınına inşa edilen Geçitköy Barajı'na aktarıldı (2015). Bu sular Kıbrıs'ta içme ve sulama suyu (Güzelyurt ve Mesarya Ovaları) olarak kullanılacaktır. Alaköprü Barajı'ndan ayrıca Anamur Ovası'nda sulanacaktır.

(Cevap E)

1. Ege Bölgesi'nde nüfus yoğunluğu, Türkiye ortalamasının üzerindedir. Nüfus daha çok Asil Ege Bölümü'ndeki verimli tarım alanlarına sahip olan Bakırçay, Gediz, Küçük Menderes ve Büyük Menderes Ovalarında toplanmıştır. İşlek ulaşım yollarının ve sanayi tesislerinin de yer aldığı bu kesimdeki İzmir ve Manisa illeri, bölge nüfusunun yarısından fazlasını barındırır.

(Cevap C)

2. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu dönemde, önce Birinci Dünya Savaşı, ardından Kurtuluş Savaşı'ndan yeni çıktığı için özellikle erkek nüfus azalmıştı. Ayrıca doğum oranı düşük, çeşitli salgın hastalıklardan dolayı ölüm oranı yüksekti. Ülkemizdeki temel ekonomik etkinlik ise tarım ve hayvancılık idi ve tarımda makineleşme yetersizdi. Bu dönemde savunmada en önemli askerî güçlerden biri, insan sayıydı. Bu yüzden Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'nin kalkınması ve savunulması için nüfus artış hızının artırılması gerekmektedir. Diğer seçeneklerde verilen durumlar özellikle 1965 yılından sonraki nüfus artış hızını azaltmaya yönelik politikaların uygulanma gerekçeleridir.

(Cevap E)

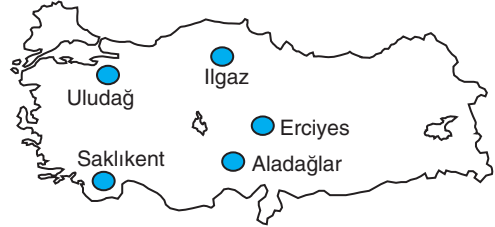
3. Köy yerleşmelerinin yakınında, koyun, keçi gibi küçükbaş hayvan sürülerinin gecelemesi için hazırlanmış, etrafı çit veya taş duvarla çevrili olan yerleşmelere ağıl denir. Ülkemizde İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da yaygındır.

(Cevap B)

4. Türkiye'nin komşularının sayısı 8'dir. Kendisi ile birlikte yörede 9 ülke bulunmaktadır. Dokuz ülkenin toplam yüz ölçümü 4.419.652 km²'dir. Türkiye Cumhuriyeti alan itibarıyla (814.578 km²), İran'dan sonra (1.638.005 km²), ikinci büyük ülkedir. Türkiye yüz ölçümü itibarıyla, komşuları arasında, İran'dan sonra ikinci ülkedir. İran bu ülkeler içerisinde en fazla yüz ölçümüne sahip ülkedir.

(Cevap D)

5. Ülkemizde kış turizminin geliştiği önemli merkezler şunlardır; Uludağ (Bursa), Kartalkaya (Bolu), Iğaz (Kastamonu), Palandöken (Erzurum), Sarıkamış (Kars), Davras (Isparta), Saklıkent (Antalya). Antalya'da yaz ve kış turizminin birlikte yapılabilmesi yer şekillerinin sonucudur.

(Cevap B)

6. 1960-1980 döneminin yapılarından olan 15 Temmuz Şehitler Köprüsü, 30 Ekim 1973 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 50. yıl dönümünde hizmete açılmıştır. Bu bilgiye 1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 50. yıl dönümü açıklamasından da ulaşılabilir.

İstanbul Boğazı'na inşa edilen ilk köprü olmasından dolayı Birinci Köprü ya da Boğaziçi Köprüsü şeklinde adlandırılan yapının resmî adı, 15 Temmuz 2016'daki hain darbe girişimi esnasında köprüde hayatını kaybeden vatandaşların anısına Bakanlar Kurulunun 25 Temmuz 2016'da aldığı kararla 15 Temmuz Şehitler Köprüsü olarak değiştirilmiştir.

(Cevap D)

7. Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması ve iç bölgelerindeki sular önemli bir su ürünleri potansiyelinin olmasını sağlamıştır. Balıkçılık; deniz ve tatlı su balıkçılığı olmak üzere ikiye ayrılır.

Tatlı Su Balıkçılığı: Akarsu, göl ve göletlerde balık avlama, üretme işlemine denir. Eğirdir, Beyşehir, Ulubat, İznik, Sapanca ve Çıldır göllerinde tatlı su balıkçılığı yapılırken, Tuz Gölü, Burdur, Acıgöl ve Van Gölü'nde akarsu ağızları dışında balık üretimi yapılmaz. Son yıllarda Keban, Karakaya, Seyhan, Hirfanlı ve Atatürk gibi baraj göllerinde balık üretim çalışmaları başlamıştır.

(Cevap A)

8. Seramik, cam endüstrisinde ve kaplama malzemesi olarak kullanılan feldispat madeninün ülkemizdeki rezervi 239 milyon tondur. Dünya toplam rezervleri içinde önemli bir paya sahip olan ülkemizde yıllık üretim 3-7 milyon ton arasındadır. En önemli feldispat yatakları, • Şile, Kemerburgaz (İstanbul) • Söğüt (Bilecik) • Demirci (Manisa) • Simav (Kütahya) • Milas (Muğla) illerinde bulunur.

(Cevap B)

9. Ülkemizde endüstrileşmeye ilişkin bazı özellikler şunlardır:

- Endüstrinin bölgelere göre dağılımı düzenli değildir.
- Endüstrileşmeye yönelik yatırımlar giderek artmaktadır.
- Endüstrileşmenin en yoğun olduğu bölge Marmara'dır. Özellikle İstanbul, İzmit arası ile Bursa çevresi ülkemizin en gelişmiş endüstri yöresidir.
- Doğu Anadolu Bölgesi, Doğu Karadeniz, Yukarı Kızılırmak, Dicle Bölgeleri endüstrileşmenin en az olduğu yerlerdir.
- İhracat ve ithalatımızda en büyük pay endüstri ürünlerine aittir.
- Faal nüfusun yaklaşık % 26'sı sanayi sektöründe istihdam edilmektedir. Endüstride çalışan nüfusun en fazla olduğu bölge Marmara, bölüm ise bu bölgedeki Çatalca-Kocaeli'dir.
- Son yıllarda özellikle otomotiv, makine, kimya ve metal ana sanayi gelişme kaydeden önemli sanayi dallarıdır.
- Bilişim, uçak endüstrileri, şu an için ülkemizde yeterli kadar gelişmemiş endüstri dallarıdır. Türkiye bu endüstri dallarına yönelik ihtiyacını büyük ölçüde ithalat ile karşılamaktadır.
- Savunma sanayi son yıllarda çok fazla gelişmiştir.

(Cevap B)

10. Türkiye'de dağların uzanış yönü kara yollarının doğrultusunda belirleyici olmuştur. Karadeniz Bölgeleri'nin kıyı ile iç kesimleri arasındaki kara ulaşımında geçitlerden yararlanılması yer şekillerinin sonucudur.

(Cevap B)

11. Nemi bölge toprakları ve özellikleri şunlardır;

- Yıkınma fazladır.
- Tuz ve kireç oranı azdır.
- Demir birikimi fazladır.

Bu topraklar laterit, podzol, terra-rossa ve kahverengi orman topraklarıdır.

Laterit, podzol ve kahverengi orman toprakları Karadeniz Bölgesi'nde, terra-rossa toprakları Akdeniz Bölgesi'nde görülür. Çernezyom (Kara) toprakları ise sert karasal iklim bölgesi topraklarıdır. Erzurum-Kars çevresinde görülür.

(Cevap C)

12. Türkiye'nin genç bir ülke olmasının kanıtları şunlardır;

- Depremseliğin aktif olması
- Sıcak su kaynaklarına sıkça rastlanması
- Genç volkanik dağların çok sayıda olması
- Volkanik yörelerde halen gaz çıkışlarının gözlenmesi
- Yapılan ölçümlerin, ülkemizin günümüzde de yükselmekte olduğunu göstermesi

İklim ve bitki örtüsünde çeşitliliğinin fazla, tarım alanlarının dar olması Türkiye'nin yeryüzü şekillerinin özellikleridir. Üç tarafının denizlerle çevrili olması ise Türkiye'nin özel konumunun özelliğidir.

(Cevap C)

13. Türkiye'de kireçtaşı kayaların yaygın olduğu alanlarda yağışların bu tip kayaları çözündürerek ortadan kaldırmasıyla karstik ovalar (polye) oluşur. Tefenni, Elmalı, Kestel, Korkuteli, Avlan, Acıpayam, Muğla ve Burdur Ovaları karstik ovalara örnektir. Ülkemizdeki polyeler TAKKE ile kısaltılmıştır. Bunlar sırasıyla Tefenni, Acıpayam, Kestel, Korkuteli ve Elmalı polyeleridir.

(Cevap B)

14. Ülkemizde dağların doğu-batı yönünde uzanması kıyı kesimler ile iç kesimler arasında pek çok özelliğin farklı yönde gelişmesine yol açmıştır. Karadeniz ve Akdeniz Bölgesi'nde dağların kıyıya paralel uzanması aynı mevsimde bile farklı iklim koşullarının yaşanmasına yol açmıştır. Ege Bölgesi'nde ise dağların kıyıya dik uzanması kıyı ile iç kesimler arasında farklı iklim koşullarının görülmesi üzerinde fazla etkili olmamıştır. Deniz etkisi iç kesimlere kolayca sokulabilmiştir. Bu nedenle haritada verilen illerden en az farklılık Aydın ilinde görülür.

(Cevap C)

15. Türkiye'nin kıyılarında görülen başlıca kıyı tipleri ve görüldüğü yerler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Ria: İstanbul ve Çanakkale Boğazları ile Güneybatı Anadolu kıyıları

Boyuna: Karadeniz ve Akdeniz kıyıları

Enine: Kıyı Ege

Dalmaçya (Finike): Finike – Kaş (Antalya)

Limanlı: Büyük Çekmece, Küçük Çekmece, Terkos (Durusu)

(Cevap D)

16. Yeryüzünden yükseldikçe her 200 metrede 1°C sıcaklık düşer.

Soruda verilmiş olan dağların yükseltileri şu şekildedir.

Hasan Dağı → 3258 metre

Cilo (Buzul) Dağı → 4116 metre

Ağrı Dağı → 5137 metre

Uludağ → 2543 metre

Cudi Dağı → 2089 metre

Her 200 metrede 1°C sıcaklık düştüğüne göre Cudi Dağı 2089 metre ile sıcaklık değeri en yüksek olur.

(Cevap E)

17. Bir yerde doğal olarak yetişen bitkilerin oluşturduğu topluluğa doğal bitki örtüsü denir. Türkiye, bitki tür ve çeşitleri bakımından Dünya'nın en zengin ülkelerinden biridir. Ülkemizin çeşitli bitki türlerine sahip olmasında etkili olan faktörler şunlardır;

- İklimin çeşitlilik göstermesi
- Yeryüzü şekillerinin engebeli olması
- Yükseltinin farklı olması
- Toprak tiplerinin farklı olması
- Ülkemizin matematik konumu

Türkiye'de depremlerin, kaplıca ve ılıcaların, fay hatlarının fazla olmasının temel nedeni arazinin genç yapılı olmasıdır.

(Cevap E)

18. Konya'nın Karapınar ilçesi yakınlarında volkanik gaz patlamaları sonucu oluşan Meke Maarı'dır. Maarın ortasında daha sonra oluşan kül konisi, Meke Maarı'na dünya genelinde eşsiz bir özellik kazandırmıştır.

(Cevap C)

1. **Tektonik Ovalar:** Fay hattına bağlı olarak ortaya çıkan çöküntü alanlarının alüvyonlarla dolması sonucu tektonik ovalar oluşmaktadır.

- Kuzey Anadolu Fay Hattı Üzerinde; Gönen, Bursa, İnegöl, Yenişehir, Pamukova, Orhangazi, Gemlik, Bolu, Düzce, Suluova, Taşova, Vezirköprü, Turhal, Erbaa, Niksar, Erzincan, Erzurum ve Pasinler ovası yer alır.

(Cevap B)

2. İlbahar ve sonbahar mevsimlerinin yağışlı, yaz mevsiminin ise kurak geçtiği bölgelerde buğday tarımından önemli verim elde edilmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin iç kesimleri ile karasal iklim özellikleri gösteren step bölgelerde buğday tarımı yaygın olarak yapılmaktadır. Yaz mevsiminde yağış alan Doğu Karadeniz kıyıları hariç ülkenin her yerinde buğday üretilmektedir.

(Cevap C)

3. Balık yetiştirme işlemine kültür balıkçılığı denir. Kültür balıkçılığı denizlerde, göllerde, akarsularda ve özel hazırlanmış havuzlarda yapılır. Denizlerde dalyan adı verilen kültür balıkçılığında daha çok çupra ve levrek yetiştirilir. İzmir, Muğla ve Aydın, denizlerde en çok balık yetiştirilen illerdir. Ancak bu yöntem açık ve derin denizlerde değil sığ ve kıyıya yakın yerlerde yapılır.

(Cevap B)

4. 24 Ocak 1980 kararlarıyla devletin ekonomideki etkisi en aza indirilmeye çalışılmış, özel sermayenin belirleyici rol alması hedeflenmiştir. Bu tarihten itibaren Türkiye'de serbest ekonomi modeline geçilmiştir. Ancak bu tarihten öncesinde olduğu gibi sonrasında da Türkiye'de dış ticaret açığı hiçbir dönem kapanmamıştır.

(Cevap D)

- 5.
- Truva Antik Kenti; Çanakkale'dedir. I nolu alan.
 - Pamukkale Travertenleri'nin hemen yanında tüm görkemiyle ayakta duran Pamukkale Hierapolis Antik Kenti; Denizli'de yer alır. III nolu alan
 - Aspendos veya Belkıs Antalya ili Serik ilçesinde bulunan Belkıs köyünde yer alan antik tiyatrosuyla meşhur bir antik kenttir. IV nolu alan
 - Türkiye'nin en önemli kış turizm merkezi ise Bursa – Uludağ'dır. II nolu alan

(Cevap E)

6. Türkiye yüz ölçümünün %6,2'sini kapsayan Doğu Karadeniz Projesi 9 ili içine alır. DOKAP'ta yer alan iller; Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Samsun, Tokat ve Trabzon illerdir. Sinop ili ise bu projede yer almaz.

(Cevap C)

7. Ülkemizde birçok bölgede hidroelektrik santralleri kullanımını mevcuttur. Sahip olduğu akarsular ve debileri bakımından ülkemizin hidroelektrik potansiyelinin en yüksek olduğu bölge Doğu Anadolu bölgesidir. Bu açıdan en durgun bölge olarak ise Marmara bölgesi göze çarpmaktadır.

Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi'ndeki akarsuların yatak eğimleri fazladır. Bu yüzden akarsular derin vadiler şeklinde akar. Bu da baraj yapımına elverişli olmasını sağlar.

(Cevap B)

8. Yüksek Hızlı Tren ya da kısaca YHT, Türkiye'de TCDD'ye ait yüksek hızlı demiryolu hatları üzerinde TCDD Taşımacılık tarafından işletilen yüksek hızlı tren setleri ile sunulan hızlı tren hizmetidir

Ankara İzmir yüksek hızlı demiryolu; Türkiye'nin Ankara ve İzmir şehirleri arasında inşa edilmekte olan demiryoludur. Ankara'nın Polatlı ilçesinden başlayan 508 km uzunluğundaki demiryolu, İzmir'in Konak ilçesinde son bulacaktır. Çift hatlı, elektrikli ve sinyalizasyonlu olacak olan hatta TCDD tarafından saatte 250 km hızla giden yüksek hızlı tren seferleri düzenlenecek. "Polatlı-Afyonkarahisar kesiminin 2021 yılı sonunda, Afyonkarahisar-İzmir kesiminin ise 2022 yılı sonunda tamamlanması planlanmaktadır.

(Cevap B)

9. Türkiye'de nüfusun dağılışı çeşitli faktörlerden etkilenir. Ancak hem yer şekillerinin hem de iklim şartlarının olumsuzluğu etkisiyle Hakkari Bölümünde – IV nolu alan nüfus seyrekir.

(Cevap D)

10. Yer şekillerindeki eğim ve engebe arttıkça karayolu yapım maliyeti de artar. Bu yüzden arazinin dağlık olduğu Batı Karadeniz Bölümü – II nolu doğrultuda ve Doğu Anadolu Bölgesi genelinde – V nolu doğrultuda karayolu yapım maliyeti daha yüksektir.

(Cevap C)

11. Ülkemizdeki ovalardan bazıları da suda kolay çözünen kayaların meydana getirdiği çanaklarda oluşmuştur. Polye olarak da adlandırılan bu ovaların başlıcaları Muğla, Kestel, Korkuteli, Burdur, Tefenni, Elmalı ve Acıpayam'dır. Türkiye'deki ovaların bir kısmı da akarsuların taşıdığı alüvyonları denizde biriktirmesiyle oluşan delta ovalarıdır. Seyhan ve Ceyhan nehirlerinin taşıdığı alüvyonları Akdeniz'de biriktirmesiyle oluşan Çukurova, delta ovalarının en büyüğüdür. Göksu Nehri'nin oluşturduğu Silifke, Kızılırmak'ın oluşturduğu Bafra, Yeşilirmak'ın oluşturduğu Çarşamba, Büyük Menderes'in oluşturduğu Balat, Gediz'in oluşturduğu Menemen, Meriç'in oluşturduğu Meriç diğer delta ovalarıdır.

(Cevap B)

12. Geçmişten günümüze Türkiye'nin nüfus yapısındaki değişim incelendiğinde doğurganlık hızının özellikle 2000'li yılların başından itibaren düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu değişimin gelecekte genç nüfus oranının azalmasına neden olması beklenmektedir. Aynı şekilde yaşam süresinin giderek uzamasının da yaşlı nüfus oranının artmasına neden olması beklenmektedir. Bu gelişmeler ortanca yaşı da yükseltecektir.

(Cevap A)

13. Bozkırlar; ülkemizde İç Anadolu, İç Batı Anadolu, Ergene Havzası, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu'da geniş yer kaplar. İlbaharda yeşeren bozkırlar, sıcak ve kurak yaz döneminde kurumaktadır. Bozkırları oluşturan bitkiler çoğunlukla kuraklığa dayanıklıdır. Bunların bir kısmı dikenli, bir kısmı tüylü ve dikenlidir. Geven, yavşan otu, gelincik, peygamber çiçeği, yumak otu, üzerlik otu, deve dikenli, sütleşen ve kekik bozkırları oluşturan bitkilerin başlıcalarıdır.

(Cevap E)

14. Nemli ve ılıman iklim bölgelerinin bitkisi olan mısırın sululu tarım yöntemiyle de yetiştirilebilmesinden dolayı ülkemizde ekim alanı genişlemiştir. Karadeniz kıyı kuşağında yaz yağışları sonucu yetişebilen mısır, diğer bölgelerde daha çok yaz mevsiminde sulama yapılarak yetiştirilmektedir. Türkiye'de önceleri Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz kıyılarında önemli ölçüde birinci ürün olarak ekimi yapılan mısır; son yıllarda özellikle Çukurova, Amik Ovası, Güneydoğu ve Kıyı Ege'de ikinci ürün olarak yetiştirilmektedir.

(Cevap A)

15. Köyden küçük kırsal yerleşmeler; köyün idari sınırları içerisinde yer alan ve köye bağlı bulunan kırsal yerleşme türüdür. Bahsedilen yerleşmelerin ortaya çıkmasında devlet arazilerinin toprağı olmayan ailelere verilmesi, arazinin engebeli olması, tarım arazilerinin yaşam alanlarına uzak olması, hayvanları otlatma alanlarının sınırlı olması ve aileler arasında yaşanan anlaşmazlık gibi nedenler etkili olmuştur. Köyden küçük yerleşmelere ülkemizin çoğu bölgesinde rastlamak mümkündür. Köyden küçük yerleşmeler, yapılan ekonomik faaliyetlere göre geçici ya da sürekli yerleşme özelliği göstermektedir. Yayla, kom, ağıl, oba, dam ve dalyan geçici yerleşme; çiftlik, mahalle, mezra ve divan ise sürekli yerleşme kapsamında değerlendirilebilir. Ancak geçici yerleşmelerin zaman içinde sürekli yerleşmelere dönüştüğü de görülebilmektedir.

(Cevap D)

16. Marmara'nın Trakya Yarımadası üzerinde yer alan Ergene Yöresi düz ve ortalama yükseltisi az olan bir yöredir. Dolayısıyla bu yöre dağlık bölgelere dahil edilemez.

(Cevap D)

17. Doğu Anadolu'daki dağlardan doğan Çoruh'un büyük bir kısmı, Türkiye sınırlarındadır. Çoruh, Gürcistan sınırlarından Karadeniz'e dökülmektedir. Kaynağını Doğu Anadolu'daki dağlardan alan Aras ve Kura nehirleri, Azerbaycan'da birleşerek Hazar Gölü'ne dökülmektedir. Yine Doğu Anadolu'daki dağlardan kaynaklanan Fırat ve Dicle nehirleri, Irak sınırları içinde birleşerek Basra Körfezi'ne dökülmektedir.

(Cevap A)

18. Kaynağını Sivas Yakınlarındaki Kızıldağ'dan alıp İç Anadolu'da büyük bir yay çizerek Bafra Deltası'ndan Karadeniz'e dökülen Kızılırmak 1355 km'lik uzunluğu ile ülkemizin en uzun akarsuyudur. Kıyıya paralel uzanan dağ sıralarını aşan Kızılırmak kendine dar ve derin vadiler açar.

(Cevap C)

1.

Büyükşehir belediyesi, il merkezi birden fazla belediyeye bölünmüş ve kalabalık nüfuslu illerde belediye hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi ve belediyeler arasında eşgüdüm sağlanması amacıyla ve kanunla oluşturulan belediyeçilik uygulamasıdır. Türkiye 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre, nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyeleri, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülmektedir. Türkiye'de nüfusu 750 binin üzerinde olan 30 il büyükşehir statüsündedir. Bunlar; İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Antalya, Adana, Diyarbakır, Gaziantep, Konya, Mersin, Kocaeli, Denizli, Tekirdağ, Aydın, Manisa, Muğla, Kayseri, Eskişehir, Hatay, Şanlıurfa, Sakarya, Samsun, Trabzon, Erzurum, Ordu, Van, Mardin, Malatya, Balıkesir ve Kahramanmaraş'tır. Ancak Zonguldak'ın büyükşehir belediyesine sahip olduğu söylenemez.

(Cevap B)

2.

Ülkemizde, Ege Bölgesi 8.9 milyon nüfusuyla İç Anadolu Bölgesi'nden sonra üçüncü sırada yer alır. Nüfus genelde bölgenin batısındaki çöküntü ovaları kenarında toplanmıştır. İç kesimlerde nüfus seyrek. Sebebi iklimin karasal olması, sanayinin gelişmemesidir. Kıyıda Menteşe Yöresi yer şekillerinin engebeli olmasından dolayı seyrek nüfuslanmıştır. Menteşe Yöresi (Muğla) bölgenin nüfus miktarı, nüfus yoğunluğu ve kentleşme oranı en düşük olan bölümdür.

(Cevap A)

3.

Dağınık yerleşme, suyun (yağışların) bol olduğu yerlerde, engebeli ve eğimli yerlerde, evlerin birbirinden uzak olduğu, bahçeler içerisinde dağınık şekilde kaldığı yerleşme tipidir. Su ve yağışın fazla olduğu bölge ve yörelerde görülür. Türkiye'de Karadeniz Bölgesi, özellikle de Doğu Karadeniz Bölümü dağınık yerleşmenin en çok görüldüğü yerdir.

(Cevap A)

4.

Türkiye'nin yakın zamanda oluşmuş genç bir ülke olması kaplıca ve ılıcaların yaygın olmasına neden olmuştur. Termal turizmin geliştiği merkezlerin sayısı ülkemizde fazladır.

- Balıkesir – Gönen, Güre, Derman Kaplıcaları
- Denizli – Pamukkale Kaplıcaları
- Ankara – Kızılcahamam Kaplıcaları
- Afyon – Sandıklı Kaplıcaları

Trabzon'da ise Sümela Manastırı'ndan dolayı Kültür (tarihi) turizmi gelişmiştir.

(Cevap D)

5.

Koyun: Bozkırlara uyum sağlamış bir hayvandır. Ülkemizde en fazla beslenen hayvan türüdür. İç Anadolu ile Doğu Anadolu Bölgeleri'nde koyun sayısı oldukça fazladır. Doğu Anadolu, İç Ege ve Güney Marmara çevresinde de beslenmektedir. Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında çok azdır. Türkiye'de, kıvırcık, dağlıç, karaman, merinos ve sakız gibi çeşitli ırklara ait koyunlar bulunur. Türkiye'de en fazla merinos koyunu Güney Marmara'da Bursa ili çevresinde yetiştirilir.

(Cevap B)

6.

Türkiye'nin önemli madenlerinden olan kromun başlıca yatakları şunlardır:

- Guleman (Elazığ)
- Fethiye, Köyceğiz (Antalya), Denizli Yöresi
- Bursa – Kütahya
- Mersin – Adana – Kayseri
- Sivas, Erzincan – Kopdağı
- İskenderun – Kahramanmaraş

Madeni eşya yapımında ve paslanmaz çelik üretiminde kullanılan krom Antalya ve Elazığ'daki ferro-krom tesislerinde işlenir.

(Cevap E)

7. Ülkemizde mısır, yaz döneminde yağış alan veya sulama yapılan sahalarda yetiştirilir. En uygun iklim, yaz yağışlarının olduğu Karadeniz iklimidir. Mısır, ülkemizde Karadeniz kıyı şeridinde, Marmara'nın kuzey kesimlerinde doğal olarak yaz yağışlarıyla yetiştirilirken, bunun dışında Akdeniz, Ege ve diğer iç bölgelerde yazın sulamayla yetiştirilir. Son yıllarda, mısırın yem ve yağ sanayisinde kullanımının artmasıyla, özellikle Çukurova'da üretimi yaygınlaşmıştır. Bunun sonucunda Türkiye'de % 45'lik oranla Akdeniz Bölgesi birinci sırada yer almaktadır.

- Pamuk – Güneydoğu Anadolu
- Zeytin ve Üzüm – Ege
- Pirinç ise Marmara'da birinci sıradadır.

(Cevap B)

8. Demir-çelik, bakır, krom, bor, boksit, kurşun-çinko gibi yeraltı kaynaklarını işleyen fabrikalar ile madeni eşya üreten tesisler Maden Sanayi (Metalurji Sanayi) dalları içinde yer almaktadır.

Zonguldak – Demir-Çelik fabrikası

Antalya – Krom ve Alüminyum tesisleri

Samsun – Bakır İşleme fabrikaları

Elazığ – Kurşun ve çinko, krom, bakır işleme fabrikaları, metalurji sanayisine dahil edilir.

Trabzon'da ise Maden Sanayisi (Metalurji Sanayi) bulunmamaktadır.

(Cevap A)

9. Ülkemizde yaşlı nüfus, diğer yaş gruplarındaki nüfusa göre daha yüksek bir hızla artış göstermektedir. Bu durum ortalama yaşam süresi, beslenme ve sağlık imkanları vb. özelliklerin gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de arttığını gösterir. Ortanca yaş kavramı nüfusu sayısal olarak iki eşit parçaya böler. Buna göre yaşlı nüfus arttıkça ortanca nüfus da artacaktır. Ancak doğum oranının, son yıllarda Türkiye'nin gelişmesine paralel olarak azaldığı görülmektedir. Doğum oranının artması aynı zamanda yaşlı nüfusun değil çocuk nüfus oranının arttığını göstermektedir.

(Cevap A)

10. Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'nin ihracatında ham madde ve tarımsal ürünler önemli bir yer tutarken bugün ihracatımızın çok büyük bir kısmını imalat sanayisi oluşturmaktadır. Geçmişten bugüne dış ticaret, hem ihracat hem de ithalat bakımından hızla artmış, tarım ürünlerinin yerini sanayi ürünleri almıştır. Türkiye'nin dünya pazarında ihracatındaki en büyük pay; elektrikli cihazlar, elektronik ürünler, makineler, motorlu taşıtlar ile parçalarına aittir. Dünya pazarında ithalât payının en çok olduğu ürünler ise fosil yakıtlar, yağlar, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlardır. Dış alım ve satımın toplamı olan dış ticarete ise en büyük pay Almanya'nındır.

(Cevap E)

11. Yeraltındaki kızgın magmanın, kırık hatları boyunca ilerleyerek, yeryüzüne ulaşması ve katılması sonucunda oluşan dağlara volkanik dağlar denir. Ülkemiz genç bir ülke olduğundan çok sayıda genç volkan dağı bulunmaktadır.

Ülkemizdeki volkanik dağların dağılışı:**Doğu Anadolu Bölgesi:** Ağrı, Süphan, Tendürek ve Nemrut Dağlarıdır.**İç Anadolu Bölgesi:** Erciyes, Hasan, Melendiz, Karadağ, Karacadağ ve Meke-Acıgöl Maarlarıdır.**Ege Bölgesi:** Manisa-Kula volkan konileridir.**Güneydoğu Anadolu Bölgesi:** Karacadağ'dır.

(Cevap C)

12. **Ahşap meskenler;** ormanlık alanların yaygın olduğu Karadeniz Bölgesi'nin kıyı kuşağı ile Marmara Bölgesi'nin güney kesimlerindeki kır meskenlerinde kullanılan yaygın malzemedir. Bu tip evler genel olarak taş bir temel üzerinde yapılmıştır. Karadeniz'de birbirine geçmeli veya yığma şeklinde yapılan bu ahşap yapılara çantı ve çatma ev isimleri de verilmektedir. Çantı evlerinin çatıları hortama veya pedavra denilen ince ahşap örtüyle kaplanır.

(Cevap D)

13. Bakü (Azerbaycan) – Tiflis (Gürcistan) – Ceyhan (Türkiye) Boru Hattı; Azerbaycan ve Hazar Bölgesi'nde üretilen petrolün güvenli, ekonomik ve çevre sorunu oluşturmayan bir boru hattı sistemi aracılığıyla Azerbaycan, Gürcistan üzerinden Ceyhan'a taşınması ve buradan da tankerlerle dünya pazarına ulaştırılması gerçekleştirilir. Bu hattın yarısından fazlası Türkiye Sınırlarında bulunmaktadır. 2006 yılında petrol akışı başlayan boru hattı, 1.796 km uzunluğundadır ve taşıdığı petrol miktarı yıllık 50 milyon tondur.

(Cevap E)

14. Türkiye'de dağlık ve engebeli arazi fazladır. Bu nedenle gerçek lan ile iz düşüm alan arasındaki fark fazladır.

(Cevap A)

15. Akdeniz İklim kuşağında iç kesimlere doğru gidildikçe iklim karasallaşır. Özellikle Göller Yöresi'nde yıllık yağış miktarı ve kış sıcaklık değerleri düşmüştür. Karasallaşmanın belirgin olduğu yerler Akdeniz Bölgesi'nin batı kesiminde genişler. Göller Yöresi ve Teke Yöresi karasallığı en belirgin olduğu yerlerdir. Yıllık sıcaklık farkları artar, kışlar daha uzun sürer.

(Cevap C)

16. Türkiye'deki bölgelerin gelişmişlik düzeyleri arasındaki farkı azaltmak ve kaynakları doğru bir biçimde değerlendirmek amacıyla bölgesel kalkınma projeleri geliştirilmiştir. Bu projeler; Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Doğu Anadolu Projesi (DAP), Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP), Zonguldak-Bartın-Karabük Projesi (ZBK), Konya Ovası Projesi (KOP) ve Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi'dir (YHGP).

Bu projelerin;

- bölgenin sosyokültürel gelişimini sağlamak
- ekonomik yapıyı güçlendirmek
- ulaşım ve iletişim hizmetlerini güçlendirmek
- yeni iş imkânları oluşturularak bölge dışına göçün önüne geçmek vb. ortak hedefleri vardır. Ancak;
- yaylacılık turizmi özellikle Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) ile; taşkömürü çıkarımında yeni ve modern yöntemler kullanmak da özellikle Zonguldak-Bartın-Karabük Projesi (ZBK) ile ilgilidir.

(Cevap C)

17. Dış kuvvetler tarafından sürekli aşınmaya uğrayan sahalarda kalın topraklar oluşmamıştır. Çünkü aşınma, toprak oluşumunda zaman faktörünü kesintiye uğratan bir etkidir. Buna göre yer şekillerinin engeli olduğu I ve III nolu alanda bu durum gözlenir. Oysa ki dış kuvvetlerin biriktirme sahaları olan II ve IV nolu alanlarda daha kalın toprak örtüsü oluşacak ve aynı zamanda buradaki topraklar değişik yörelerden getirildiği için ana kayanın özelliklerini göstermeyecektir.

(Cevap E)

18. Termik santraller herhangi bir yakıtın yakılarak elektrik enerjisine dönüştürülmesi prensibiyle çalışmaktadır. Yani petrol, doğal gaz, taş kömürü, linyit ve fuel-oil ile çalışan santrallerin tamamı termik santraller grubuna girer. Ülkemizdeki petrol rafinerileri (petro kimya sanayi) şunlardır. Orta Anadolu (Kırıkkale), Ali-ağa (İzmir), Ataş (Mersin), İpraş (İzmit) ve Batman Rafinerisi'dir.

(I) Çamurlu – Doğal gaz üretimi yapılmaktadır.

(III) Çayırhan–Linyit termik santralidir.

Türkiye'de Motorin İle Çalışan Termik Santraller:

- Aliağa Santrali; Aliağa / İzmir
- Engil Gaz Türbinleri; Merkez / Van

Türkiye'de Fuel Oil İle Çalışan Termik Santraller:

- Van Santrali; Merkez / Van
- Batman Santrali; Merkez / Batman
- Hakkari Santrali; Merkez / Hakkari
- Isparta Santrali; Merkez / Isparta
- Siirt Santrali; Merkez / Siirt
- Mardin Santrali; Merkez / Mardin
- Kırıkkale Santrali; Merkez / Kırıkkale
- Esenboğa Santrali; Merkez / Ankara
- Samsun Santrali; Merkez / Samsun

(Cevap D)

1.

Yaklaşık 40 bin km² alana sahip olan Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi haritada gösterilen dört ili kapsamaktadır. Bu proje kapsamındaki iller; Yeşilirmak Havzası'nda yer alan Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat'tır.

(Cevap E)

2.

Türkiye'de turizm faaliyetlerinin geliştiği Güneybatı Anadolu kıyıları ve tarımsal iş gücüne ihtiyaç duyan Çukurova (Pamuk) ile Orta ve Doğu Karadeniz (Fındık ve çay) yöreleri mevsimlik işçi göçü almaktadır. Sanayi ve ticaretin geliştiği yerler ise sürekli yerleşme amaçlı göç almaktadır. Geçici göçler ise özellikle tarım, turizm ve hayvancılığa bağlı olarak gerçekleşir. Örneğin; Çukurova–Pamuk, Gediz Ovası–Tütün, Rize–Çay, Ordu–Giresun–Fındık, Isparta–Gül tarımı nedeniyle mevsimlik tarım işçisi alır. Çukurova–Adana ilinde yer aldığı için soruda verilen diğer illerden daha fazla tarımda çalışmak üzere mevsimlik göç alır.

(Cevap E)

3.

Güneş ışınlarının hiçbir zaman dik açıyla düşmemesi dönemciler dışındaki yerler için, dört mevsimin yaşanması ise orta kuşakta bulunan tüm yerler için ortak bir özelliktir. Türkiye'de cisimlerin gölgesinin güneye düşmemesi ve kış mevsiminde kuzey kesimlerinde gece uzunluğunun güneydekinden fazla olması Türkiye'nin Kuzey Yarım Küre'de yer almasının sonuçlarıdır.

(Cevap C)

4.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan uzun dönem nüfus projeksiyonlarına göre, tedbir alınmaması hâlinde, toplam nüfusun 2023, 2050 ve 2075 yıllarında sırasıyla 84,2 milyon, 93,5 milyon ve 89,2 milyon kişiye ulaşması beklenmektedir. Beslenme, sağlık ve hayat standartlarının yükselmesiyle birlikte doğuştan beklenen hayat süresinin uzaması sonucunda yaşlı nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı artmaktadır. Yaşlı nüfusun artmasıyla çalışma çağı nüfusunun (15-64 yaş) bakmakla yükümlü olduğu yaşlı bağımlı nüfus oranı gelecekte artacak ve üretken nüfusun payı azalacaktır. Tedbir alınmaması durumunda 2038 yılından itibaren çalışma çağı nüfusunun, 2050 yılından sonra ise toplam nüfusun azalmaya başlayacağı tahmin edilmektedir.

(Cevap E)

5.

Yeryüzünde yalnızca bulunduğu yere özgü olan bitkilere "endemik bitki" adı verilir.

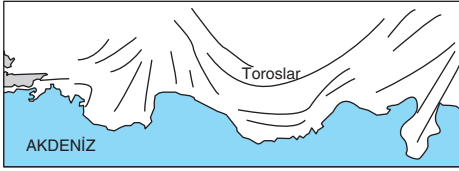
- Muğla çevresindeki Sığla Ağacı,
- Göller Yöresi'ndeki Kasnak Meşesi,
- Kazdağı'nda Kazdağı Göknaarı,
- Beşparmak Dağları'nda Kral Eğreltisi,
- Datça Yarımadası'nda bulunan Datça Hurması gibi ağaçlar endemik türlerdir.

(Cevap B)

6. Nevşehir, Ürgüp–Göreme'deki peri bacaları, volkan tüflerinin sel suları tarafından aşındırılmasıyla oluşan ve üzerinde sert yapıdaki bazaltların şapka görünümünde olduğu şekillerdir. Bu arazi yöreye turizm değerleri kazandırmıştır.

(Cevap A)

7. Boyuna kıyılar, dağların denize paralel uzandığı kıyılarda oluşan, kıyıda girinti-çıkıntı, doğal limanların, koy ve körfezlerin az olduğu ya da olmadığı kıyı tipidir. Türkiye'de bu tip kıyılara en fazla Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında rastlanır.

Boyuna kıyılar

Zonguldak – Sinop

Ordu – Rize

Karadeniz kıyı kuşağında yer alır. Bu nedenle boyuna kıyı tipi görülür.

Antalya – Finike

Alanya – Silifke

Akdeniz kıyı kuşağında yer alır. Bu nedenle boyuna kıyı tipi görülür.

Enine kıyılar

Didim – Ayvalık

Ege Denizi kıyılarında yer alır. Bu kıyılarda dağlar denize dik uzandığından girinti-çıkıntı, koy, körfez doğal liman fazla olduğundan enine kıyı tipidir.

(Cevap E)

8. Parçada anlatılan Nemrut Dağı, Van Gölü'nün batısında Bitlis sınırları içinde yer alan ve üzerinde Türkiye'nin en büyük kaldera gölü olan Nemrut Gölü'nün bulunduğu dağdır. Bu dağ III. Jeolojik Zamanda oluşmuş ve aynı zamanda dağdan püsküren lavlar Van Gölü'nün gidegenini kapatarak gölün kapalı havza haline dönüşmesine neden olmuştur.

Adıyaman'da bulunan Nemrut Dağı ise üzerinde Kommagene Krallığı döneminde yapılan tümülüs ve heykellerin bulunduğu dağdır.

(Cevap C)

9. Bakırçay, Bafra, Adapazarı ve Silifke ovalarının oluşumunda akarsu biriktirmesi, Muğla Ovası'nın oluşumunda ise karstik süreçler etkili olmuştur.

(Cevap C)

10. Bor; Jet yakıtı, cam eşya, kağıt sanayisinde kullanılır. Türkiye Dünya bor rezervlerinin büyük bir bölümüne sahiptir (%63). Balıkesir (Bigadiç, Bandırma, Susurluk) çevresi ile Kütahya (Emet), Eskişehir (Sevdiğazı) çevresinde çıkarılır. Bor yalnızca Bandırma'daki tesislerde işlenir. Büyük bölümü ihraç edilir.

(Cevap C)

11. Ankara'da bulunan ve F-16 savaş uçaklarının yapıldığı tesis ilk uçak fabrikamızdır. Bu fabrikada son yıllarda insansız hava aracı ve helikopter yapımına da başlanmıştır. Ayrıca Eskişehir'de uçak parçalarına yönelik tesisler bulunmaktadır.

(Cevap D)

12. Ayçiçeği, yetişme döneminde yağış, olgunlaşma döneminde güneşli bir iklim ister. Olgunlaşma döneminde yağış istememesinden dolayı Karadeniz kıyı kesimlerinde yetiştirilemez. Diğer bütün bölgelerimizde tarımı yapılabilir. Ayçiçeği üretiminin büyük bölümünü Marmara Bölgesi'nde başta Tekirdağ ve Edirne olmak üzere Kırklareli, Balıkesir, Bursa illeri karşılar. Daha sonra İç Anadolu Bölgesi ve Orta Karadeniz Bölümü gelir.

(Cevap B)

13. İstanbul ve Çanakkale Boğazları, kuzeyde daha soğuk Karadeniz ile güneyde daha sıcak olan Ege ve Akdeniz arasında balıkların geçiş yollarında bulduklarından balık potansiyeli yönünden zengindir.

(Cevap D)

14. Türkiye'nin batısında yer alan iller, diğer bölgelerden fazla miktarda göç aldığı için bu illerin genelinde net göç hızı pozitifdir. Türkiye'nin doğusunda yer alan illerde ise genel olarak net göç hızı negatif değerlere düşer. 2016 sayım yıllarına göre, aşağıdaki tabloda seçeneklerde bulunan illerdeki net göç miktarı ve net göç hızı gösterilmiştir.

İl	Net Göç (Kişi)	Net Göç Hızı (%)
Kars	-6479	-21,0
Diyarbakır	-16 786	-10,5
Erzurum	-10 683	-13,6
Ankara	22 401	4,5

(Cevap B)

15. Ülkemizde çok sayıda sulak alan bulunmaktadır. Sulak alanların korunması için İran'ın Ramsar Şehri'nde yapılan ve ülkemizin de taraf olduğu Ramsar Sözleşmesi'ne göre bu sulak alanların bir kısmı koruma statüsündedir.

Göksu Deltası (Mersin)	Akyatan Lagünü (Adana)
Burdur Gölü (Burdur)	Uluabat Gölü (Bursa)
Seyfe Gölü (Kırşehir)	Gediz Deltası (İzmir)
Manyas Gölü (Balıkesir)	Meke Maarı (Konya)
Sultan Sazlığı (Kayseri)	Yumurtalık Lagünleri (Adana)
Kızılırmak Deltası (Samsun)	Kızören Obruğu (Konya)
Kuyucuk Gölü (Kars)	Nemrut Kalderası (Bitlis)

Yukarıdaki tabloda Türkiye'deki Ramsar Alanları (2018, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı) gösterilmiştir. Buna göre Küçükçekmece Gölü (İstanbul) Ramsar Sözleşmesi'ne bağlı olarak koruma altında olan sulak alanlarımızdan değildir.

(Cevap E)

16. Ege Dağları'nın (fay) kırıklı yapıya sahip olmalarından dolayı, özellikleri ve etkileri;

- Sıcak su kaynakları yaygındır.
- Deprem olasılığı yüksektir.
- Jeotermal enerji santralleri kurulmuştur.

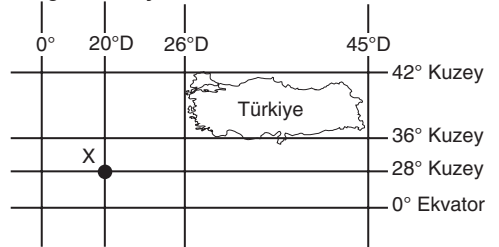
(a, b, c ve e) ise Ege'de dağlar dik uzandığı içindir.

(Cevap D)

17. Kekik, lavanta, zakkum, defne ve zeytin gibi bitkiler maki formasyonunu oluşturan bitki türleridir. Bu bitkiler Akdeniz iklim kuşağında yaygındır. Türkiye'de Akdeniz ikliminin görüldüğü yerler ise Akdeniz ve Ege Bölümü'nün kıyı kesimi ile Güney Marmara'dır. Antalya Bölümü, Akdeniz Bölgesi bölümlerindedir. Bu nedenle Akdeniz İklimi görülür.

(Cevap B)

18. X merkezi Türkiye'nin güneybatısında, Türkiye ise X merkezinin kuzeydoğusunda yer alır. Aşağıdaki koordinat sisteminde X merkezinin ve Türkiye'nin yerleri gösterilmiştir.

(Cevap B)